

Kompleksinis teritorijų planavimas: SSVA perduotų funkcijų vykdymas

Mindaugas Pakalnis

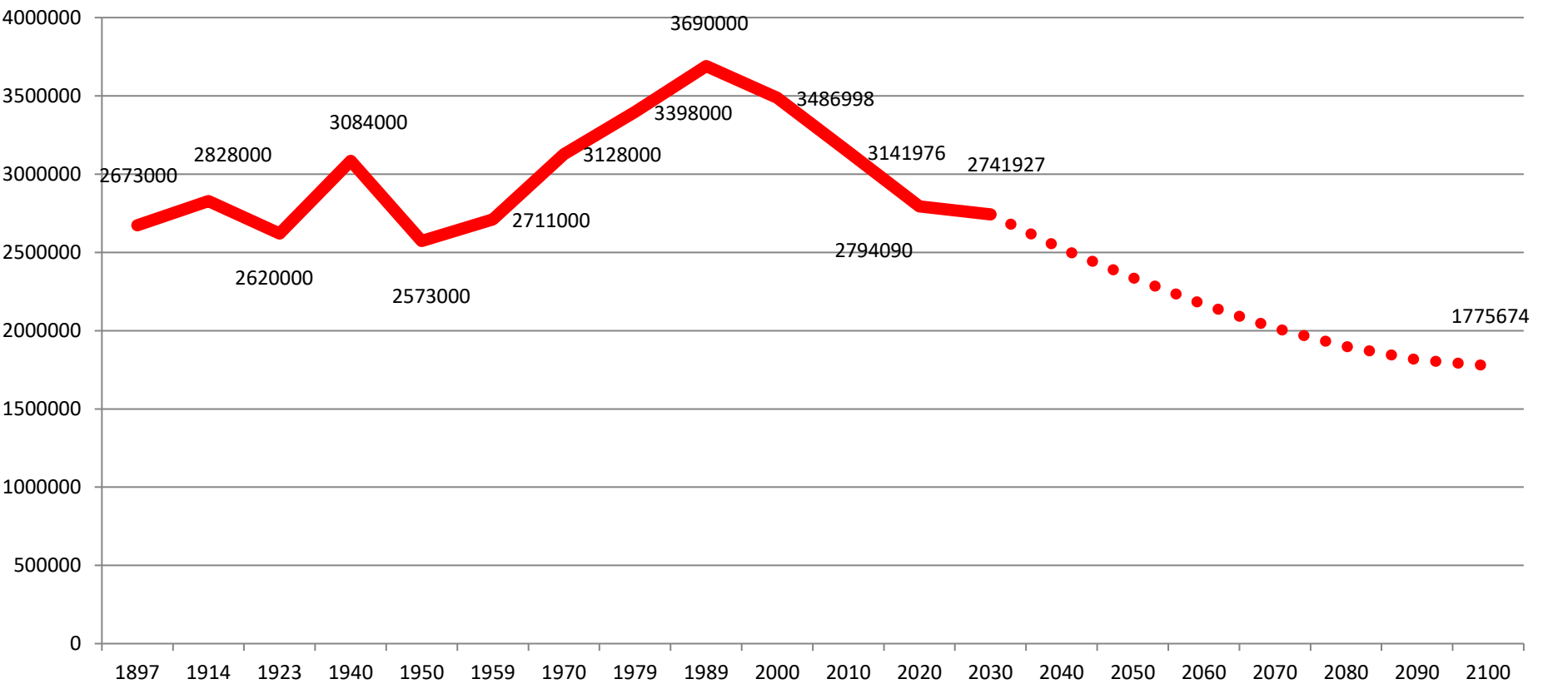
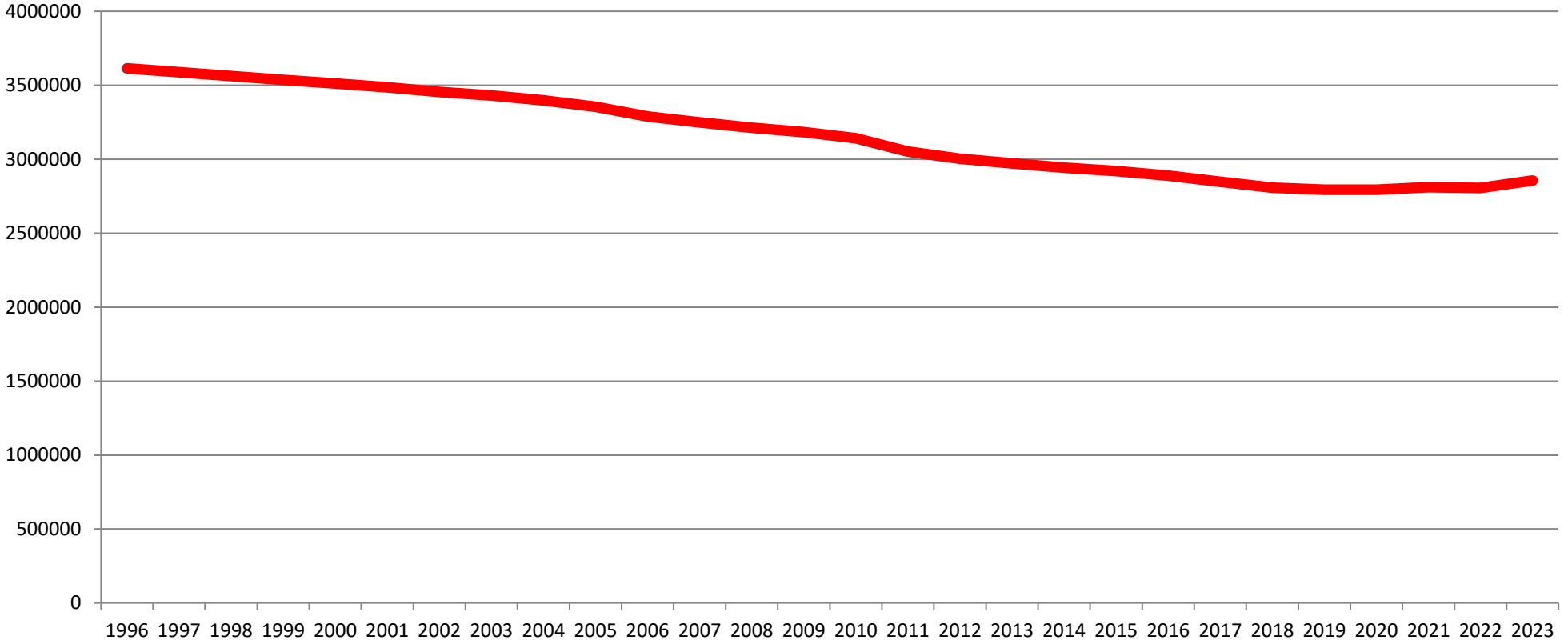
Rūta Marija Slavinskaitė

2024 02 02

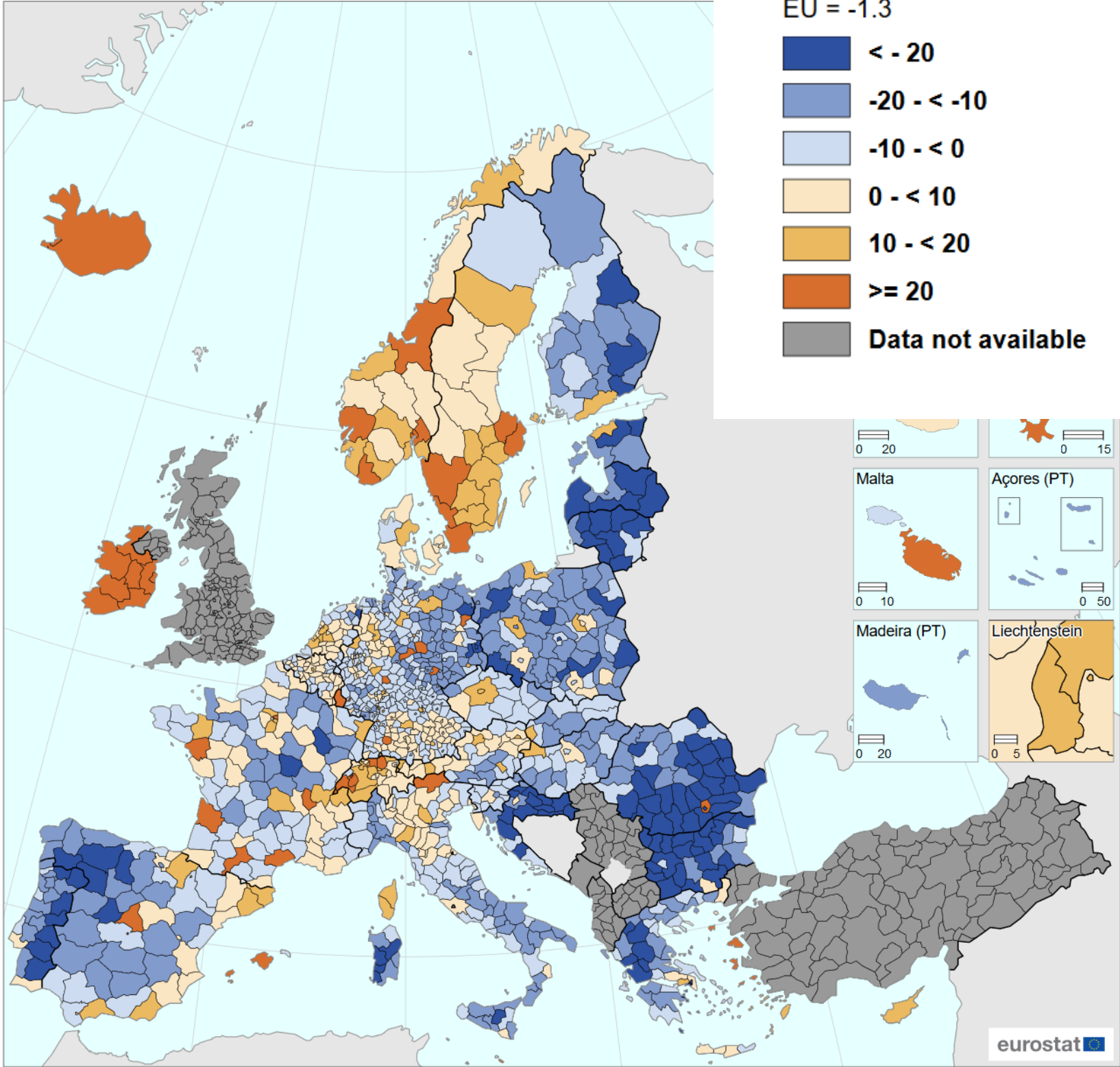
SSVA
STATYBOS SEKTORIAUS
VYSTYMO AGENTŪRA

Lietuvos demografija - neigiamama

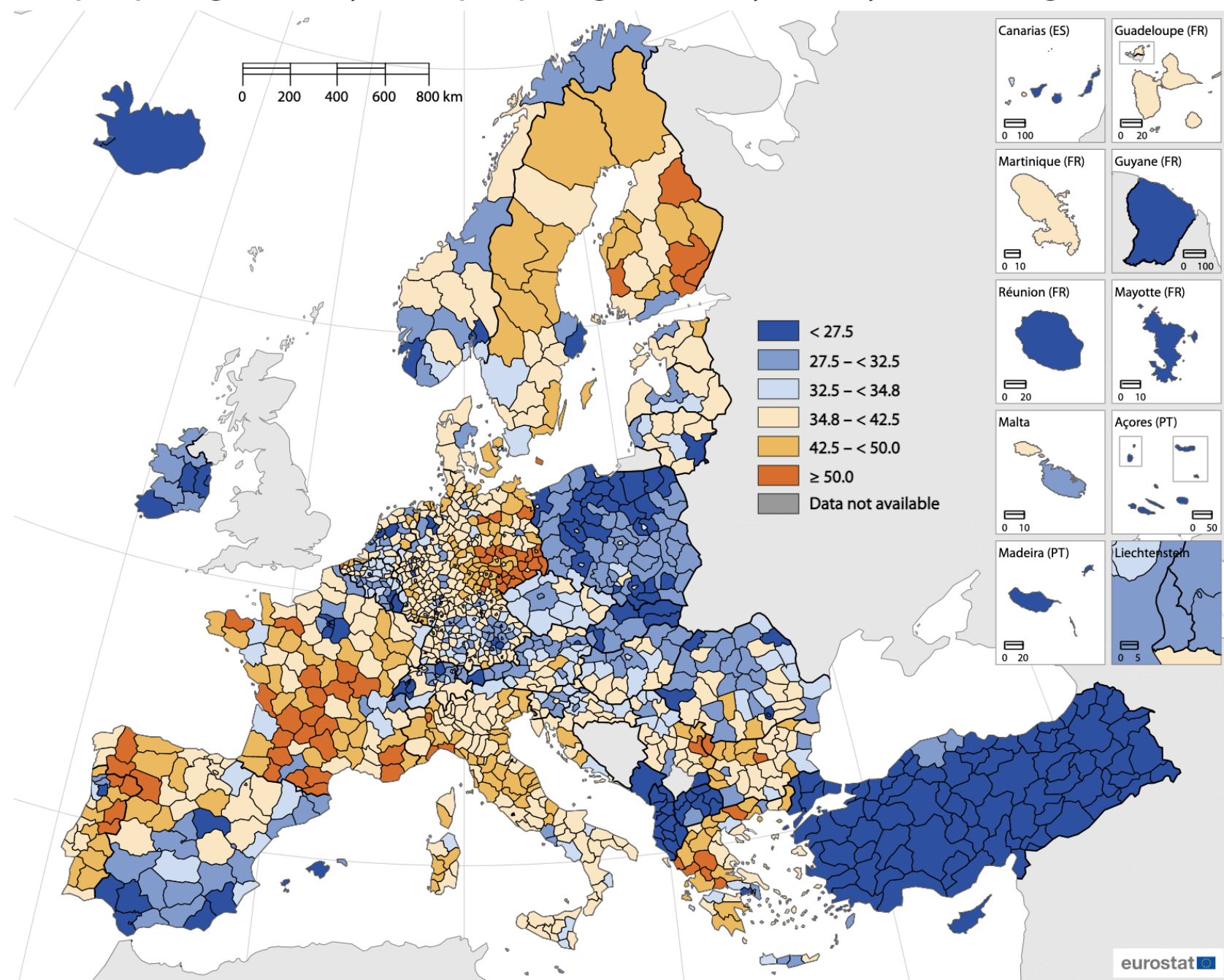
Projected relative change of the population, by NUTS 3 regions, 2019–50 (%)

Administrative boundaries: © EuroGeographics © UN-FAO © Turkstat
Cartography: Eurostat – IMAGE, 03/2021

Senatvės koeficientas - augantis

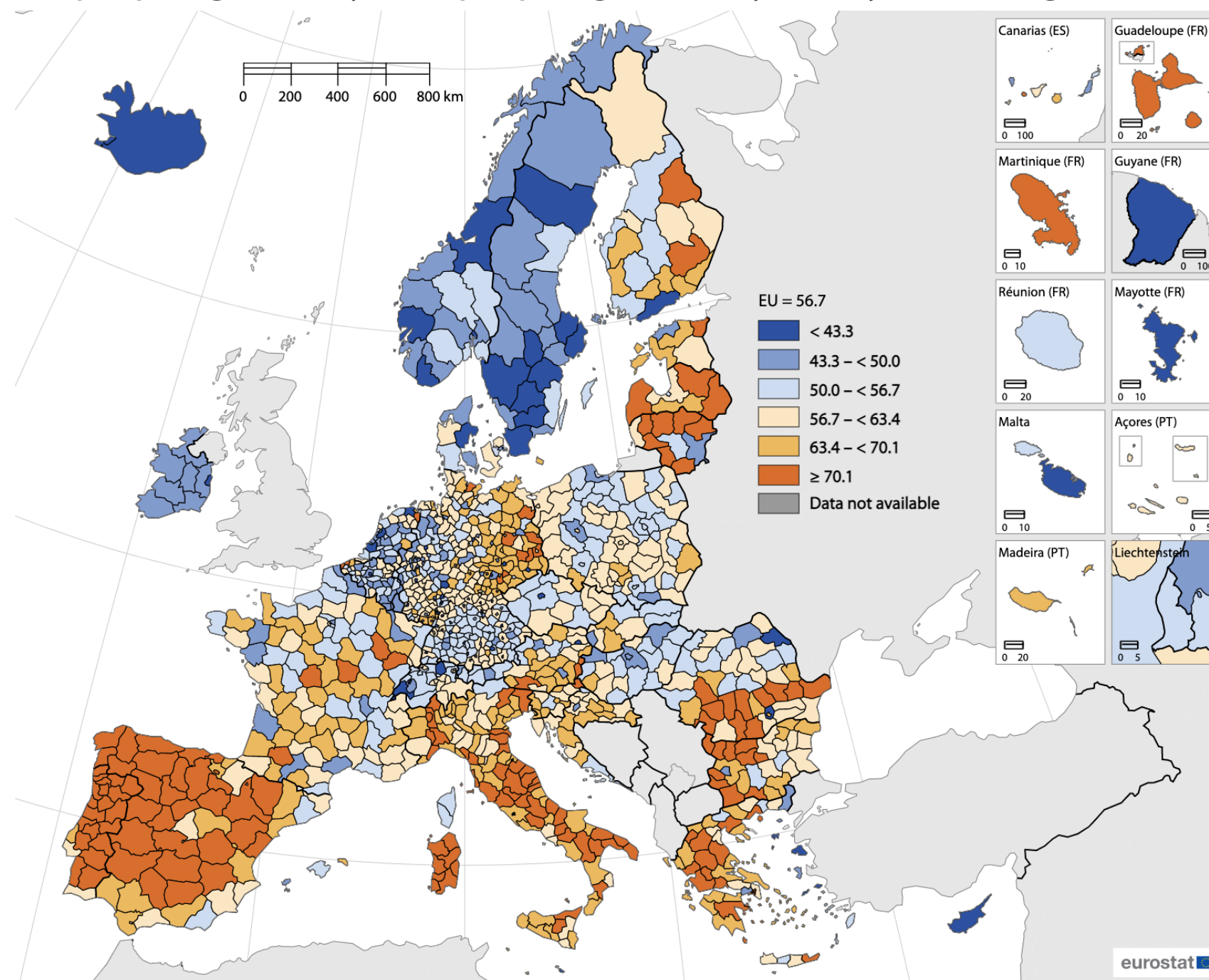
Old-age dependency ratio, 1 January 2020
 (% , people aged ≥ 65 years / people aged 20-64 years, by NUTS 3 regions)

NUTS 3 regions represented according to the NUTS 2016 classification

Administrative boundaries: © EuroGeographics © UN-FAO © Turkstat
 Cartography: Eurostat - IMAGE, 09/2021

Projected old-age dependency ratio, 1 January 2050
 (% , people aged ≥ 65 years / people aged 20-64 years, by NUTS 3 regions)

NUTS 3 regions represented according to the NUTS 2016 classification

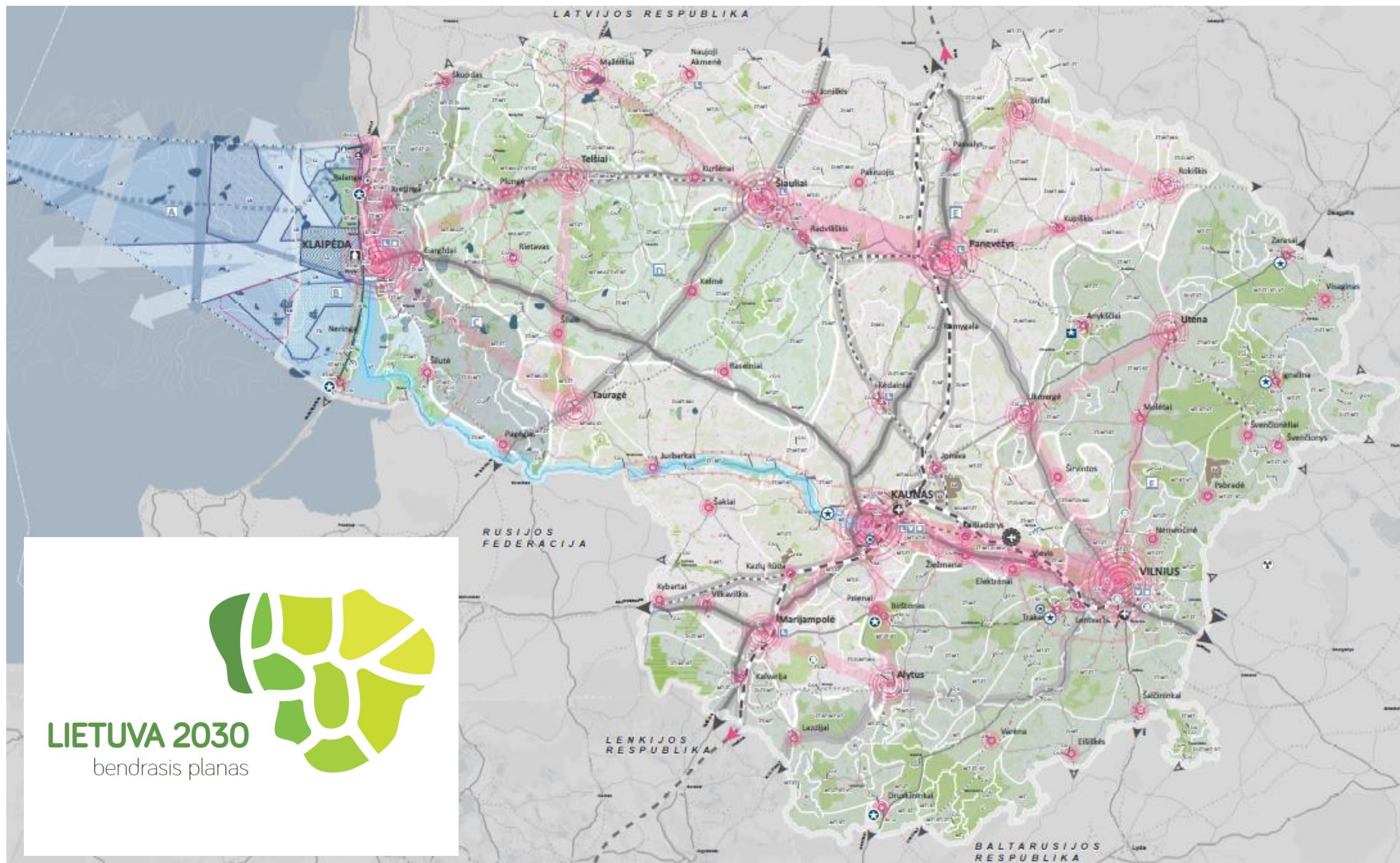
Administrative boundaries: © EuroGeographics © UN-FAO © Turkstat
 Cartography: Eurostat - IMAGE, 09/2021

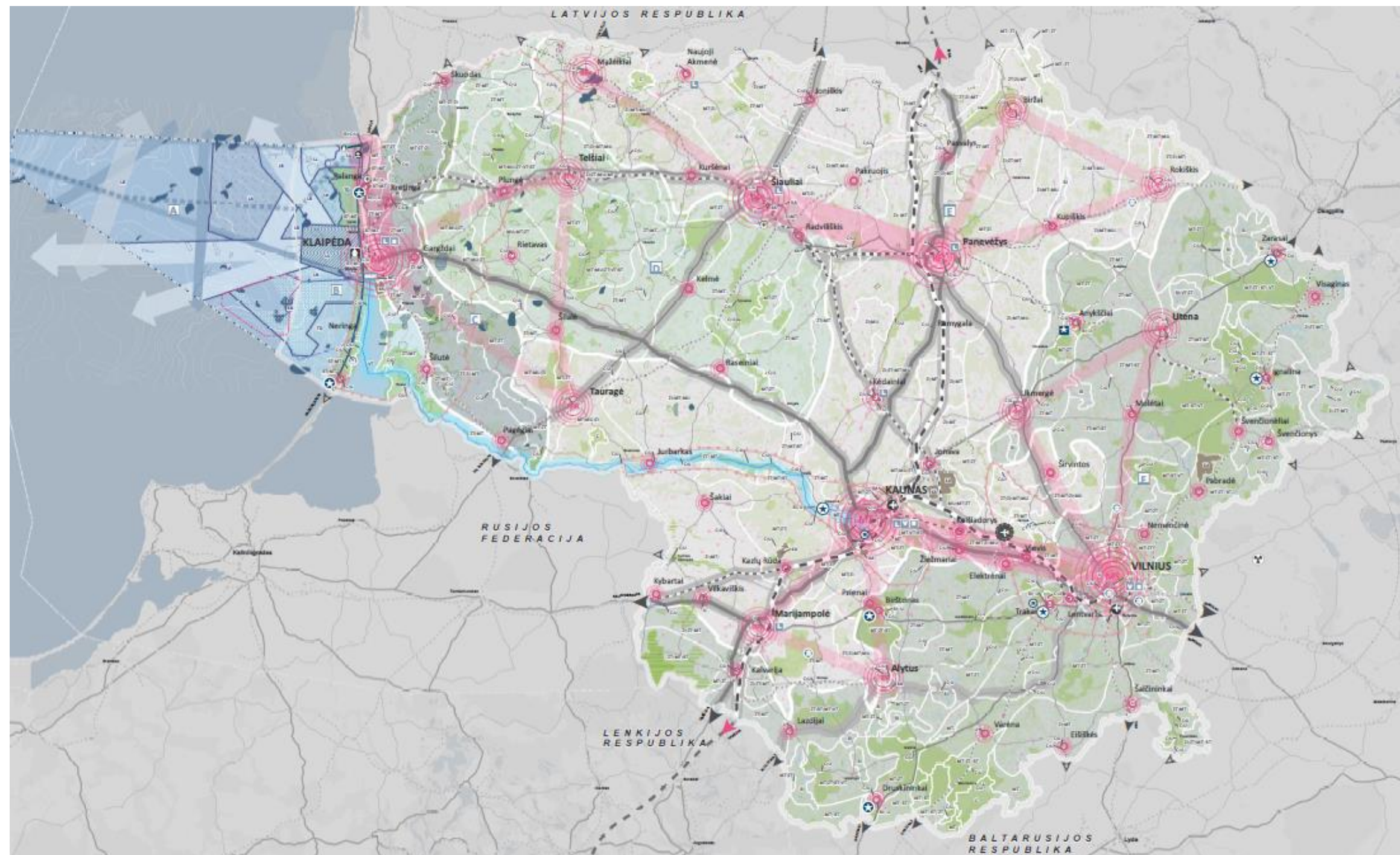
Vizija – Lietuvos Respublikos Bendrasis Planas 2030

1. Regioninis bendradarbiavimas ir partnerystės

1. Plėtoti planuojamą teritoriją pagal LR BP numatytus principus kuriant **sąlygas partnerysčių susiformavimui**, potencialų apjungimui, ekonominiam bendradarbiavimui, funkcinį ir susisiekimo ryšių tarp centrų gerinimui;
2. **Išsaugoti bei formuoti savitą šalies regionų charakterį;**

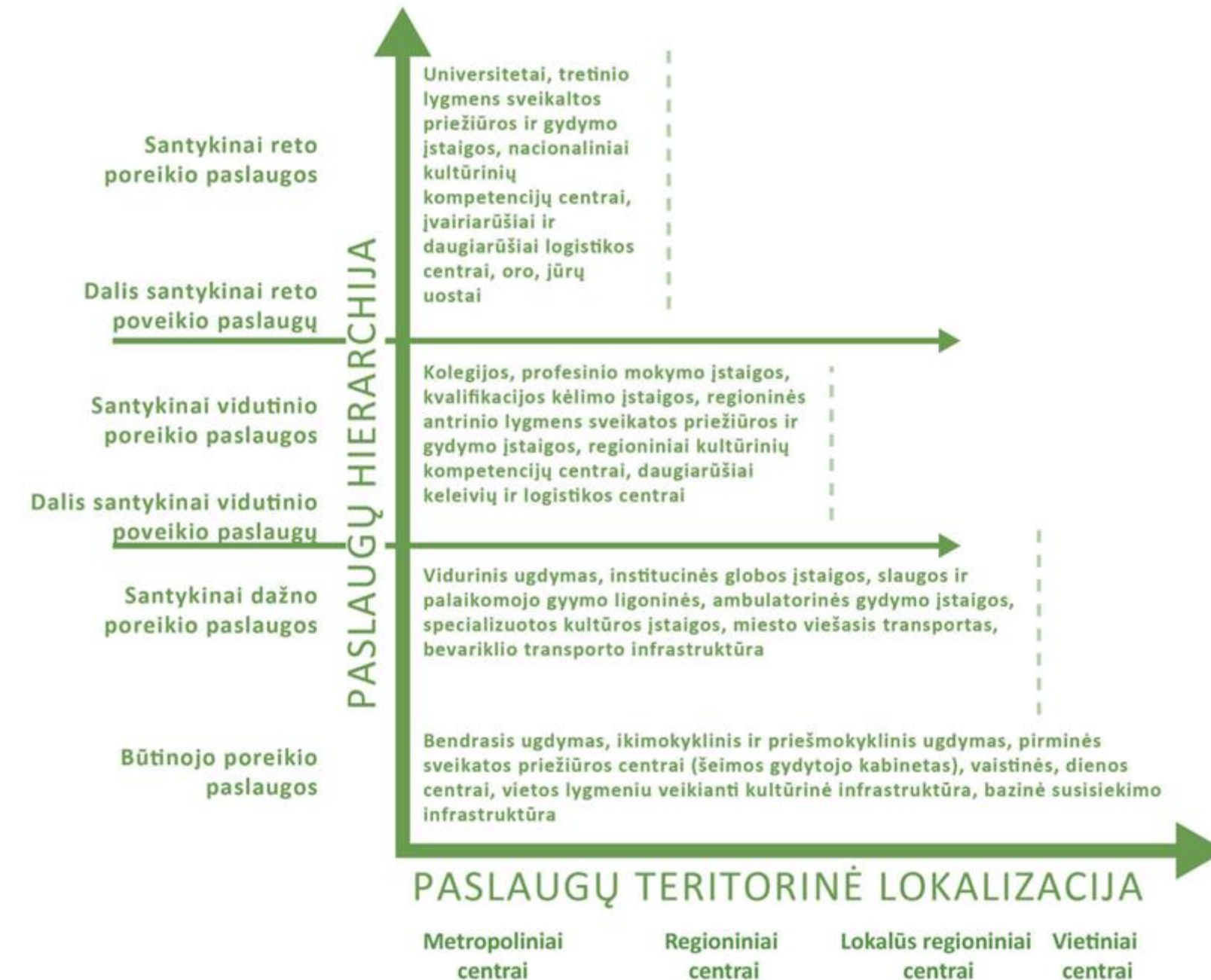
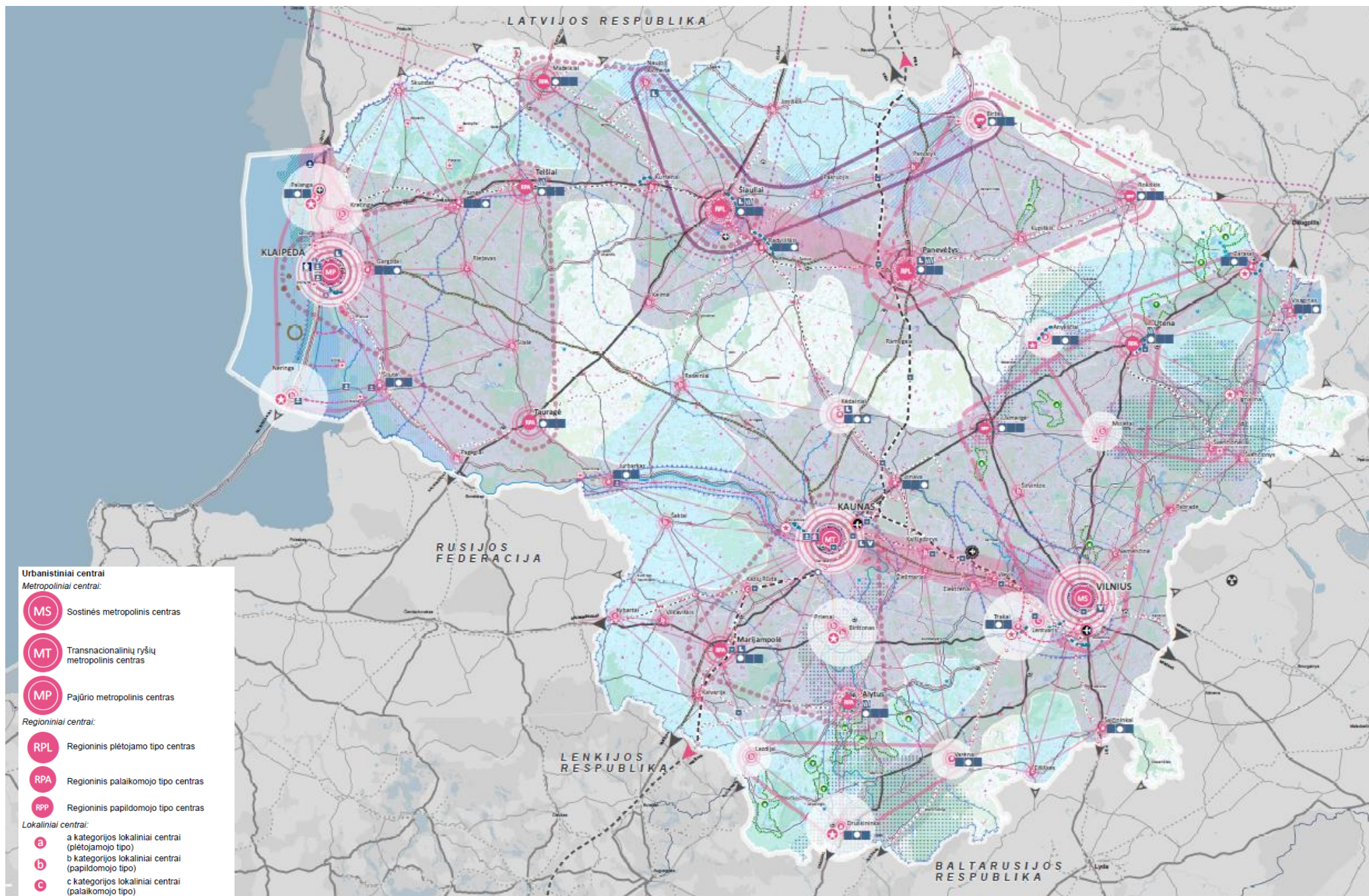

2. Urbanistinė struktūra

1. **Plėtoti daugiacentrę šalies urbanistinę struktūrą**, stiprinant LR BP urbanistiniams centrams pagal jų lygmenis nustatytas funkcijas, sudarant sąlygas ir prielaidas jų partnerystėms, potencialų apjungimui, ekonominiam bendradarbiavimui, funkcinų ir susisiekimo ryšių tarp centrų gerinimui

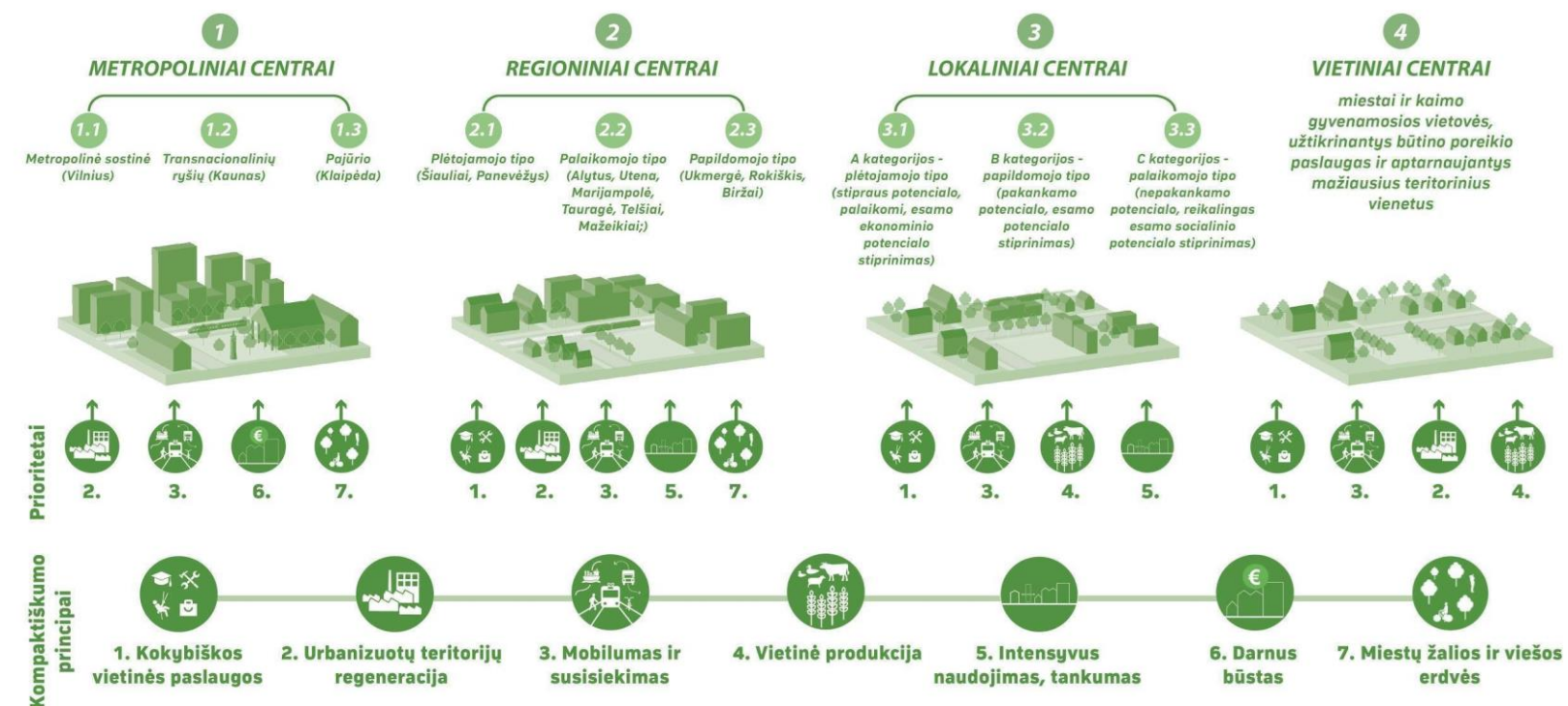
2. Urbanistiniuose centruose, įvertinant jų lygmenis, LR BP numatytais principais **užtikrinti atitinkamų paslaugų poreikio teikimą;**

2. Urbanistinė struktūra: kompaktiškumas

1. Rengiant TPD taikyti kompaktiškumo principus:
  - 1.1. **kokybiškos vietinės paslaugos**, - užtikrinti socialinių paslaugų pasiekiamumą,
  - 1.2. **urbanistinių teritorijų regeneracija** - išnaudoti jau užstatytų teritorijų vidinės plėtros galimybes,
  - 1.3. **efektyvus mobilumas ir optimali susisiekimo infrastruktūra** - optimizuoti susisiekimo infrastruktūrą, kurti sąlygas efektyviam mobilumui
  - 1.4. **vietinė produkcija** - skatinti teritorijų gyvybingumą,
  - 1.5. **intensyvus naudojimas, tankumas** - intensyvinti teritorijos naudojimą, numatyti optimalius UT, UI rodiklius (**NORMOS !!!**),
  - 1.6. **darnus būstas - ??? ,**
  - 1.7. **miestų žalios ir viešos erdvės** – numatyti pakankamą viešųjų erdvių ir želdynų plotą (**NORMOS !!!**);

2. Urbanistinė struktūra: kompaktiškumas

2. Numatyti **užstatytų teritorijų konversijos prioritetą prieš naujų teritorijų užstatymą;**
3. Ekstensyvios urbanizacijos teritorijose skatinti **plėtos koncentraciją esamuose urbanizacijos židiniuose** (branduoliuose);
4. Plėtoti urbanistines struktūras taikant kompaktiškumo principus:
  - 4.1. demografinėmis, socialinėmis ir ekonominėmis raidos **prognozėmis pagrįsti naujos plėtos teritorijų poreikį;**
  - 4.2. **gyvenamąsias teritorijas plėtoti greta esamos infrastruktūros;**
  - 4.3. **riboti plėtrą nesant išvystytos infrastruktūros;**
  - 4.4. **įvertinti plėtrai numatytų, bet neįgyvendintų urbanizacijai numatytų teritorijų racionalumą ir realų poreikį ir, esant poreikiui, jas perplanuoti**

Teritorijų planavimas – ne vien ribojantys reglamentai

Bendrasis planas: kokybinis „išmanusis“ reguliavimas

Paslaugos ir parduotuvės pirmuosiuose pastatų aukštuose

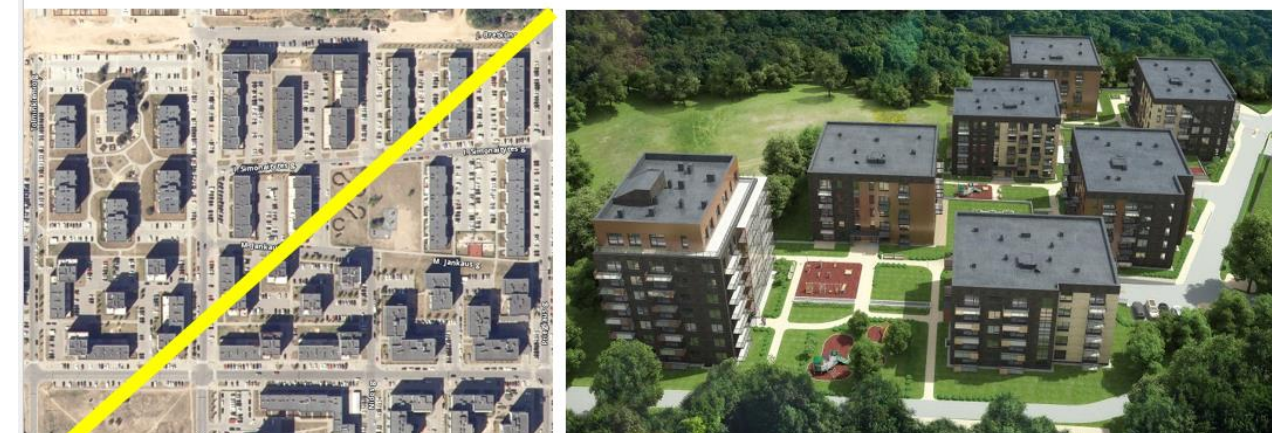
Bendrasis planas: kokybinis „išmanusis“ reguliavimas

Draudžiamas automobilių parkavimas prieš fasadą

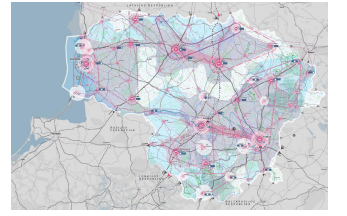
Bendrasis planas: kokybinis „išmanusis“ reguliavimas

Skatinama įrengti požeminius garažus

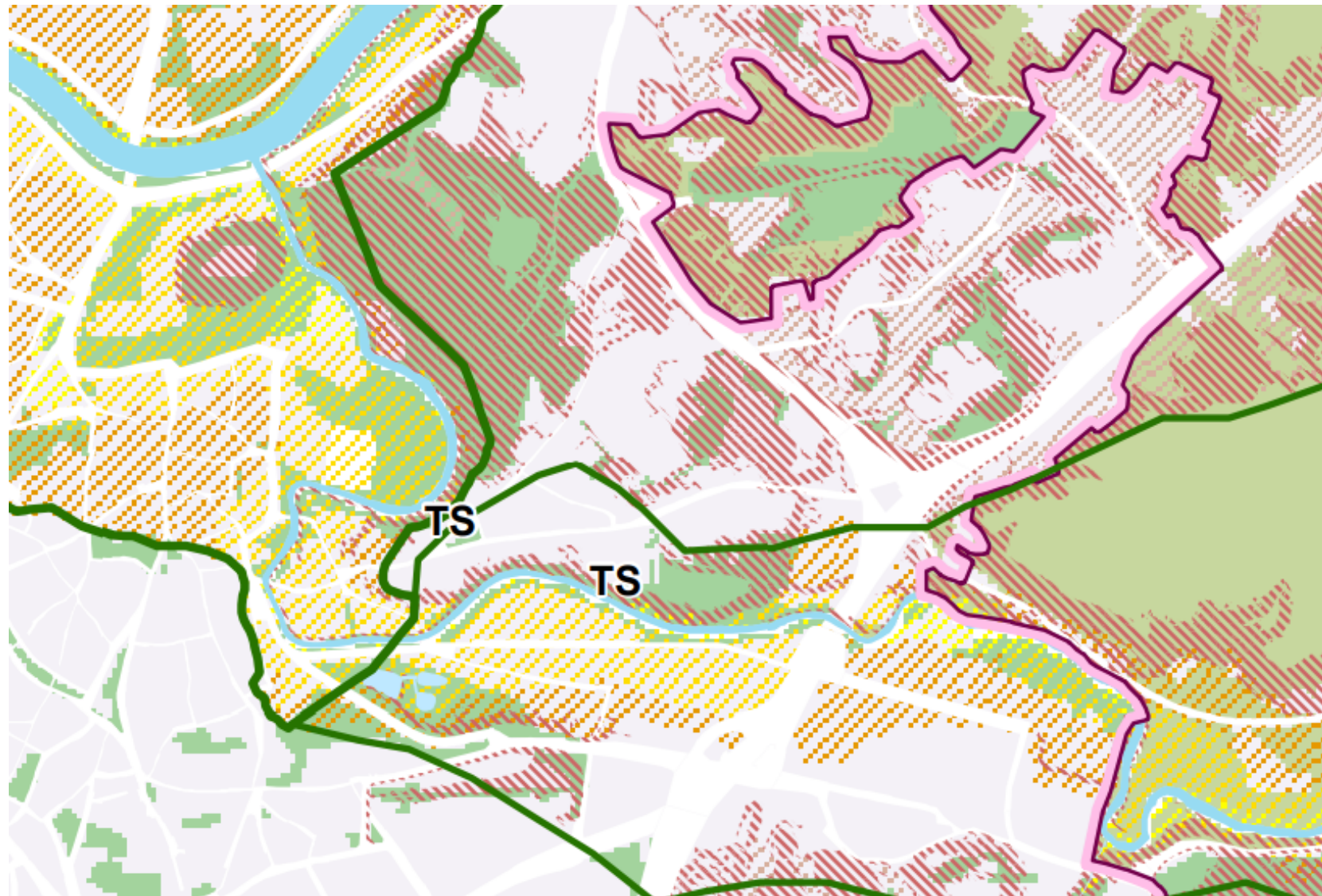

2. Urbanistinė struktūra: kompaktiškumas

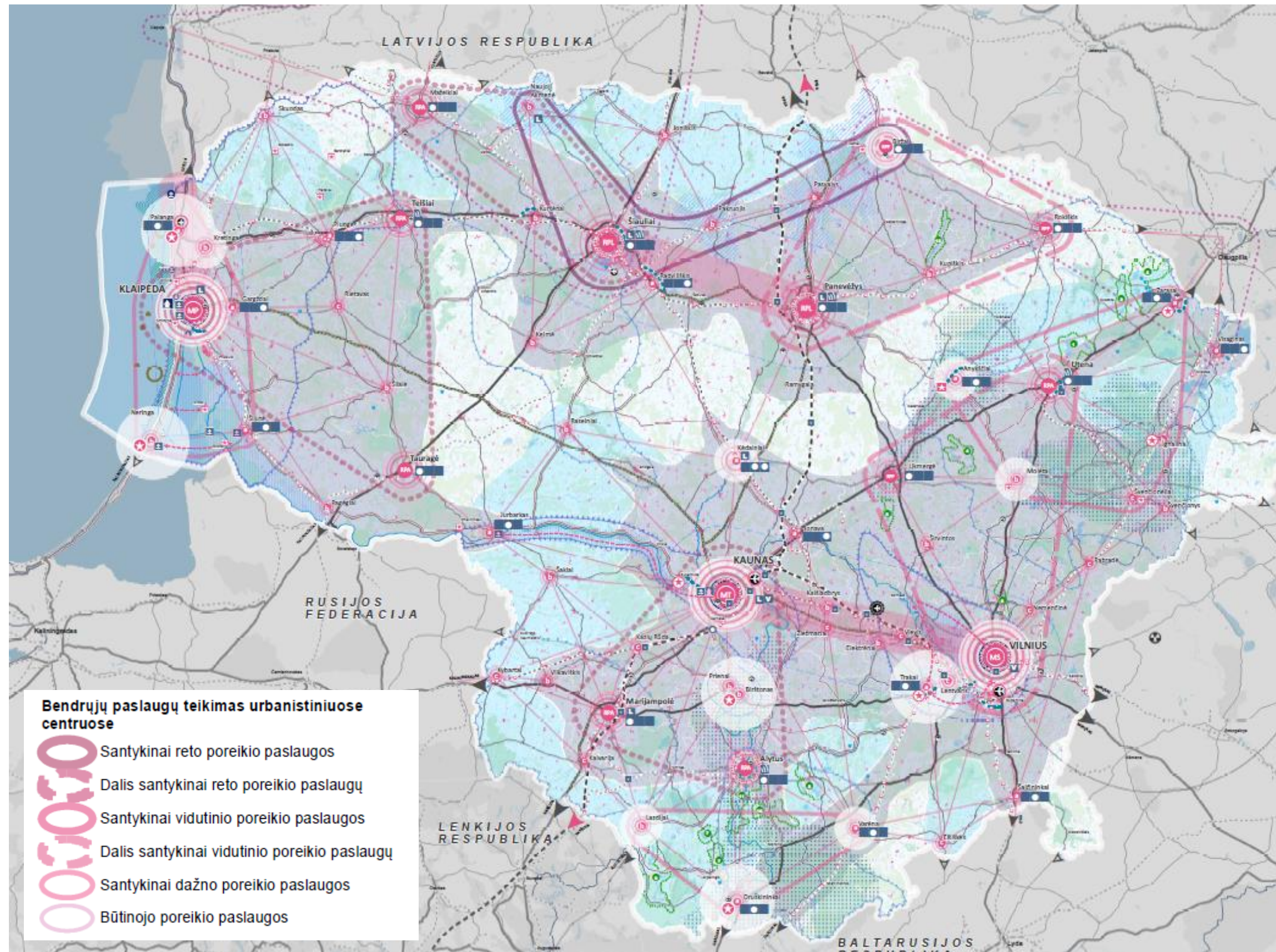
4. Didinti urbanistinių struktūrų atsparumą klimato kaitai:
  - 4.1. Identifikuoti užliejamas teritorijas, nenumatyti jų užstatymo;
  - 4.2. Reglamentuoti neužstatomų dangų plotus, numatyti lietaus nuotekų tinklą plėtrą ar alternatyvius lietaus nuotekų tvarkymo būdus;
  - 4.3. Suformuoti karščio salas mažinantį miesto želdynų tinklą;
5. Skatinti daugiafunkcinį teritorijos naudojimą

3. Viešųjų paslaugų vystymas:

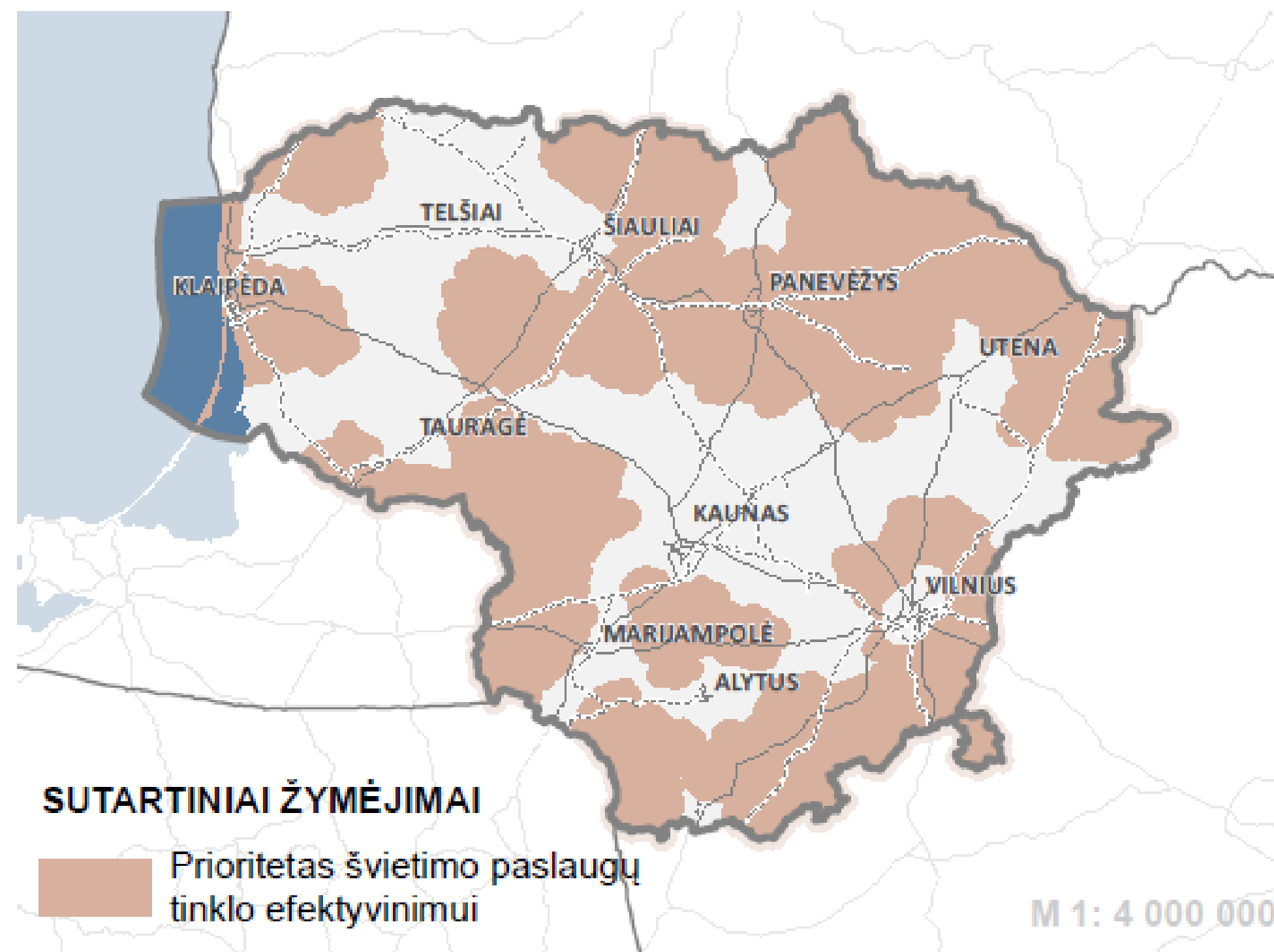
1. Viešąsias paslaugas **koncentruoti esamuose urbanistiniuose centruose**, racionaliai išdėstyti jų teikimo objektus;
2. Prieš steigiant naujas viešųjų paslaugų teikimo įstaigas, įvertinti **partnerystės su gretimais centrais galimybes**;
3. **Efektyvinti** viešųjų paslaugų teikimą gyventojus prarandančiose teritorijose (pagrįsti paslaugų išsaugojimo poreikį);
4. Naudojant GIS priemones **pagrįsti urbanistinės struktūros formavimo nuostatas**:
  - 4.1. gyventojų, kurie būtinojo poreikio paslaugas iš gyvenamosios vietos pasieks per 30 min. (tankiai gyvenamose vietovėse – pėsčiomis; kitose – automobiliu), dalis kiekviename regione 2030 m. sudarys ne mažiau kaip 99 proc.
  - 4.2. gyventojų, kurie ekonominiuose centruose sutelktas darbo vietas ir paslaugas (parduotuves, kultūros ir laisvalaikio objektus, finansinių paslaugų įstaigas) iš gyvenamosios vietos pasiekia per 45 min., dalis kiekviename regione 2030 m. sudarys ne mažiau kaip 98 proc.;

3.1 Švietimo paslaugos

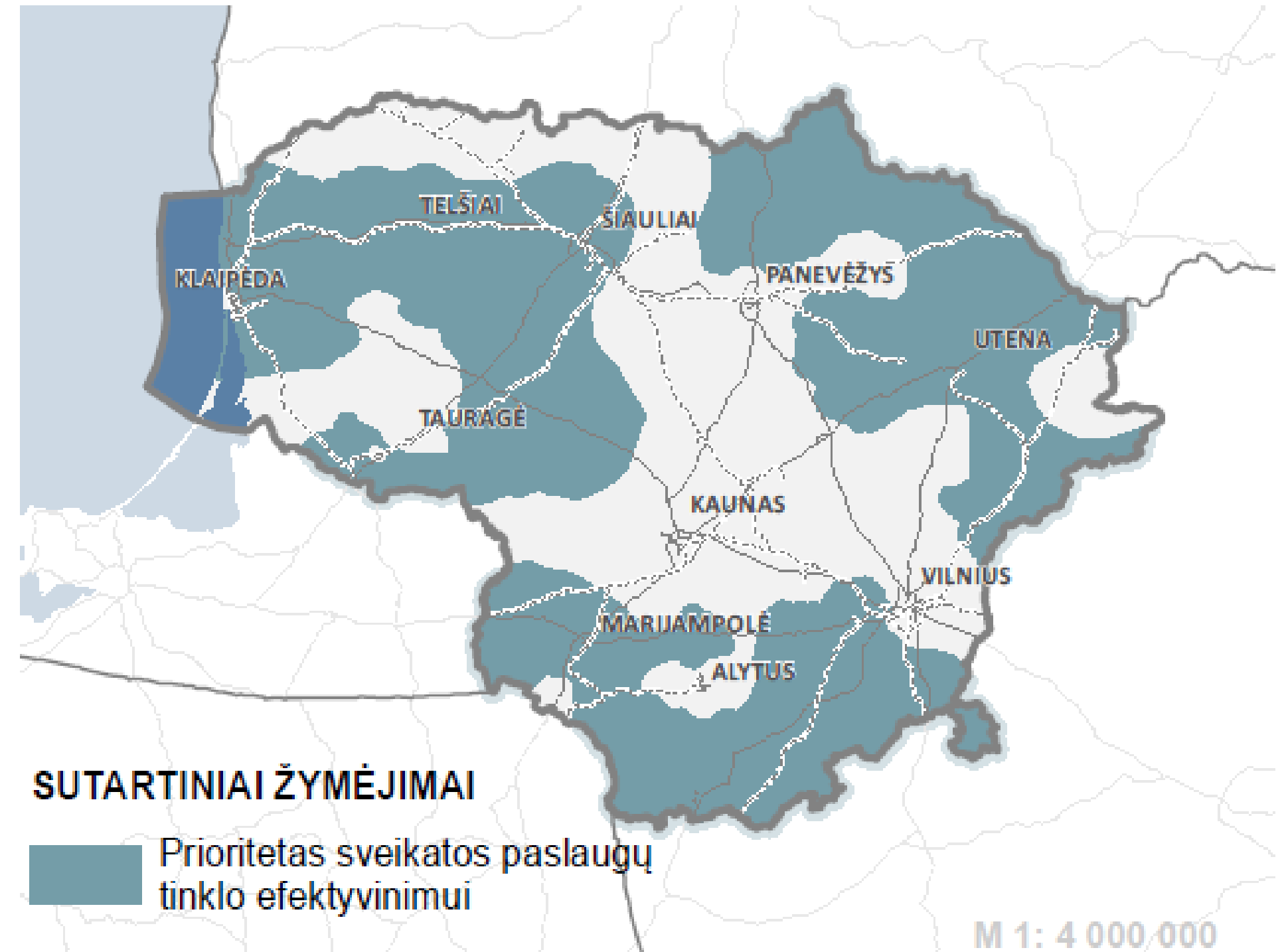
1. Savivaldybių lygmenyje **efektyvinti (pertvarkyti)** bendrojo ugdymo mokyklų tinklą atsižvelgiant į demografines tendencijas. Bendrojo ugdymo mokyklų tinklo efektyvumą vertinti pagal šiuos pagrindinius stebėsenos rodiklius: mokymosi plotą, tenkantį vienam mokiniui (kv. m.), ugdymo reikmėms ir aplinkai išlaikyti skiriamas lėšas (tūkst. Eur), tenkančias vienam mokiniui;
2. Užtikrinti kad naujos ikimokyklinio ugdymo mokyklos ar **naujos ikimokyklinio ugdymo grupės** bendrojo ugdymo mokyklose steigiamos gyvenamosiose vietovėse, turinčiose **daugiau nei 1 000 gyventojų**;

3.2 Sveikatos priežiūros paslaugos

1. **Efektyvinti** sveikatos priežiūros įstaigų tinklą, užtikrinti sveikatos apsaugos įstaigų pasiekiamumą;
2. Išsaugoti ir numatyti galimybes nacionalinių sveikatos centrų plėtrai Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje;
3. Ligoninių tinklo efektyvumą vertinti pagal šiuos **rodiklius**: aktyvaus gydymo stacionaro lovų skaičius 10 tūkst. gyv., aktyvaus gydymo lovų funkcionavimas (dienomis) ir stacionaro dienos ligonių dalis (proc.) tarp visų stacionaro ligonių;

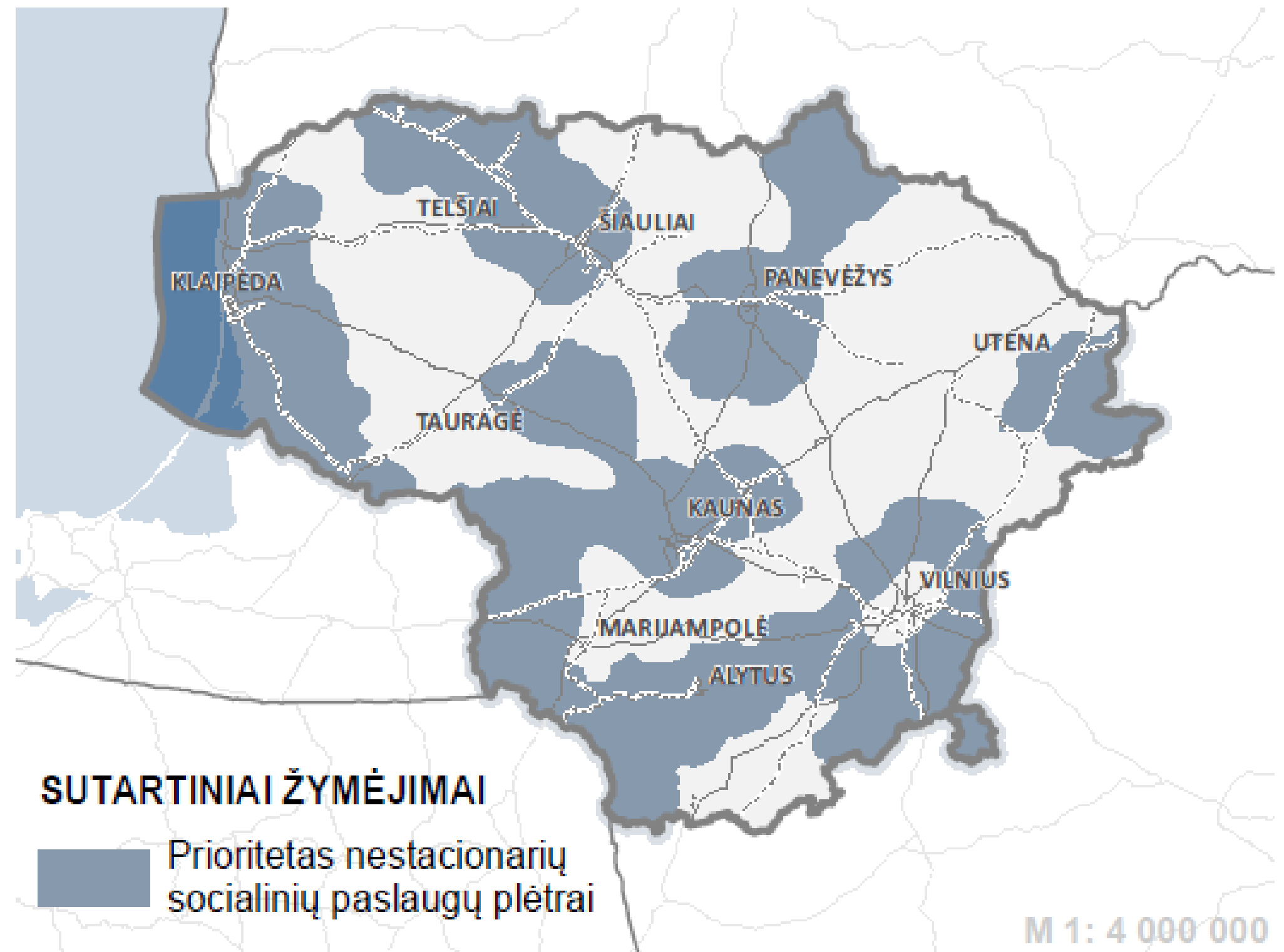

Brėžinys „Regionai 2030“. Schema „Viešųjų paslaugų sprendiniai“

3.4 Socialinės paslaugos

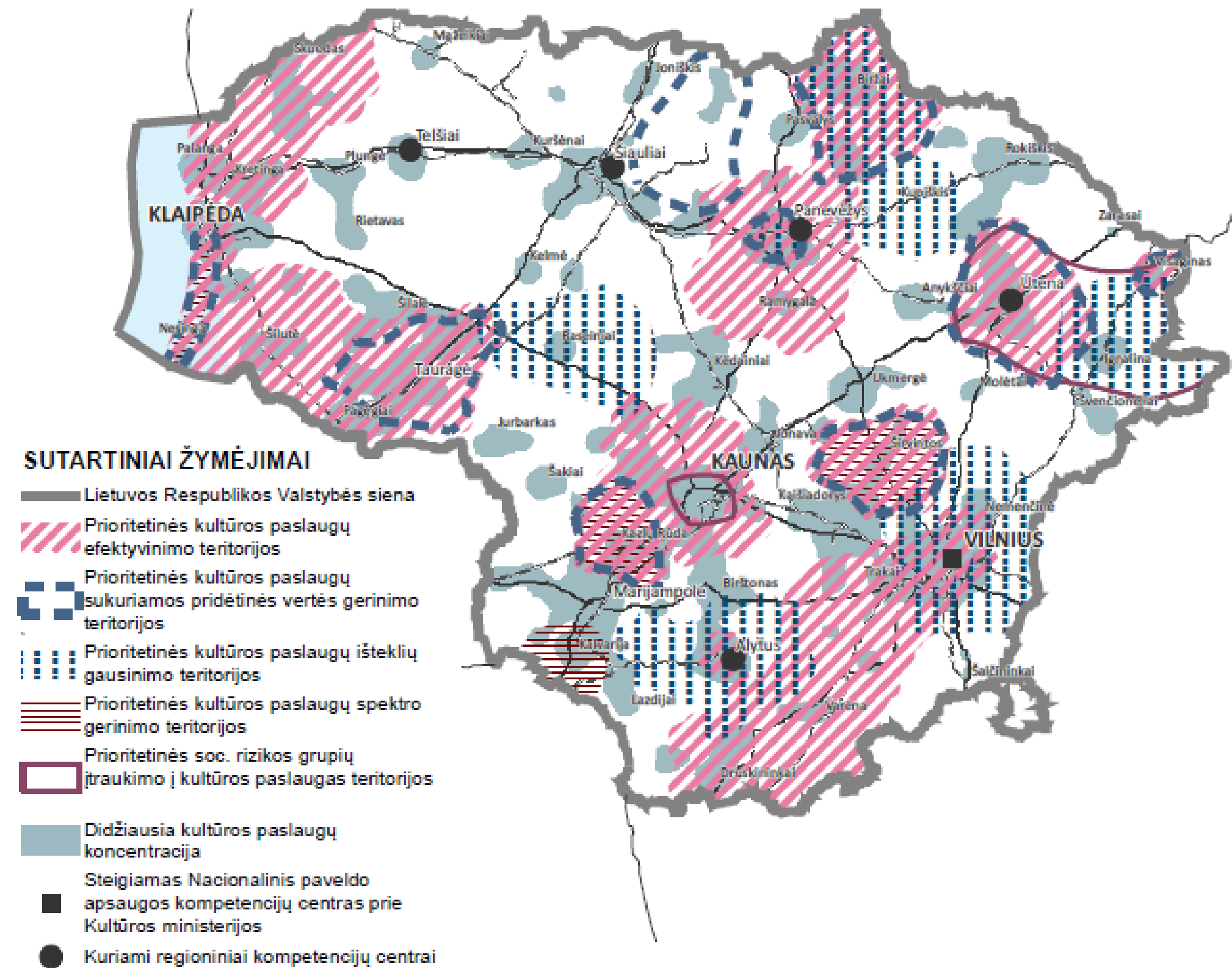
1. **Efektyvinti** socialinių paslaugų įstaigų tinklą;
2. Socialinių paslaugų plėtrą vykdyti įvertinus šiuos pagrindinius **stebėsenos rodiklius**: vietų skaičius laikino gyvenimo įstaigose 10 tūkst. gyv., dienos centruose socialines paslaugas gavusių vaikų iš socialinės rizikos šeimų skaičius 10 tūkst. gyv.; socialines paslaugas asmens namuose gavusių asmenų skaičius 10 tūkst. gyv.;

3.5 Kultūros paslaugos

1. **Optimaliai išdėstyti** būtino, dažno, vidutinio ir reto poreikio kultūrinės paslaugas;
2. **Atskirti kultūrinės funkcijas skirtingais lygmenimis**, išskiriant regioninius kultūrinių kompetencijų centrus;
3. **Efektyvinti kultūros paslaugų teikėjų tinklą** pagal kultūros paslaugų efektyvumo indekso (žr. priedą Nr. 4 Kultūros paslaugų efektyvumo indekso skaičiavimo metodiką, brėžinį Kultūros politika ir rekreacija, schemą Kultūros paslaugos ir prioritetai) reikšmes savivaldybėse, kuriose situacija yra prasčiausia (siektina rodiklio reikšmė yra 1);
4. **Palaikyti** esamus kultūrinės paskirties objektus regionuose;
5. **Numatyti daugiafunkcinio kultūros pastatų naudojimo galimybes**

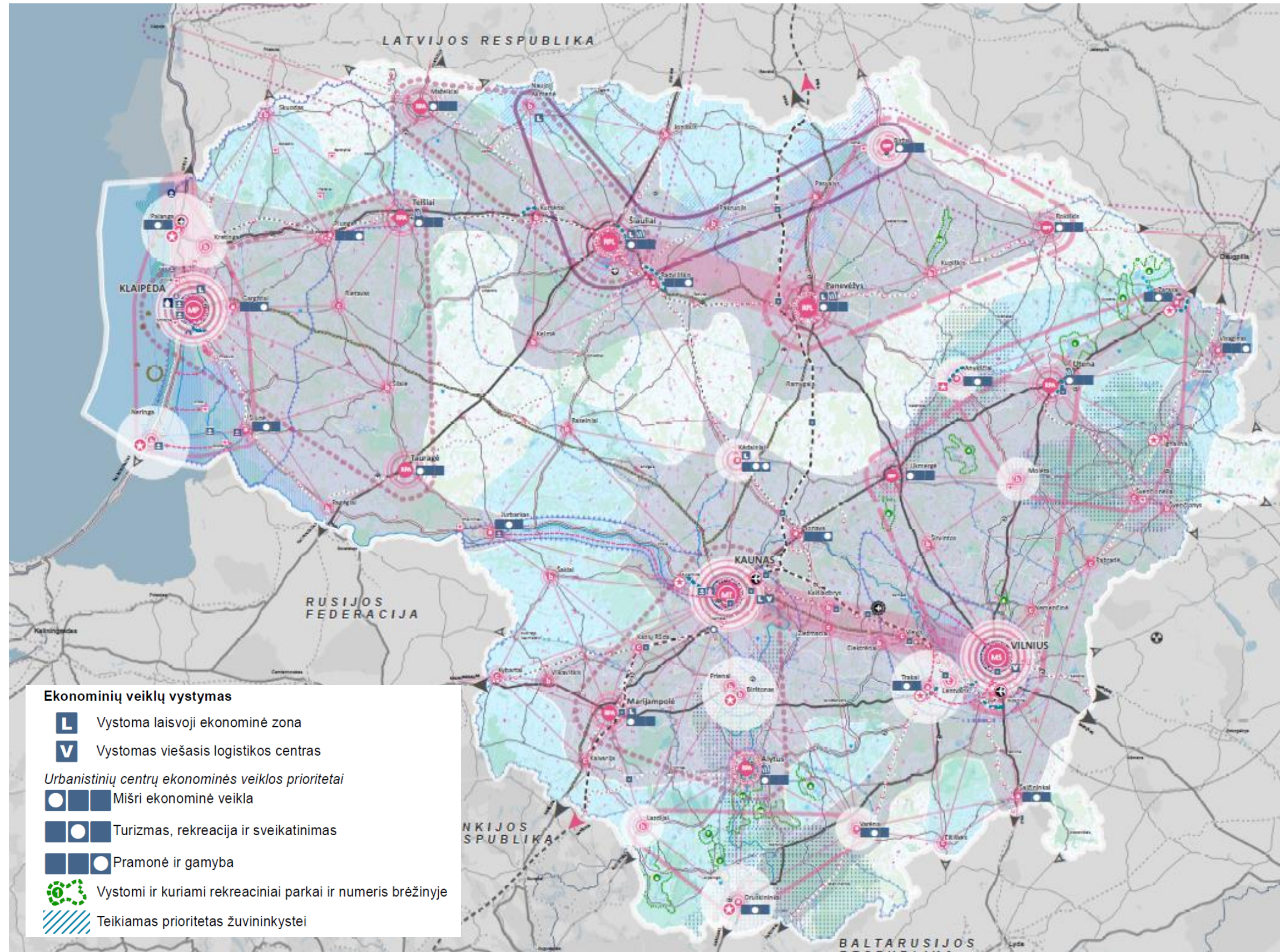

Brėžinys „Kultūros politika ir rekreacija“. Schema „Kultūros paslaugos ir prioritetai“

4. Erdvinės ekonominės sistemos

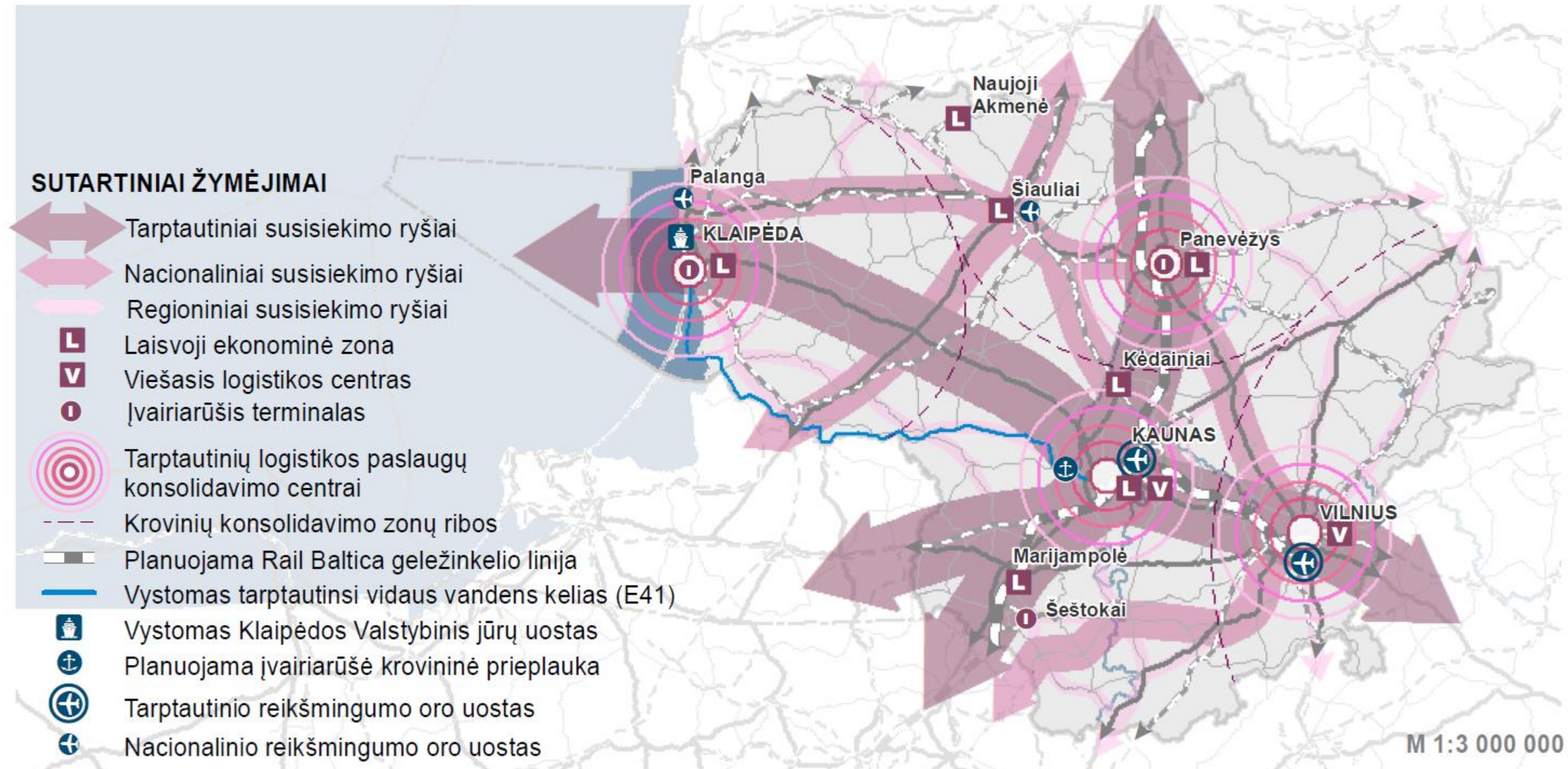
1. Sudaryti sąlygas **ekonominių veiklų plėtrai bei partnerystėms** pagal LRBP numatytus prioritetus;
2. Numatyti **daugiafunkcinį teritorijos naudojimą**, sudaryti galimybes įvairioms veikloms kurtis ir plėtotis;
3. Esant poreikiui, numatyti teritorijas **kompetencijų centrų**, orientuotų į **inovacijų vystymą, mokslo ir studijų institucijų ir įmonių bendradarbiavimą** vykdant mokslinius tyrimus, eksperimentinę plėtrą ir inovacijas ir komercializuojant sukurtus sprendimus, steigimui;
4. Vystyti esamus, ir, esant poreikiui, numatyti naujus - **pramonės parkus, laisvasias ekonomines zonas, pramonines teritorijas.**

5. Susisiekimo sistema ir mobilumas

1. Siekti racionalios ir efektyvios transporto sistemos ir jos sudėtinių dalių sinergijos, daugiarūšiškumo, įvairiarūšiškumo, užtikrinant urbanistinių centrų junglumą ir pasiekiamumą;
2. Steigti naujus ir plėsti esamus nacionalinius logistikos centrus krovinių konsolidavimui;

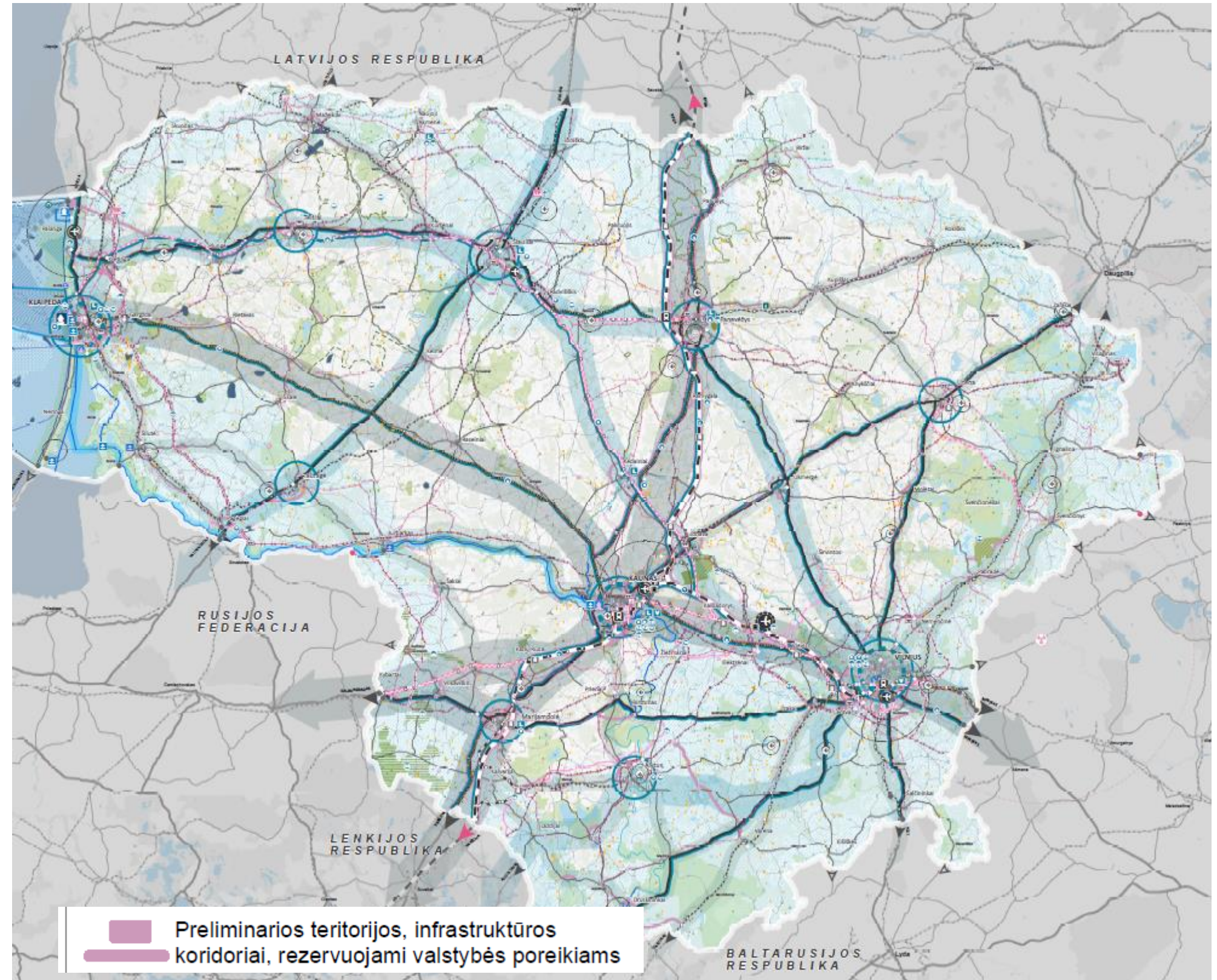
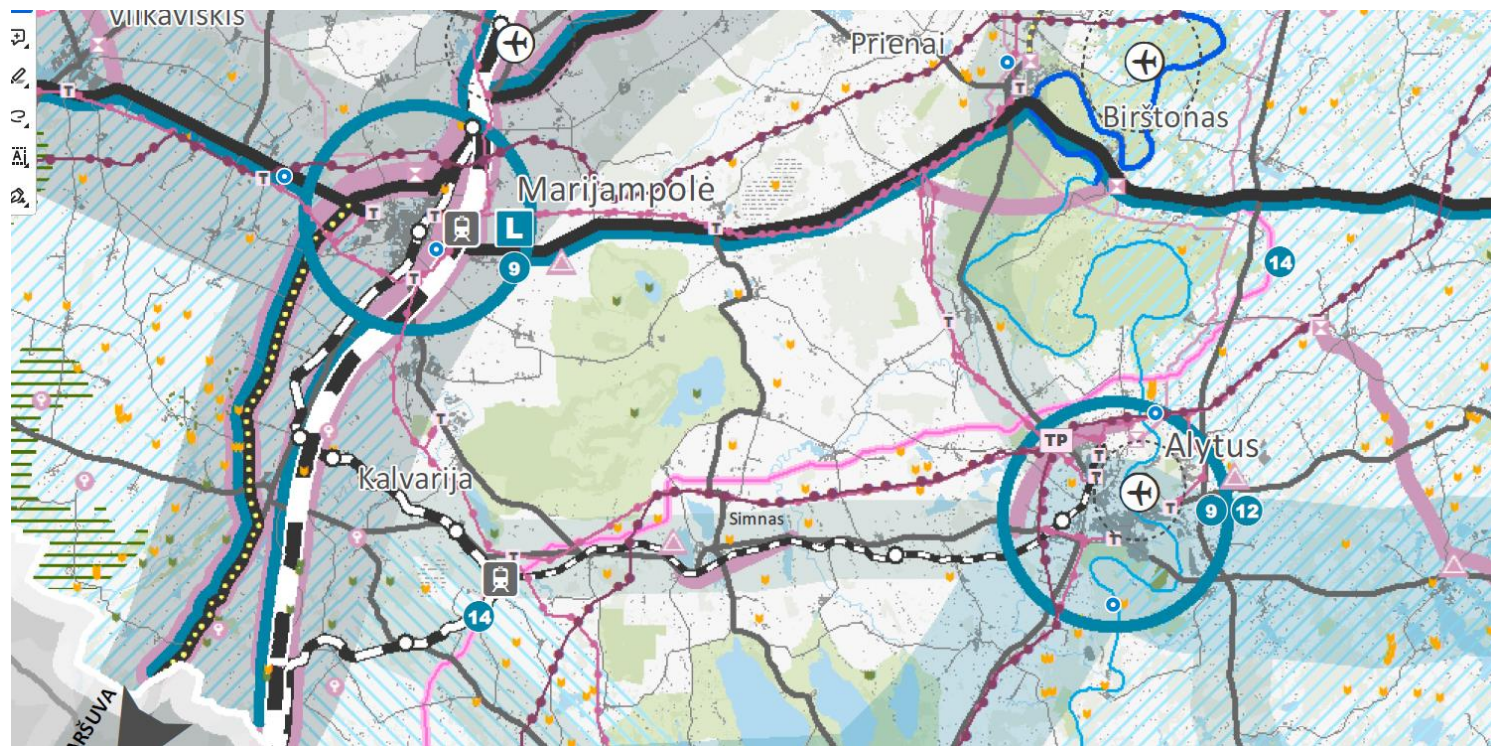

„Logistikos paslaugų schema“

5.1. Automobilių kelių ir transporto vystymas

1. Teritorijas apie pagrindinius šalies kelius (ypač „Viabaltica“, A1, A9, 130,) vystyti taip, kad būtų užtikrintas **reikiamas eismo kokybės lygis**;
2. **Rezervuoti LRBP numatytas teritorijas** ir galimybes kelių tinklo plėtrai (pvz. į giliavandenio uosto alternatyvines plėtros teritorijas);
3. Suplanuoti automobilių kelių **jungtis su visomis naujomis geležinkelio stotimis** bei, atsiradus poreikiui, su naujo oro uosto terminalu;
4. Suplanuoti LR BP numatytus **aplinkkelius, rezervuoti jiems skirtas teritorijas**;

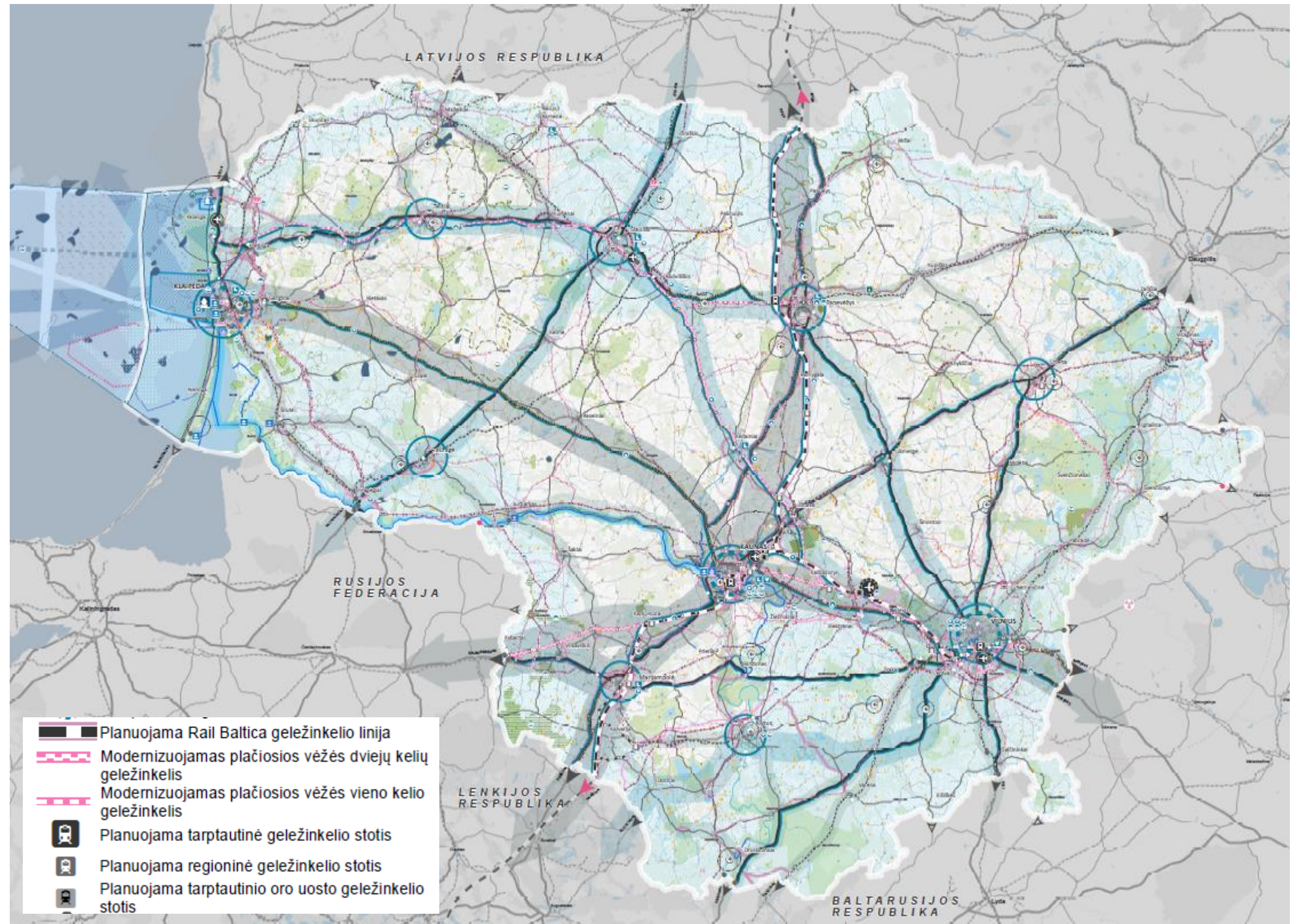

Brėžinys „Kompleksinė infrastruktūra ir teritorijų rezervavimas valstybės poreikiams“

5.2. Geležinkelių transporto infrastruktūra

1. Rezervuoti **Rail Baltica** geležinkelio linijos trasą ir nustatyti aplinkinių teritorijų vystymo principus;
2. Įgyvendinti **Vilnius-Klaipėda geležinkelio elektrifikavimo** projektą, elektrifikuoti kitas intensyviausiai eksploatuojamas geležinkelio linijas
3. Rezervuoti teritoriją geležinkelių infrastruktūros tarp **Šiaulių ir Panevėžio modernizavimui**, įskaitant keleivių terminalus bei geležinkelio linijos elektrifikavimą, pritaikyti ją keleivinių traukinių greičiui iki **160 km/h**;
4. Suplanuoti geležinkelių transporto **aplinkkelį į Klaipėdos valstybinį jūrų uostą**, aplenkiant Klaipėdos miestą ir jo centrinę dalį;
5. Įvertinti poreikį ir, jam pasitvirtinus, detalizuoti kitus LR BP numatytus geležinkelių infrastruktūros plėtojimo sprendinius – **jungtį Alytus -Vilnius ar Alytus Kaunas, Druskininkai - Kabeliai**, jungtis su Klaipėdos jūrų uosto plėtojimui numatytomis teritorijomis, Utenos keleivinę stotį ir kitus;
6. Esant poreikiui, **rezervuoti teritorijas** reikalingas esamų linijų modernizavimui ir plėtrai ir pagal LR BP nustatytus prioritetus;

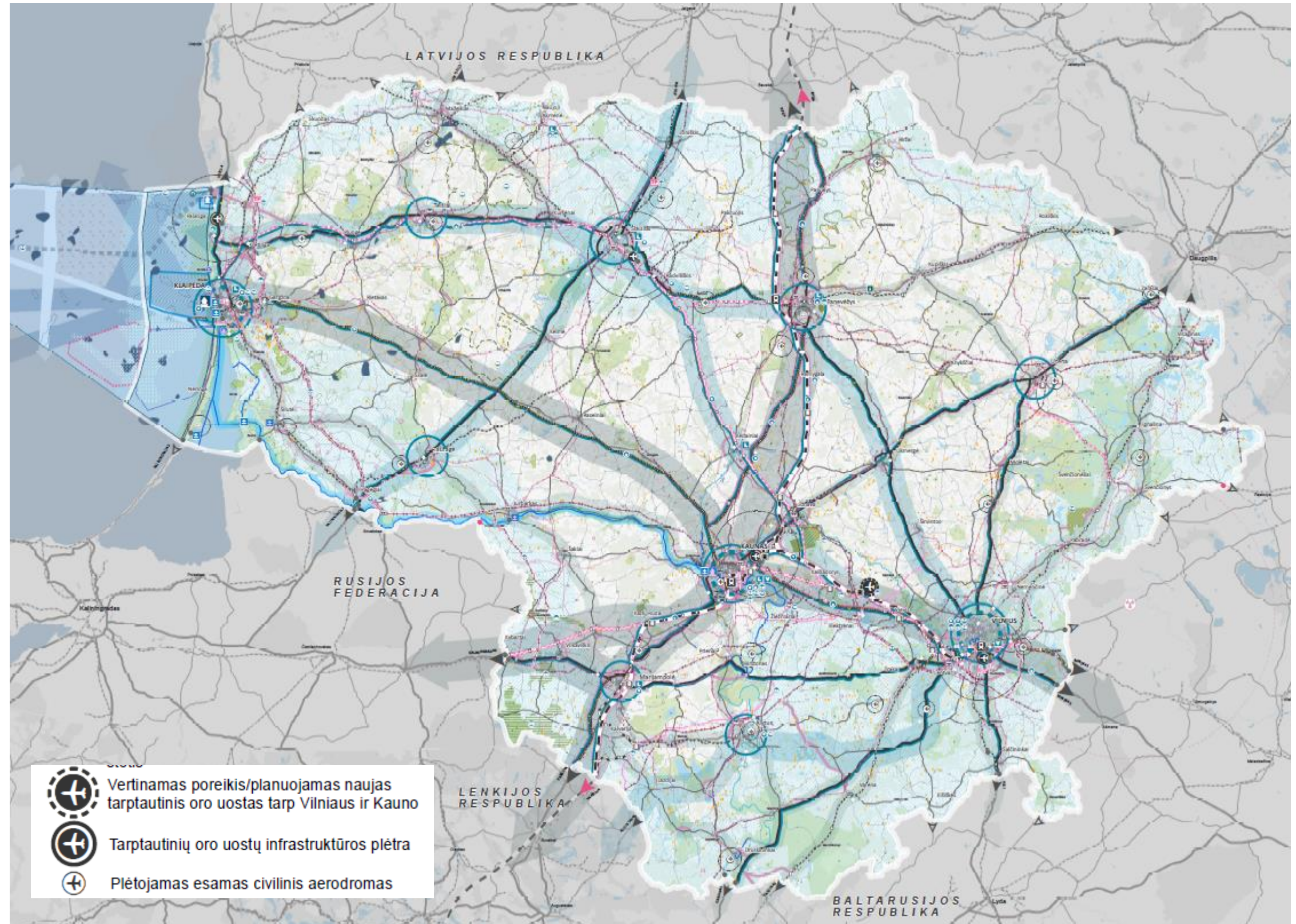

Brėžinys „Kompleksinė infrastruktūra ir teritorijų rezervavimas valstybės poreikiams“

5.3. Oro transportas ir infrastruktūra:

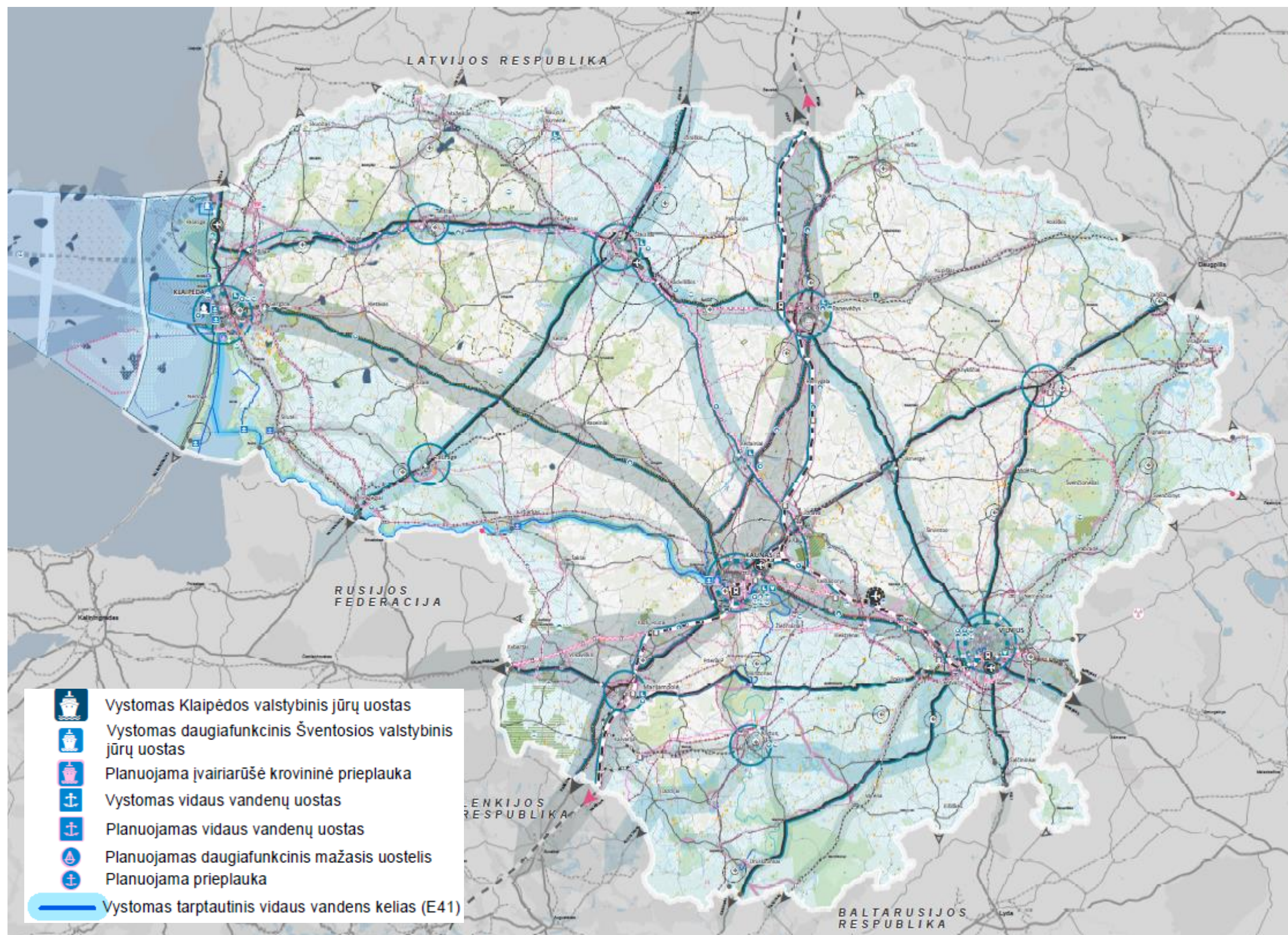
1. Sudaryti sąlygas esamų oro uostų veikimui ir plėtrai pagal LR BP numatytus principus, **rezervuoti teritorijas terminalų statybai rytinėje Vilniaus oro uosto pusėje**, numatyti reikiamą susisiekimo infrastruktūrą, atsisakyti teritorijos rezervavimo pakeistos krypties pakilimo takui Vilniaus oro uoste;
2. Esant patvirtintiems galimybių studijos sprendiniams, numatantiems naujo oro uosto kūrimą, **rezervuoti teritoriją naujo Vilniaus - Kauno oro uosto statybai Kaišiadorių raj.;**
3. Esant poreikiui, **rezervuoti teritorijas civilinių aerodromų ir jiems reikalingos infrastruktūros plėtrai;**

5.4. Vidaus vandenų transportas ir infrastruktūra:

1. Įgyvendinant LR BP numatytas priemones, išvystyti ir pritaikyti **tarptautinį vidaus vandenų kelią E41 Kaunas–Klaipėda** (Nemuno upė ir Kuršių marios) krovinių transportavimui;
2. Esant techninėms galimybėms **Karaliaus Vilhelmo kanalą pritaikyti krovininei laivybai**, taip užtikrinant alternatyvią krovinių gabenimo galimybę į KVJU, kai laivyba ribojama Kuršių mariose;
3. Vandens keliuose **numatyti keleivinės ir pramoninės laivybos vystymo galimybes**, esant poreikiui, numatyti **prieplaukų vietas**;
4. Numatyti **naujų prieplaukų / uostų įrengimą ar esamų modernizavimą** ir išlaikymą Kaune, Jurbarko, Uostadvarėje, Neringos savivaldybėje ir kitose teritorijose pagrindus jų potencialą;

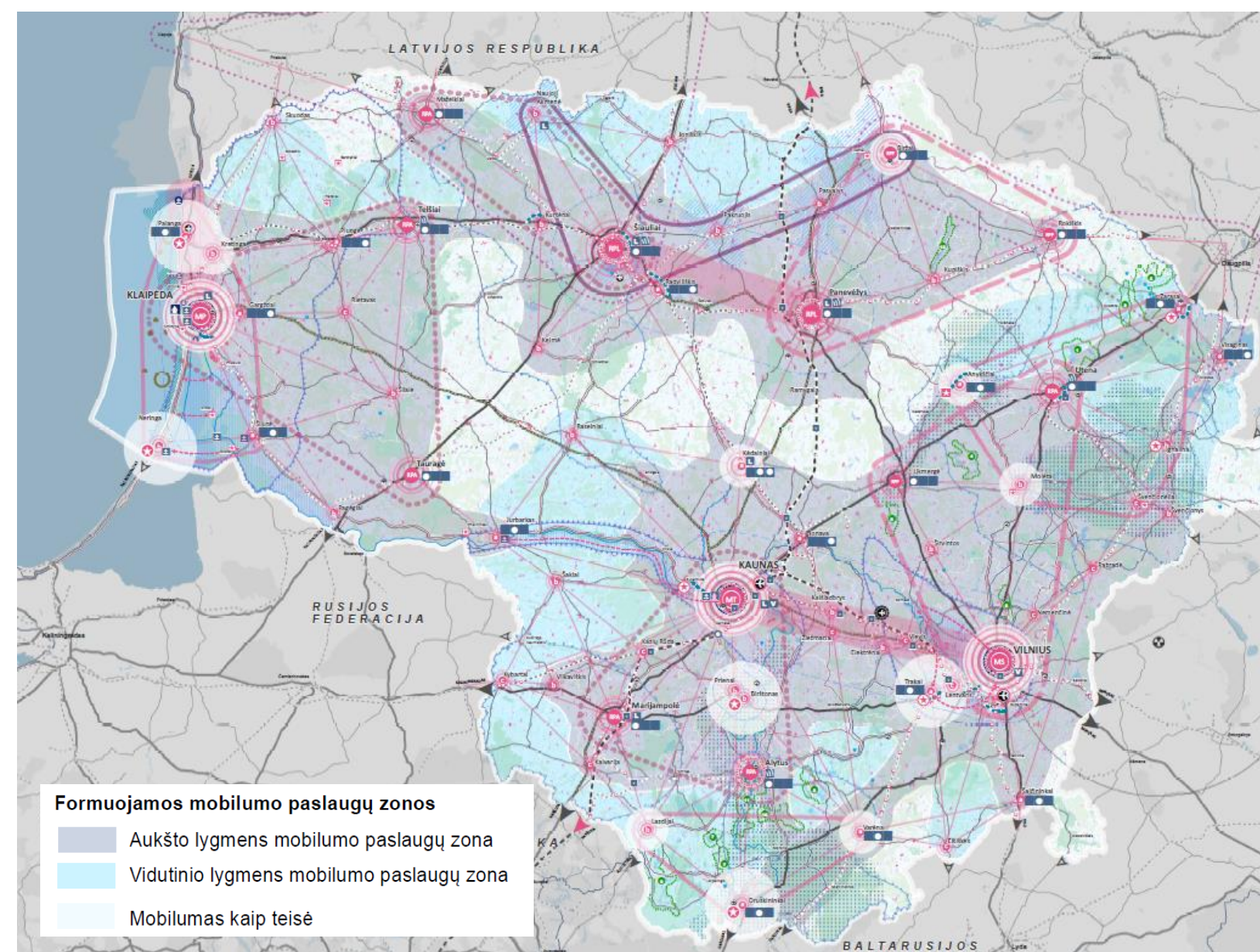
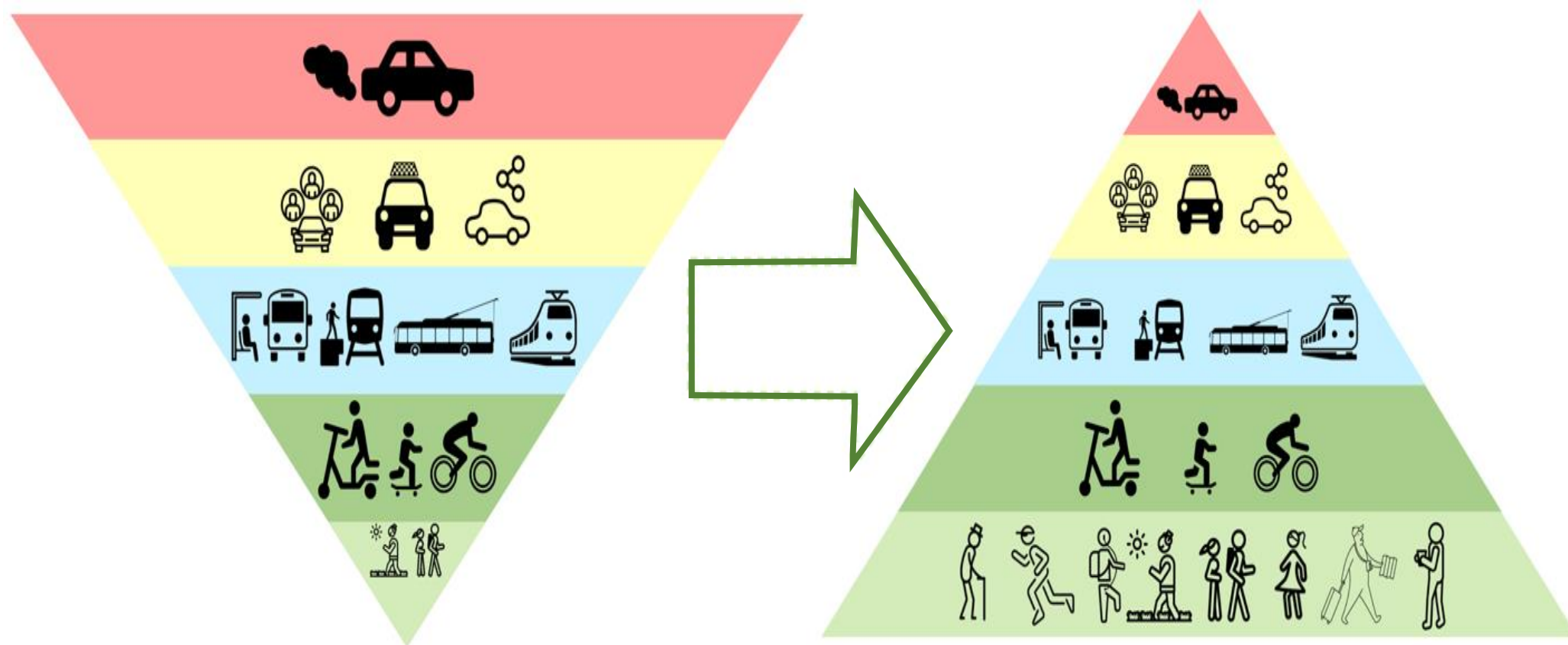

Brėžinys „Kompleksinė infrastruktūra ir teritorijų rezervavimas valstybės poreikiams“

5.5 Darni kelionių struktūra ir mobilumo prioritetai

1. Plėtoti **bevariklio transporto infrastruktūrą** regioninio, nacionalinio ir tarptautinio lygmens susisiekimo paslaugas teikiančių centrų priemiestinėse jungtyse, urbanizuotose teritorijose ir jų periferijose;
2. Suplanuoti **valstybinių parkų, turizmo ir stambių rekreacijos objektų pasiekiamumo bevarikliu transportu tinklą**;
3. Formuojant urbanistinę struktūrą numatyti infrastruktūros plėtrą pagal **mobilumo paslaugų lygmenį** (brėžinys Regionai 2030);
4. Visų lygmenų mobilumo paslaugų zonose numatyti ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigas lankančių **vaikų pavežėjimo paslaugas**

6. Inžinerinės sistemos

1. Energetikos sistemos:

1.1 **Numatyti teritorijas ar koridorius** LRBP nurodytoms elektros perdavimo linijoms ir skirstykloms;

1.2. **Nustatyti centrinių šilumos tinklų plėtros teritorijas**, intensyviai urbanizuojamose teritorijose, apsirūpinimui šiluma prioritetą teikti centralizuotos šilumos tiekimo būdui;

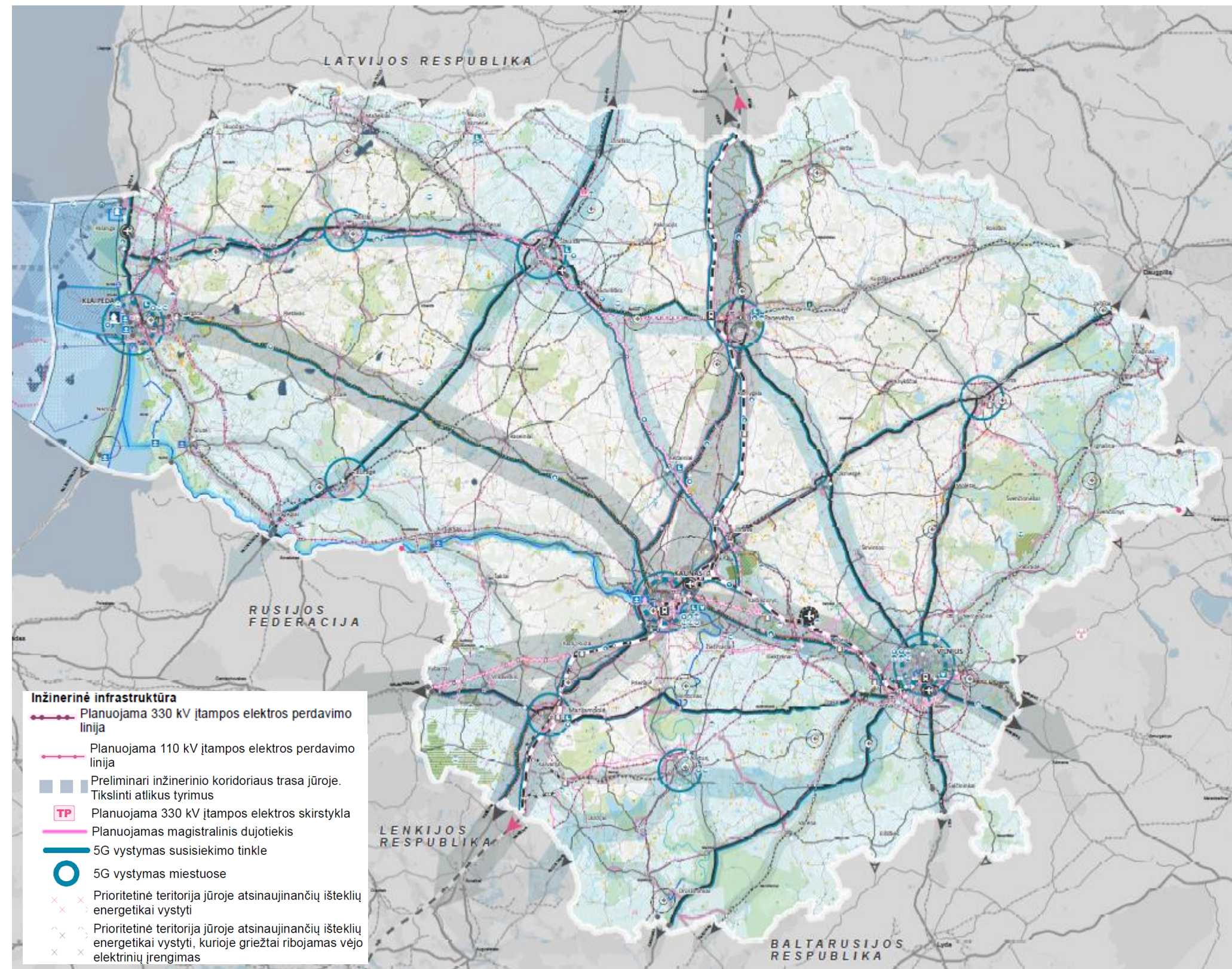
1.3. **Rezervuoti teritorijas** dujotiekių tarp Lenkijos ir Lietuvos jungties projektui, kitiems dujų infrastruktūros objektams;

2. Geriamo vandens tiekimas ir nuotekų tvarkymas:

2.1. Numatyti **geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo infrastruktūrą** aglomeracijose, kur gyventojų tankis 25 gyv./ha ir didesnis;

2.2. Numatyti **lietaus vandens tvarų tvarkymą** užtikrinančius reglamentus (minimalią neužstatomą klypo dalį, kompensacines priemones ir panašiai);

2.3. Parengti **alternatyvius Vilniaus ir Kauno miestų aprūpinimo geriamuoju vandeniu planus**, atsižvelgiant į šalia Vilniaus statomą Astravo AE ir riziką avariniam Neris upės vandens užteršimui radionuklidais.

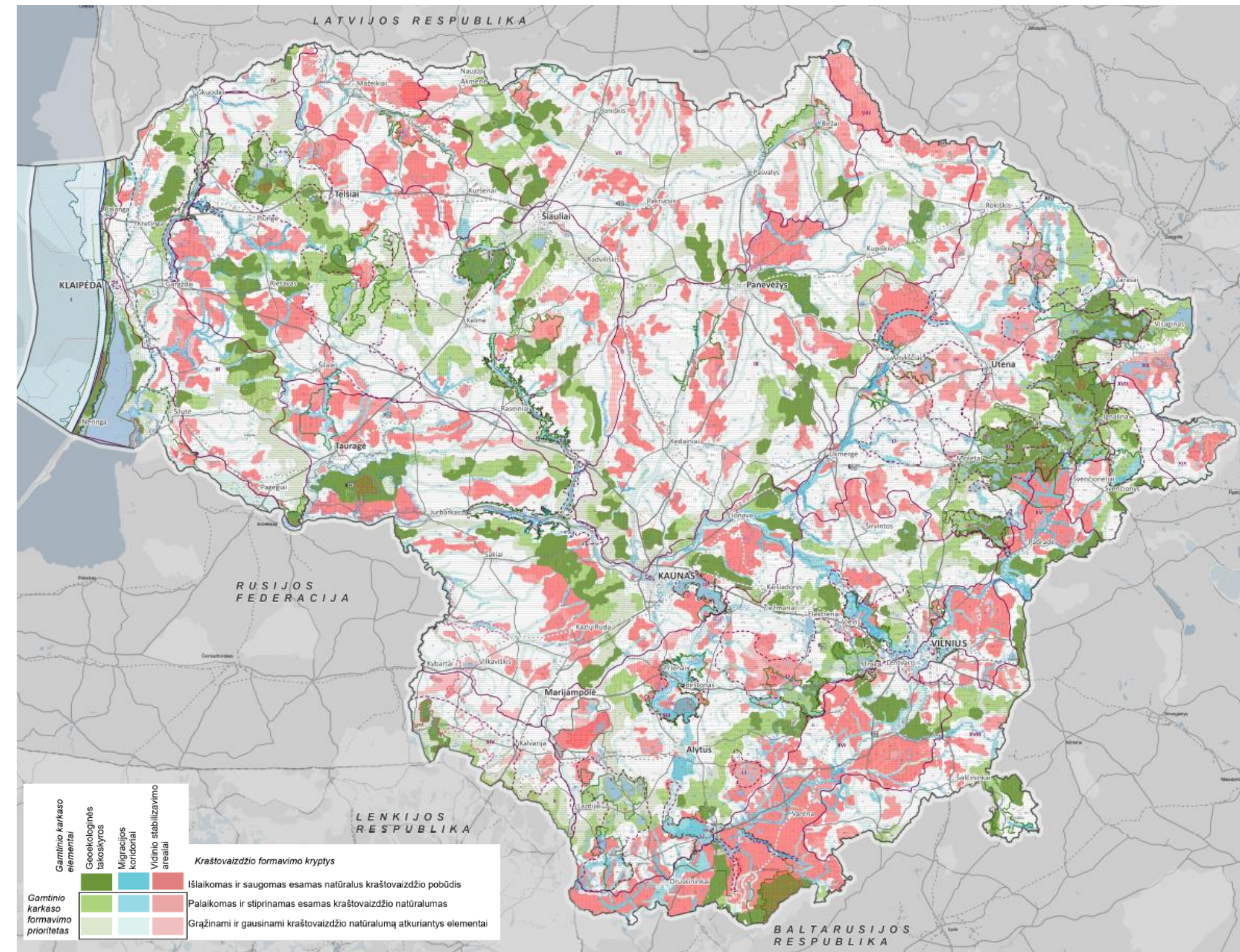

Brėžinys „Kompleksinė infrastruktūra ir teritorijų rezervavimas valstybės poreikiams“

7. Kraštovaizdžio apsauga ir formavimas

1. Pagal LRBP numatytus prioritetus išsaugoti įvairaus teritorinio lygmens vertingo kraštovaizdžio arealus ir jų geoekologinį potencialą, užtikrinti ekologinį stabilumą;
2. Išlaikyti ir (ar) formuoti **optimalią kraštovaizdžio erdvinę struktūrą**;
3. Stiprinti gamtinio karkaso ekologines kompensacines funkcijas (ypač teritorijose, kur visoje gamtinio karkaso struktūroje daugiausia silpno, pažeisto geoekologinio potencialo teritorijų);
4. **Saugoti, kurti natūralias jungtis** tarp atskirų gamtinių ir pusiau gamtinių teritorijų;
5. **Išsaugoti pelkinį ir karstinį kraštovaizdį**;
6. **Veisti miškus** kraštovaizdžio ekologinio stabilumo požiūriu jautriose (mažo miškingumo, bioekologiškai nuskurdintose) teritorijose;
7. **Didinti agrarinio kraštovaizdžio geoekologinį potencialą** ir ekologinio kompensavimo funkcijas, apsaugant žemės ūkio naudmenų ir dirvožemio derlingumą užtikrinančias savybes;
8. Išsaugoti teritorijas, kurių kraštovaizdžio struktūra pasižymi ekologine svarba ir jautrumu – takoskyrų kraštovaizdžio natūralią struktūrą, upių slėnių, ežerų duburių ir žemyninių kopų kraštovaizdį; stabdyti dirvožemio degradavimą kalvotuose arealuose;
9. Išsaugant, puoselėjant kraštovaizdžio, biologinę įvairovę saugoti, **atkurti miškų, vandenų, pelkių, natūralių pievų ekosistemas** – palaikyti jose biotopų įvairovę;

Brėžinys „Kraštovaizdžio formavimas ir ekologinė pusiausvyra“

7.1 Kraštovaizdžio vizualinis estetiškas potencialas

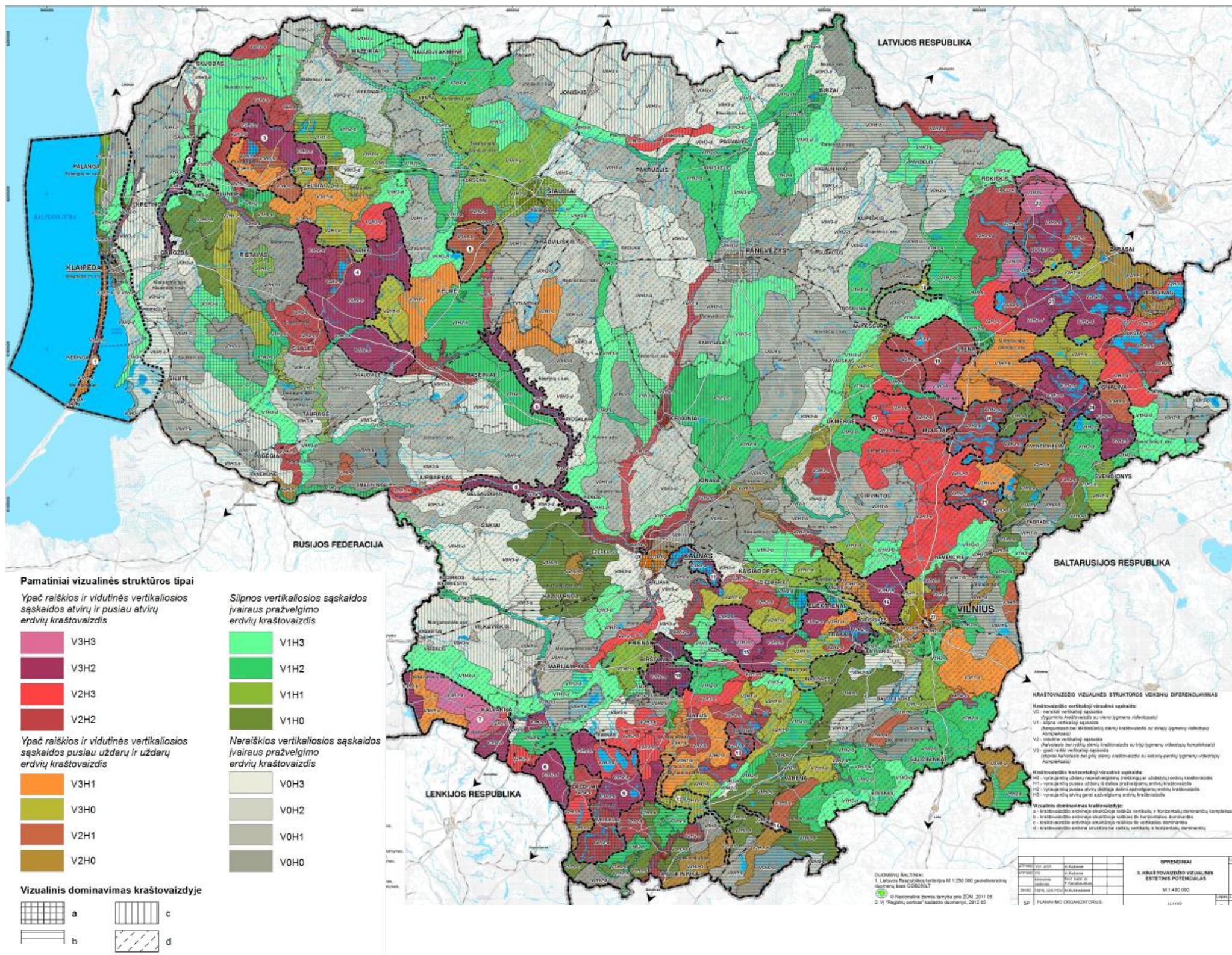
1. Identifikuoti ir pažymėti ypač saugomo vizualinio estetiško potencialo arealus ir vietas:

1.1. Ypač saugomo kraštovaizdžio teritorijose **neplanuoti saulės elektrinių didesnių, kaip 500 kW įrengtosios galios bei vėjo elektrinių statybos, išskyrus iki 25 metrų aukščio (matuojant iki aukščiausio konstrukcijų taško) vėjo elektrinę statomą sodyboje ar prie esamų ūkinių pastatų;**

1.2. Išskirti ir identifikuoti **pajūrio–pamario kraštovaizdžio vizualinės apsaugos zoną, apimančią Kuršių neriją, Kuršių marias ir iki 10 km pločio žemyninės pakrantės juostą žemyninėje dalyje, įskaitant Nemuno deltą ir Klaipėdos gūbrį;**

1.3. **Išsaugoti vizualiai išraiškingiausias kraštovaizdžio struktūras, šių teritorijų esamą kraštovaizdžio pobūdį, natūralius procesus, užtikrinti apsaugą nuo vizualinės taršos. Tikslinti šių teritorijų estetiško potencialo arealus, kraštovaizdžio vertės požymius ir kt., nustatyti reglamentus užtikrinančius kraštovaizdžio vizualinio estetiško potencialo išsaugojimą;**

2. **Nustatyti saugotinas kraštovaizdžio panoramas bei atvirų kraštovaizdžių teritorijas (aukštapelkės, pievos), kuriose būtų ribojamas želdinių, miško veisimas, žemės ūkio ir miško žemės paskirties keitimas į kitą;**

Brėžinys – priedas 3 „Kraštovaizdžio vizualinis estetiškas potencialas“

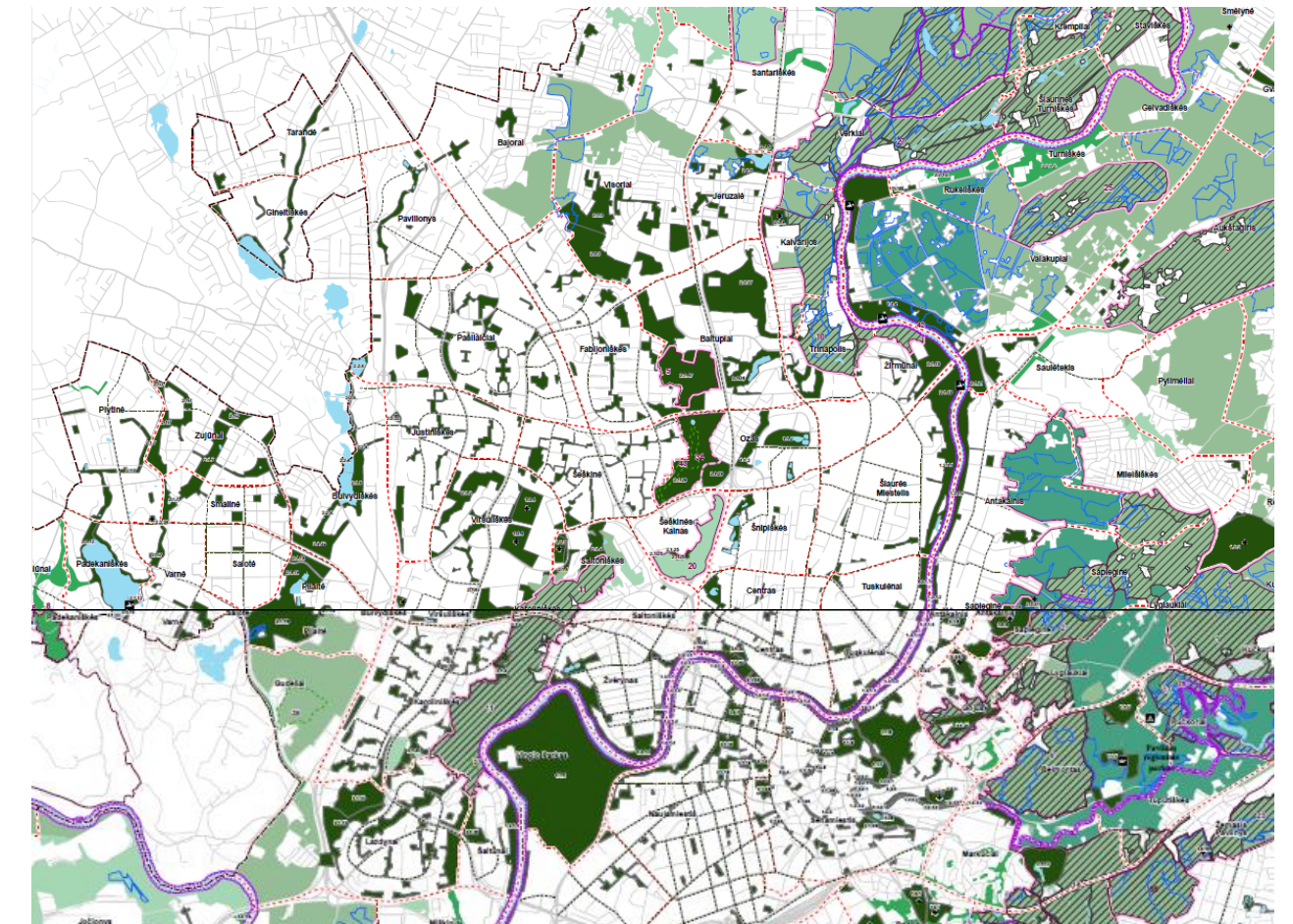

7.1 Kraštovaizdis urbanizuotose teritorijose

1. Kraštovaizdžio struktūros optimizavimas ir formavimas urbanizuotose teritorijose:

1.1 **Identifikuoti, palaikyti, puoselėti ir eksponuoti** išskirtinės vertės urbanizuotų teritorijų **kultūrinį kraštovaizdį**, jam būdingą savitą užstatytų ir atvirų erdvių santykį, panoraminius vaizdus, istoriniu urbanistiniu ir gamtiniu aspektu vertingo ir vaizdingo kraštovaizdžio plotus;

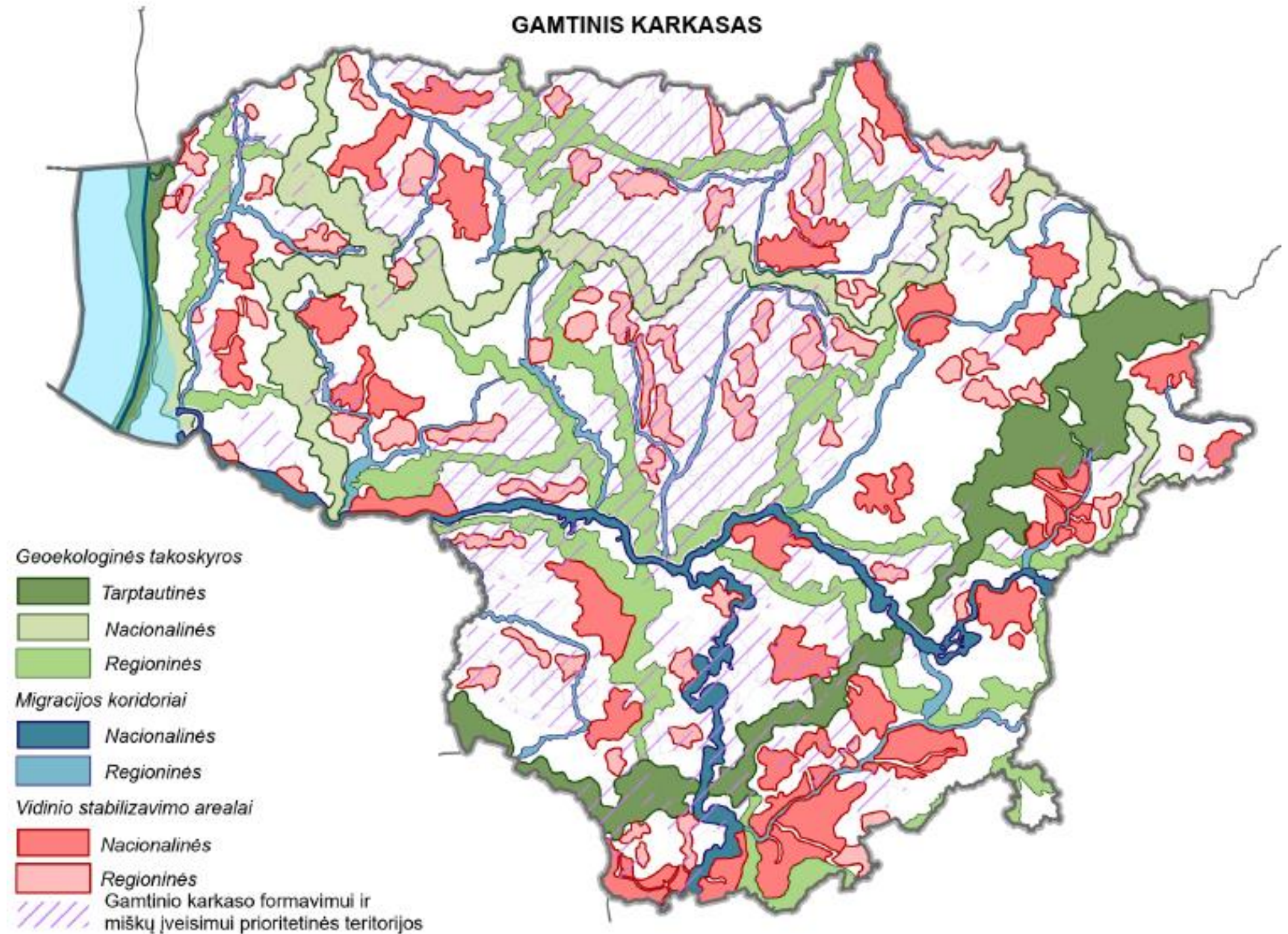
1.2. Detalizuoti biologinės įvairovės ir ekosistemų teikiamų paslaugų palaikymui skirtus sprendimus, želdynų sistemos formavimo, apsaugos, tvarkymo reikalavimus, apsaugos priemones. **Išsaugoti, atkurti, gausinti gamtinio kraštovaizdžio elementus urbanizuotose ir numatomose urbanizuoti teritorijose;**

8. Gamtinio karkaso formavimas

1. Atsižvelgiant į LR BP numatytus sprendinius numatyti priemonės esamo natūralių teritorijų geoekologinio potencialo **išlaikymui ir išsaugojimui**, tausiam, ekologiškai ir ekonomiškai pagrįstam gamtinių išteklių naudojimui ar pažeisto ir stipriai pažeisto teritorijų geoekologinio potencialo natūralumui atkurti;
2. **Detalizuoti** ekologinio tinklo **Natura 2000** teritorijas, numatyti priemonės jų apsaugai;
3. **Atkurti ir stiprinti** gamtinio karkaso **ekologinio kompensavimo funkcijas intensyvios žemdirbystės teritorijose**, patenkančiose į probleminius aplinkosauginius rajonus;
4. **Paviršinio vandens telkinių apsaugos zonose** ir pakrančių apsaugos juostose išsaugoti **natūralius gamtinius elementus**, juos gausinti. Pagerinti sąlygas visuomenei naudotis pakrantėmis;
5. Numatyti **priemonės miškingumo didinimui**, derinant miškų teritorinį išdėstymą su gamtinio karkaso elementų formavimu;
6. **Nemažinti** šalies gamtinio karkaso ploto;

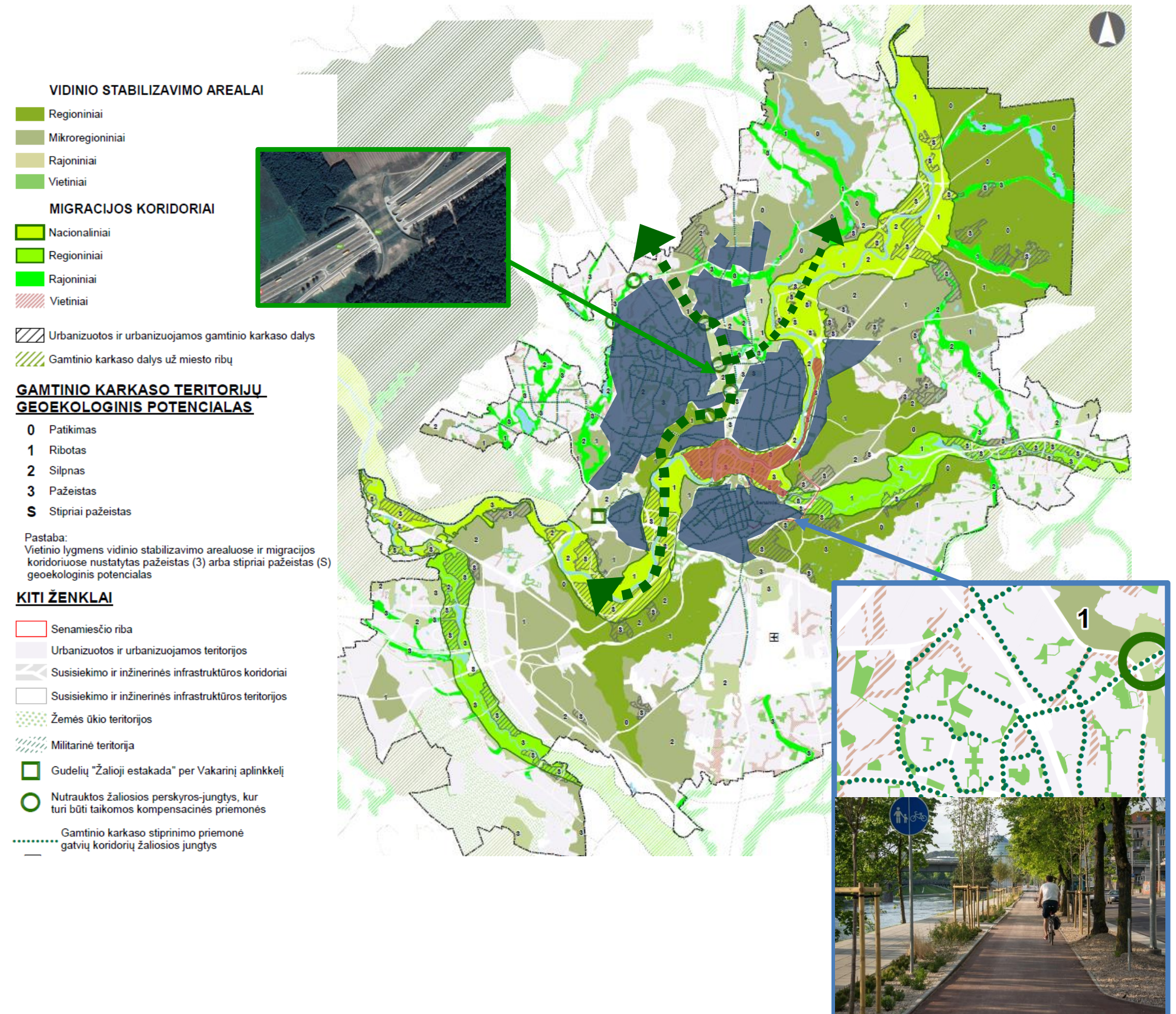

Brėžinio „Kraštovaizdžio formavimas ir ekologinė pusiausvyra“ schema „Gamtinis karkasas“

8. Gamtinio karkaso formavimas urbanizuotose teritorijose

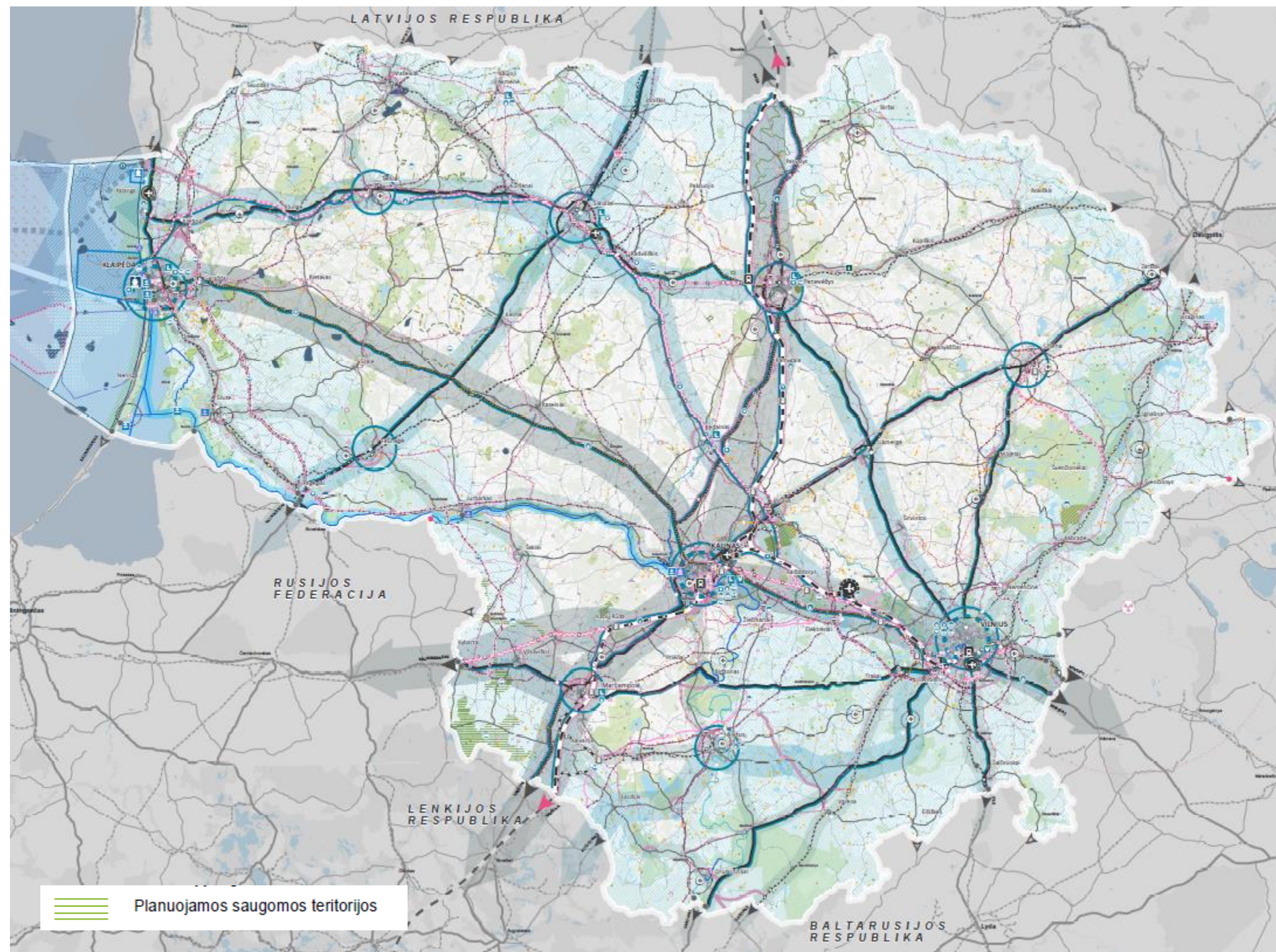
1. Želdynų sistemos elementus koncentruoti gamtinio karkaso teritorijose, želdynų sistemos kūrimui išnaudoti natūralius elementus miškus, paviršinio vandens telkinius ir jų pakrantes, pelkes, požeminio vandens iškrovos sritis, užliejamas teritorijas, kitose šlapynes ir kitas vietas, kuriose vyksta natūralūs gamtiniai procesai;
2. Urbanizuotose teritorijose formuoti **linijinę rekreacinę infrastruktūrą**, išnaudojant miškingas gamtinio karkaso jungtis;
3. Miestų, priemiesčių ir urbanizuotų vietovių bei jų artimos aplinkos **miškuose sudaryti sąlygas reguliacinėms ir kultūrinėms ekosistemų paslaugoms teikti**, gyvenamosios aplinkos mikroklimatui saugoti

9. Saugomos teritorijos

1. Prioritetas teikiamas Europos Sąjungos (ES) direktyvų Dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (92/43/EEC) ir Dėl laukinių paukščių apsaugos (79/409/EEC) reikalavimams įgyvendinti, plėsti Natura 2000 teritorijų tinklą Lietuvoje
2. Įsteigti naujas saugomas teritorijas pagal LR BP numatytus sprendinius

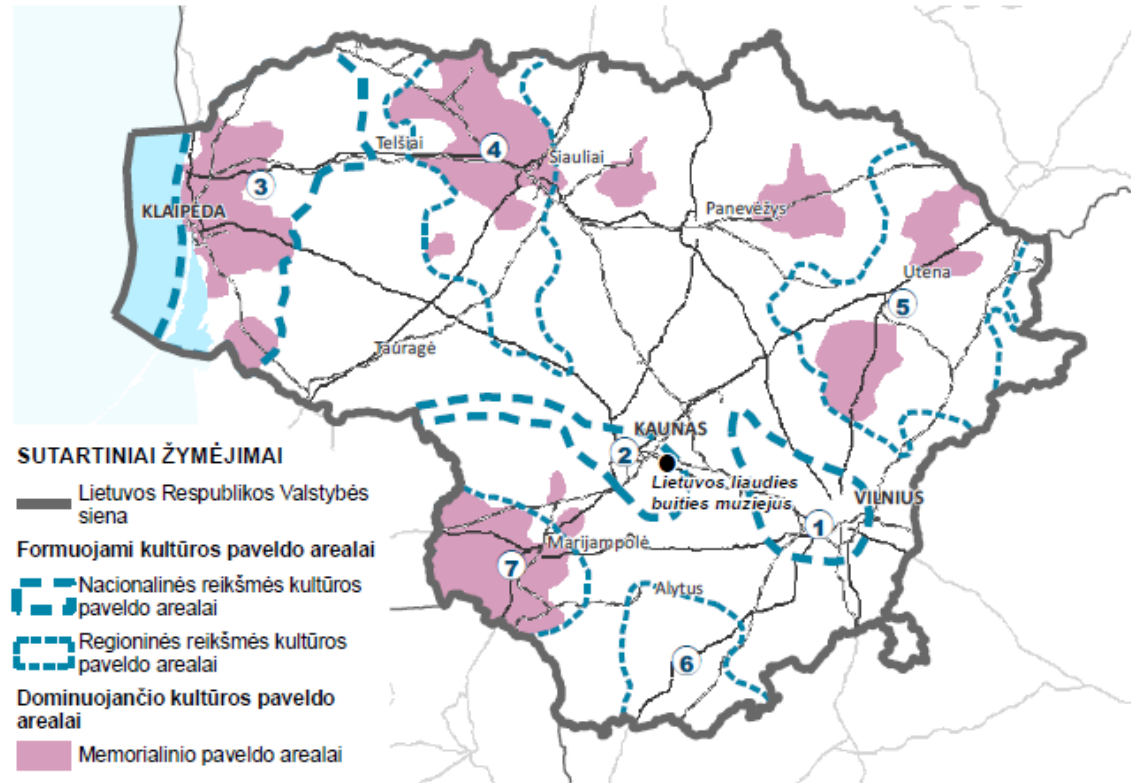
Brėžinys „Kompleksinė infrastruktūra ir teritorijų rezervavimas valstybės poreikiams“

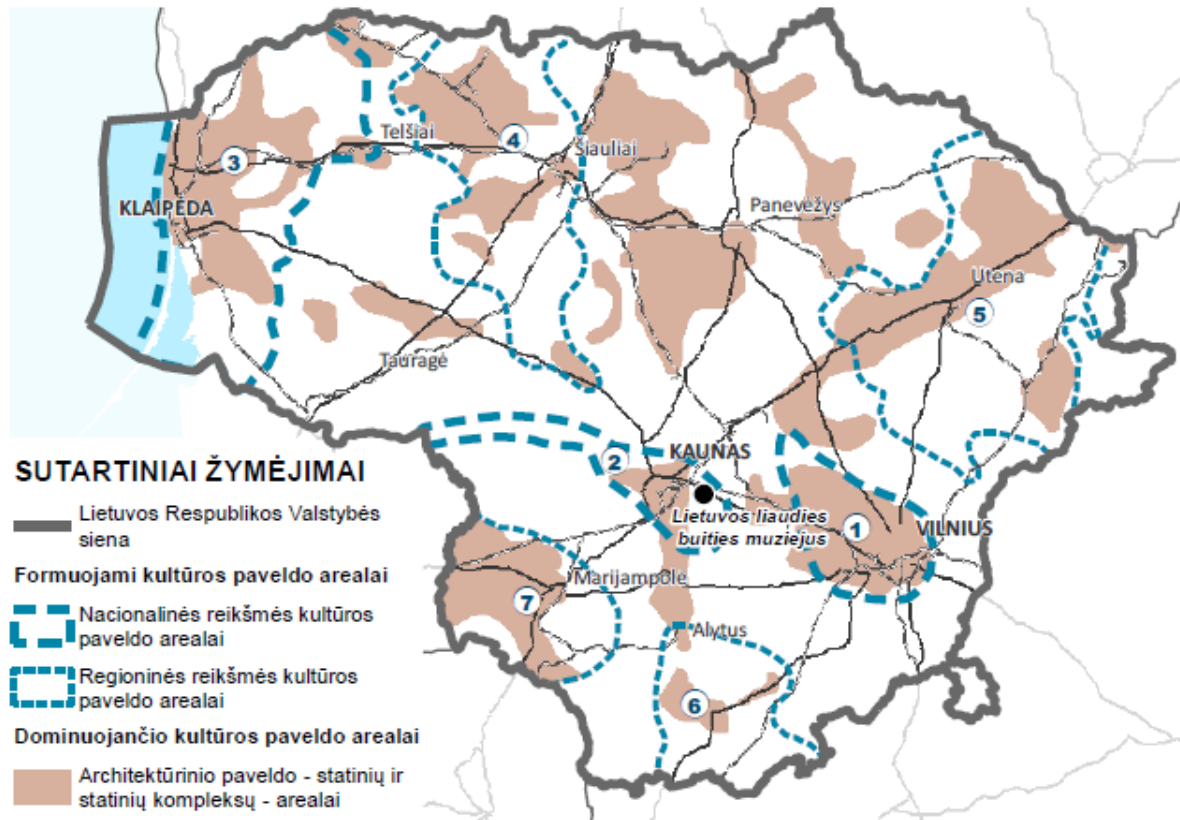
10. Kultūrinio kraštovaizdžio ir kultūros paveldo išteklių apsauga

FORMUOJAMI SAUGOMI SKIRTINGŲ KULTŪROS PAVELDO, PAGAL REIŠKŠMINGUMĄ LEMIANČIŲ VERTINGŲJŲ SAVYBIŲ POBŪDĮ, DOMINUOJANČIO PAVELDO AREALAI

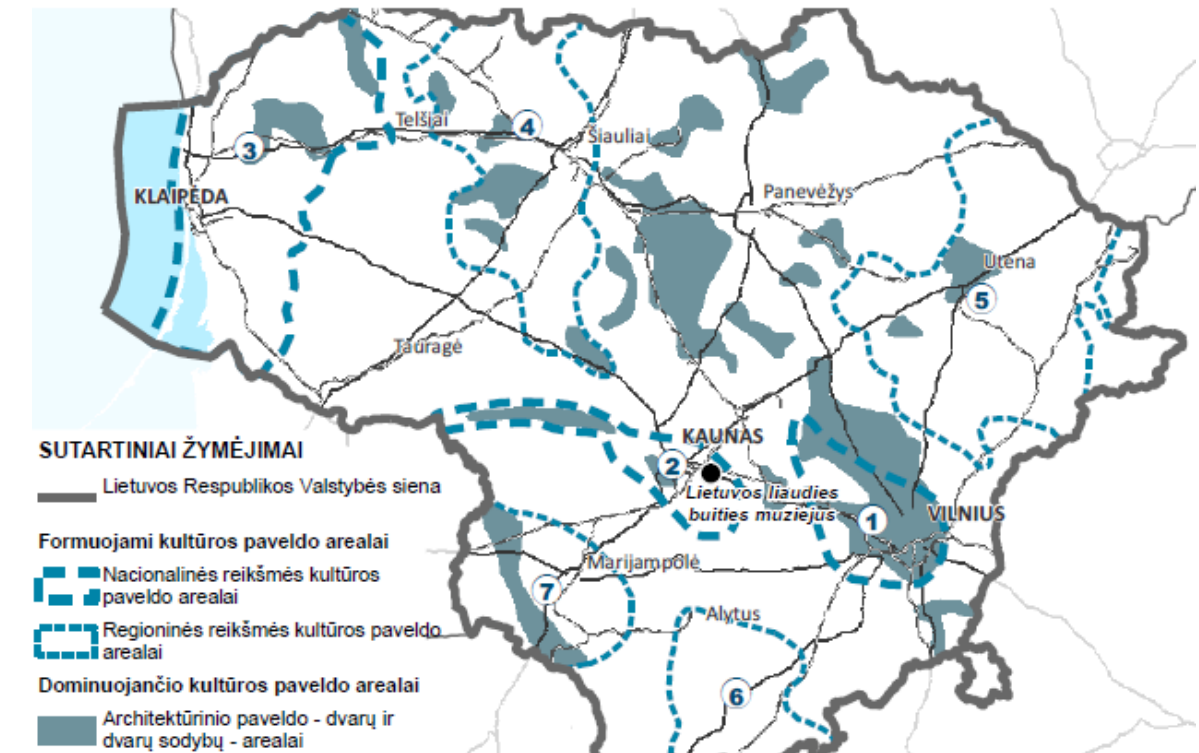
DOMINUOJANČIO MEMORIALINIO PAVELDO AREALAI

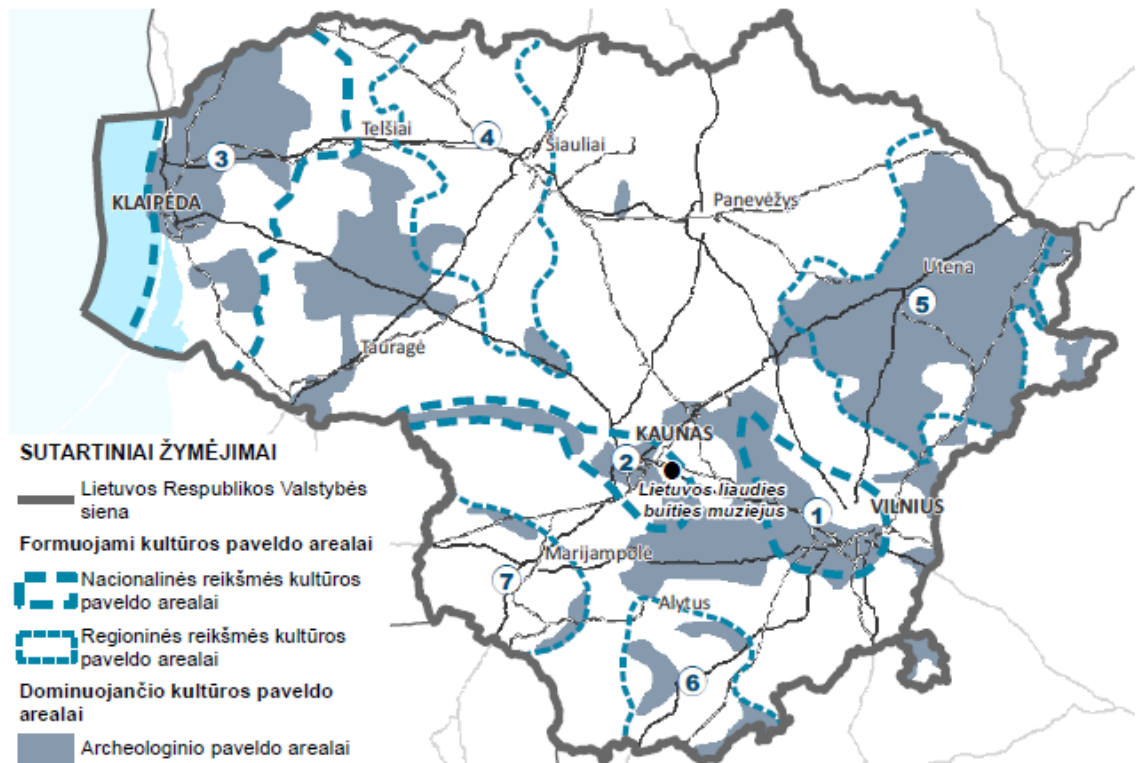
DOMINUOJANČIO ARCHITEKTŪRINIO PAVELDO - STATINIŲ IR STATINIŲ KOMPLEKSŲ PAVELDO AREALAI

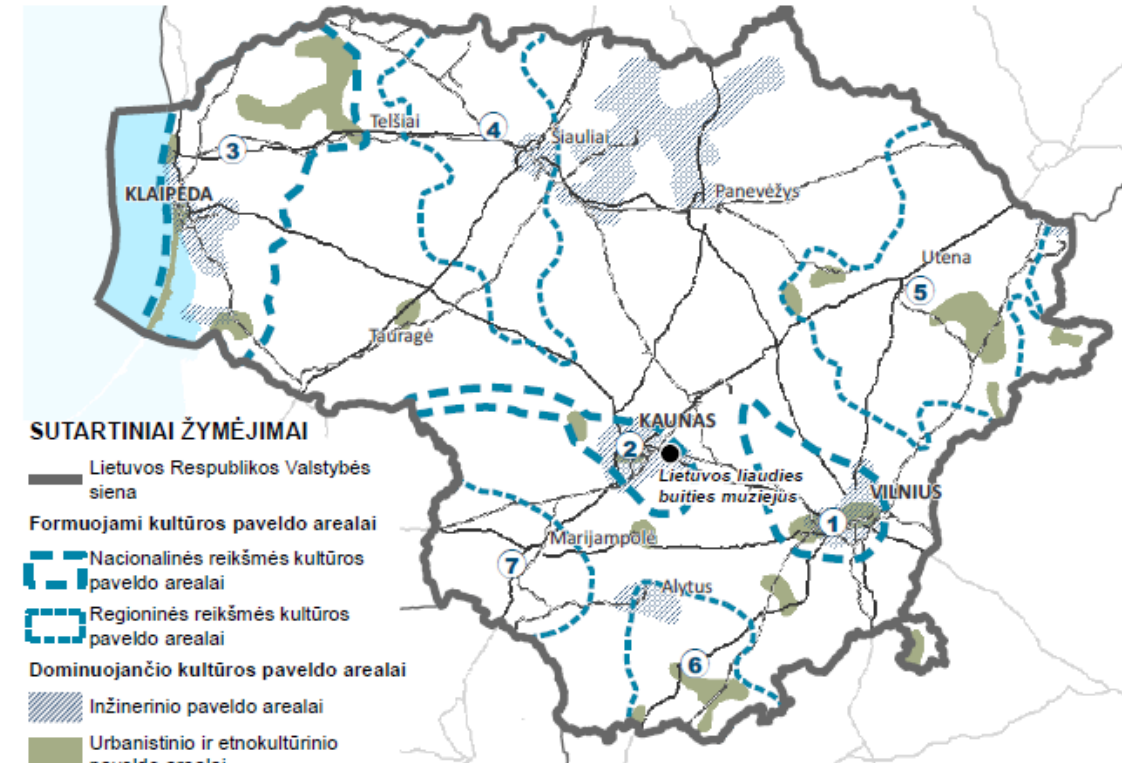
DOMINUOJANČIO DVARŲ SODYBŲ PAVELDO AREALAI

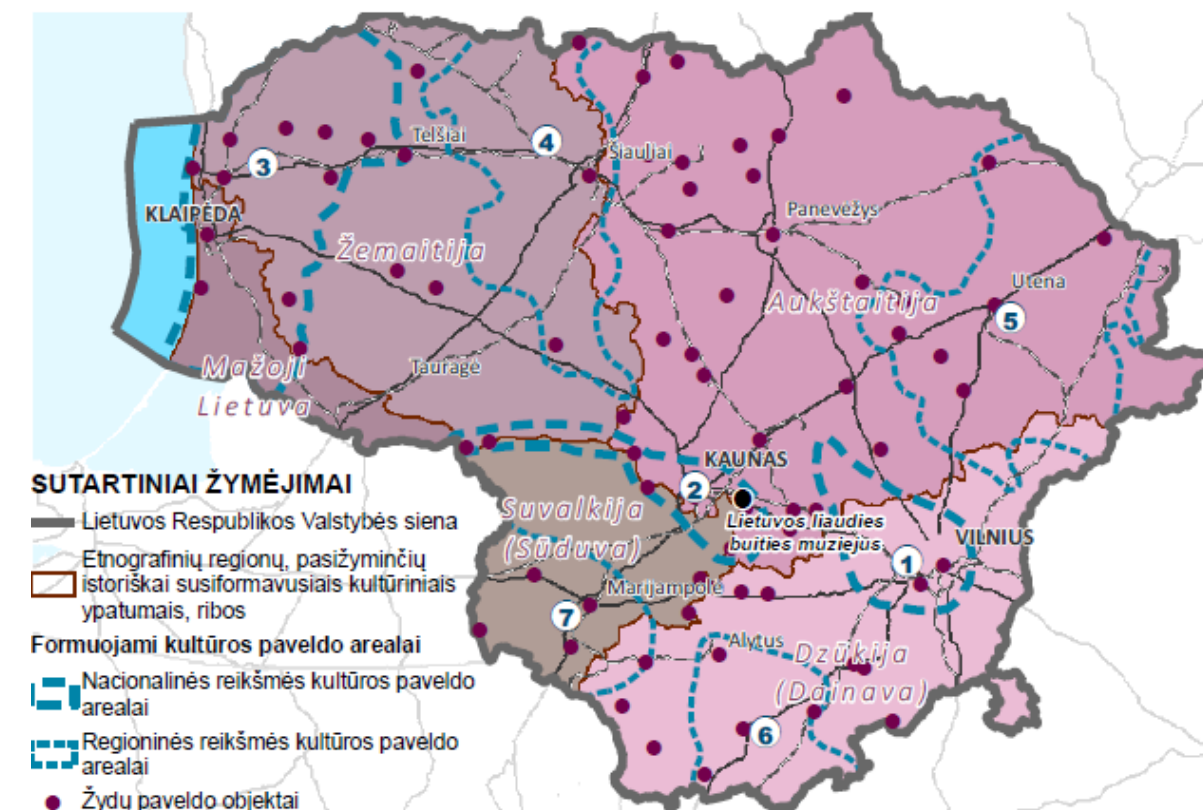
DOMINUOJANČIO ARCHEOLOGINIO PAVELDO AREALAI

DOMINUOJANČIO URBANISTINIO, ETNOKULTŪRINIO IR INŽINERINIO PAVELDO AREALAI

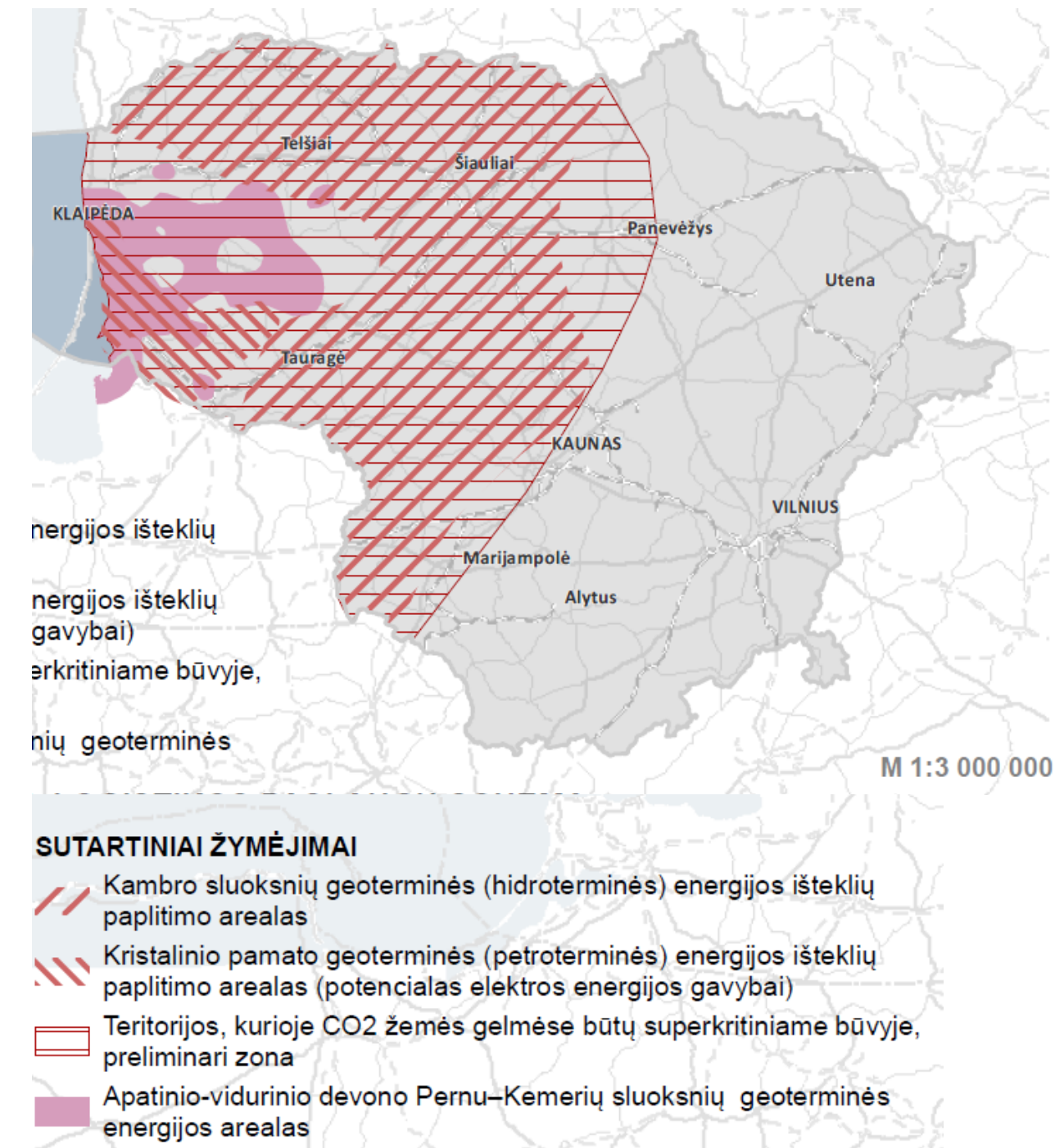
KULTŪRINIAI IŠTEKLIAI TAPATYBĖS FORMAVIMUI IR VYSTYMUI

11. Išteklių apsauga ir naudojimas

1. **Rezervuoti teritorijas**, potencialiai tinkamas požeminių gamtinių dujų, anglies dvideginio ir šiluminės energijos, vandenilio, tarpsezoninio suspausto oro bei kitų **saugyklų įrengimui** žemės gelmių ertmėse, žemesnio lygmens teritorijų planavimo etapuose nustatant atitinkamą teritorijos paviršiaus naudojimo režimą;
2. **Neužstatyti** geologinių sąlygų požiūriu išskirtinių teritorijų, kurių savybės tinkamos naudojant žemės gelmes, jų išteklius, ertmes, laukus visuomeniniams poreikiams tenkinti;
3. Urbanizuojamose teritorijose detaliai ar parengtinai išžvalgytus kietųjų naudingųjų iškasenų telkinius, įskaitant ir šiuo metu nenaudojamų naudingųjų iškasenų rūšių telkinius, **apsaugoti nuo užstatymo**, kol ištekliai visiškai neišeksploduoti;
4. Įteisintose bei planuojamose **vandenviečių apsaugos zonose (VAZ)** bei pagrindinių vandeningųjų horizontų mitybos srityse **nenumatyti objektų, kuriems reikalingas taršos leidimas**;
5. **Aprobuotų nenaudojamų žemės gelmių išteklių**, išgaunamų atviru kasybos būdu, **telkiniuose neplanuoti bei nevykdyti pagrindinės žemės naudojimo paskirties ir būdo keitimo procedūrų**, nebent žemės naudojimo paskirtis ir būdas keičiamas į naudingųjų iškasenų teritorijas;
6. **Identifikuoti ir lokalizuoti naudojamus ir nenaudojamus kietųjų naudingųjų iškasenų telkinius**;
7. **Atnaujinti esamas melioracijos sistemas** pertvarkant į reguliuojamas;
8. **Nustatyti vidaus vandenų - upių, ežerų ir dirbtinių vandens telkinių funkcijas** – ūkinę (naudojimas žuvininkystei, žemės ūkiui, hidroenergetikai, sapropelio gavybai), rekreacinę, gamtosauginę ir kt.

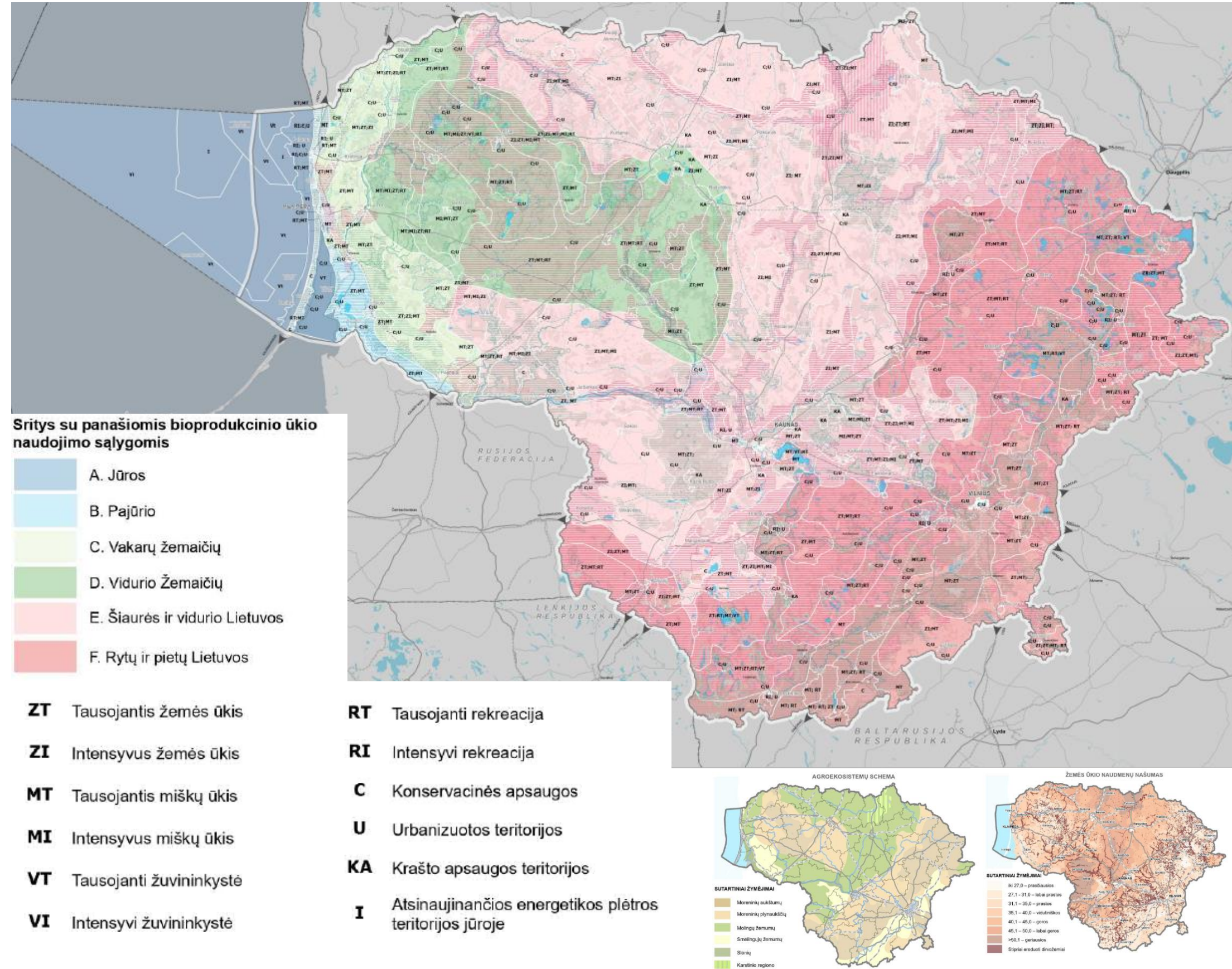

Brėžinio „Kompleksinė infrastruktūra ir teritorijų rezervavimas valstybės poreikiams“ schema „Žemės gelmių potencialas“

12. Žemės ūkio išteklių naudojimas ir apsauga

1. Nustatyti bioprodukcinio ūkio teritorijų naudojimo prioritetus pagal brėžinyje Bioprodukcinio ūkio veiklos ir skatinamos priemonės pateiktus sprendinius;
2. Identifikuoti buvusių šlapynių teritorijas, kuriose tikslinga **atkurti šlapynes**, įvardijant tokių šlapynių efektyvumą sugeriant ŠESD. **Skatinti nusausintų pelkių (šlapynių) atkūrimą, nutraukiant ariamąją žemdirbystę**, atstatant tinkamą vandens lygį ir palaikant ekosistemas jose tvariai vykdant ūkinę veiklą;
3. Žemės ūkio **intensyvumą nustatyti įvertinus agroekosistemos ekologinį jautrumą**
4. **Skatinti ekologinį ūkininkavimą**, mišrios specializacijos ūkių vystymą ar kt. tausojantį ūkininkavimą;
5. **Identifikuoti** žemės plotus, kuriuos sudaro dirvožemio ir vandens apsauginę reikšmę turinčios **natūralios žemės naudmenos su žoline augalija, numatomus įveisti miškus** ir kitus želdynus ir želdinius, taip pat pelkes, akmenynus, natūralias pievas ir ganyklas ir naudoti atsižvelgiant į kraštovaizdžio formavimo ir aplinkos apsaugos reikalavimus

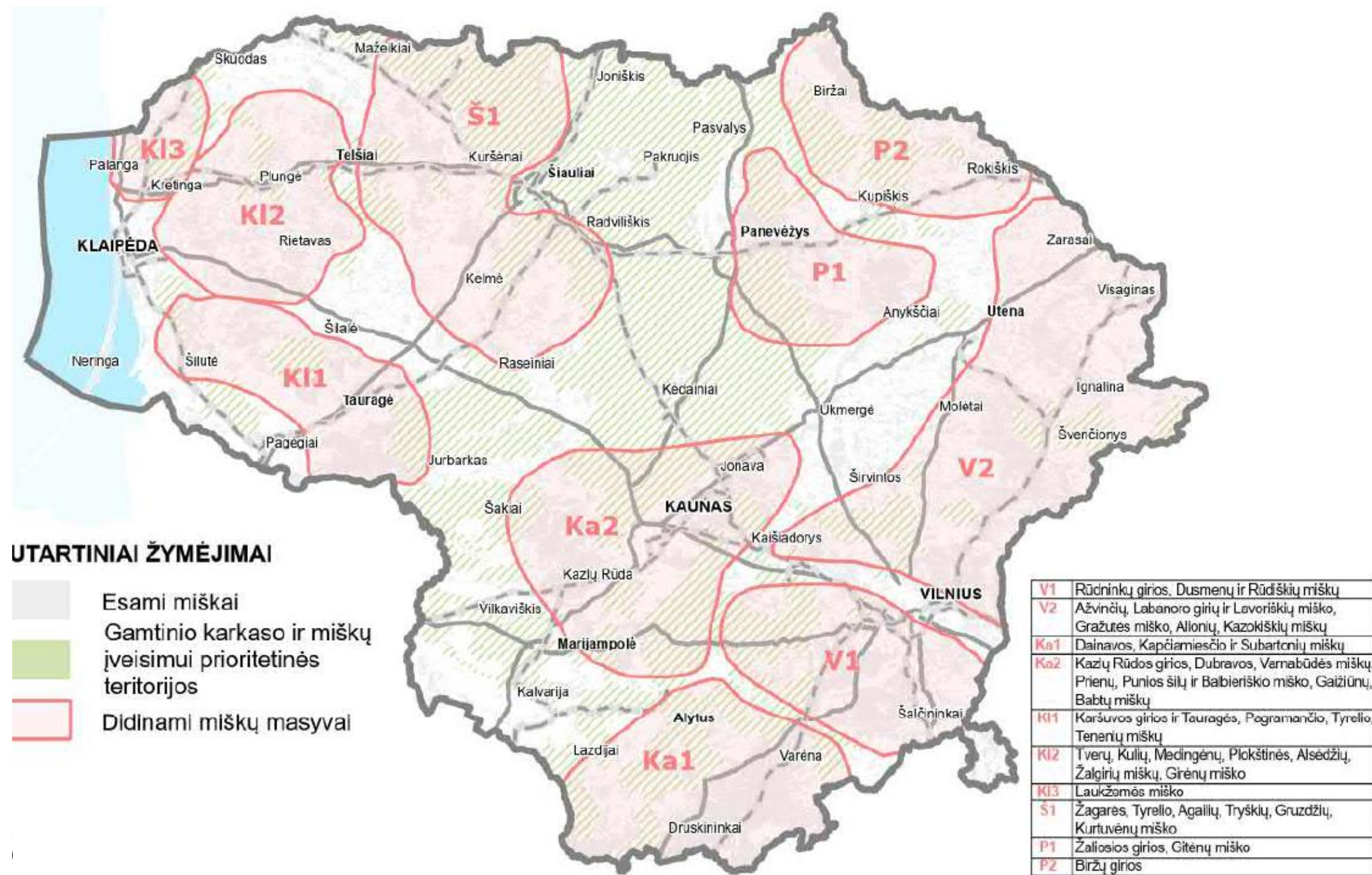
Brėžinys „Bioprodukcinio ūkio veiklos ir skatinamos priemonės“

13. Lietuvos miškų ir miško išteklių išsaugojimas ir gausinimas:

Miškingumo didinimo sprendiniai

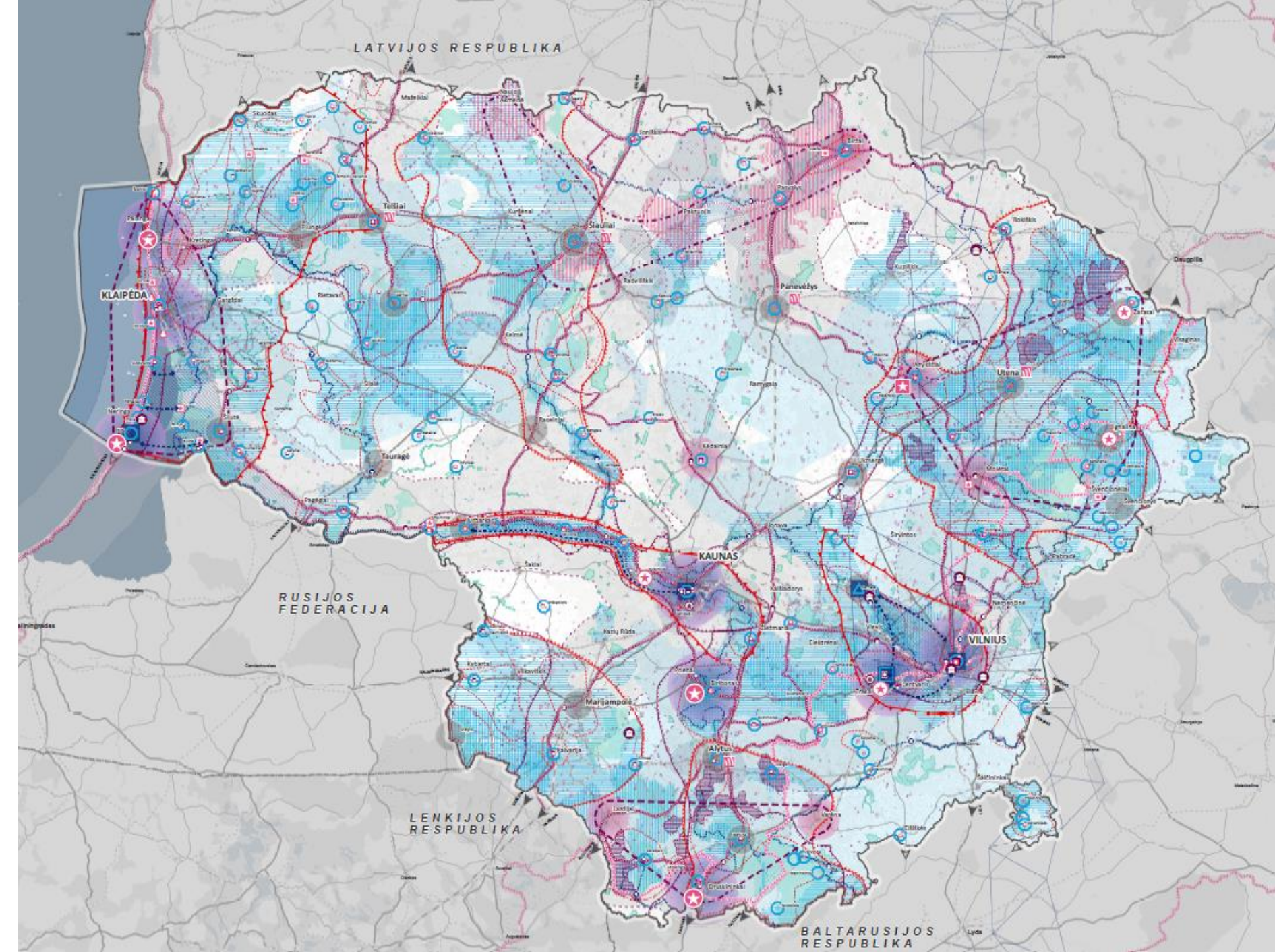
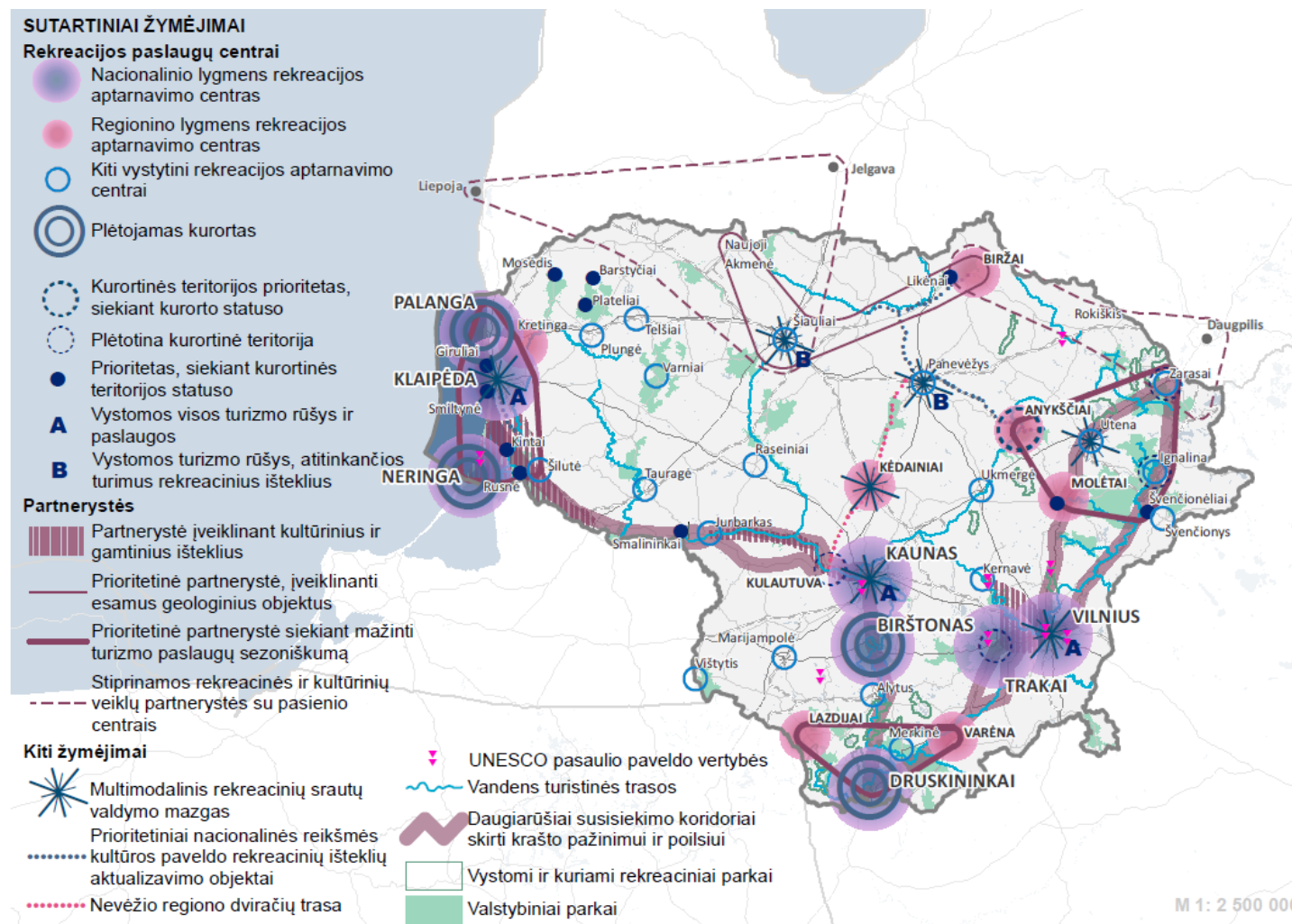
1. Didinti miškingumą pirmiausia tose savivaldybėse, kuriose miškingumo rodiklis mažesnis už Lietuvos vidurkį (33,7%);
2. Teritoriškai diferencijuoti miško, kaip daugiatakslio objekto funkcijas, išskiriant saugotinas (etaloninėms augavietėms, biologinės įvairovės ir medynų gyvybingumo bei atsparumo išlaikymui svarbias), rekreacijai pritaikomas ir intensyviai ūkiniam naudojimui priskiriamas medynų dalis;
3. Skatinti rekreacinių miško funkcijų plėtrą, rekreacinės infrastruktūros miškuose įrengimą ir tvarkymą, gamtos kultūros paveldo objektų ir jų paminklinės aplinkos išsaugojimą miškuose. Miestų, priemiesčių ir urbanizuotų vietovių artimos aplinkos miškus skirti reguliacinėms ir kultūrinėms ekosisteminėms paslaugoms teikti, įskaitant gyvenamosios aplinkos mikroklimatui saugoti;
4. Skatinti agromiškininkystę ir apsauginių želdinių įveisimą mažo miškingumo arealuose, nekeičiant pagrindinės žemės naudojimo paskirties;
5. Didinti vandens ir laukų apsauginės paskirties miškų plotus.

14. Rekreacijos ir turizmo vystymas

1. Plėtoti rekreacinius daugiaryšius susisiekimo koridorius;
2. **Plėtoti sveikatos ir sveikatinimo paslaugas**, didinti jų įvairovę įveiklinant turimus išteklius ir pasinaudojant konkurenciniais pranašumais kurortuose;
3. Steigti **rekreacinius parkus ir kompleksus** pagal LR BP nurodytus prioritetus;
4. **Išnaudoti vandens kelius** (Kaunas -Klaipėda, Kaunas - Druskininkai) rekreacijos ir turizmo plėtrai.

Rekreacijos ir turizmo vystymo kryptys

- Nacionalinio lygmens rekreacijos aptarnavimo centras
- Regioninio lygmens rekreacijos aptarnavimo centras
- Kiti vystytini rekreacijos aptarnavimo centrai
- Plėtojamas kurortas
- Plėtotina kurortinė teritorija
- Kurortinės teritorijos prioritetas, siekiant kurorto statuso
- Prioritetas, siekiant kurortinės teritorijos statuso
- Kuriami regioniniai kompetencijų centrai
- Geologinių objektų įveiklinimo potencialas
- Didelio rekreacinio potencialo teritorijos
- Vystomi ir kuriami rekreaciniai parkai

Saugomi, integruojami ir įveiklinami kraštovaizdžiai

- Kultūrinio kraštovaizdžio arealai ir vietovės**
- Archajiškojo kultūrinio kraštovaizdžio arealai
  - Kaimiškojo kultūrinio kraštovaizdžio arealai
  - Techninio inžinerinio kultūrinio kraštovaizdžio arealai
  - Miestietiškojo kultūrinio kraštovaizdžio vietovė
  - Kaimiškojo kultūrinio kraštovaizdžio vietovė
  - Archajiškojo kultūrinio kraštovaizdžio vietovė
- Gamtiniai kraštovaizdžio arealai ir vietovės**
- Ypač saugomo šalies vizualinio estetinio potencialo arealai ir vietovės
- Formuojami išskirtinės visuotinės vertės kraštovaizdžiai**
- UNESCO pasaulio vertybių išskirtinės vertės kultūriniai kraštovaizdžiai
  - Struvės geodezinio lanko techninis inžinerinis kultūrinis kraštovaizdis
  - Pajūrio-pamario kraštovaizdžio vizualinė apsaugos zonos riba

Įveiklinama kultūrinė infrastruktūra

- Įveiklinami Šv. Jokūbo kultūros keliai
  - Šv. Jokūbo kelio įveiklinimo arealai
  - Esamos ir vystomos EuroVelo trasos
  - Atkuriamas siaurasis geležinkelis
  - Vandens turistinės trasos
- Saugomi ir įveiklinami kraštovaizdžio kultūrinio identiteto kultūros paveldo arealai**
- Nacionalinės reikšmės kultūros paveldo arealai
  - Regioninės reikšmės kultūros paveldo arealai
  - Valstybės istorijai reikšmingo paveldo arealai
- Urbanistinių centrų partnerystės**
- Prioritetinė partnerystė, įveiklinanti esamus geologinius objektus
  - Prioritetinė partnerystė siekiant mažinti turizmo paslaugų sezoniskumą
  - Partnerystė įveiklinant kultūrinius ir gamtinius išteklius

Brėžinio „Regionai 2030“ schema „Rekreacijos ir turizmo vystymo prioritetai“

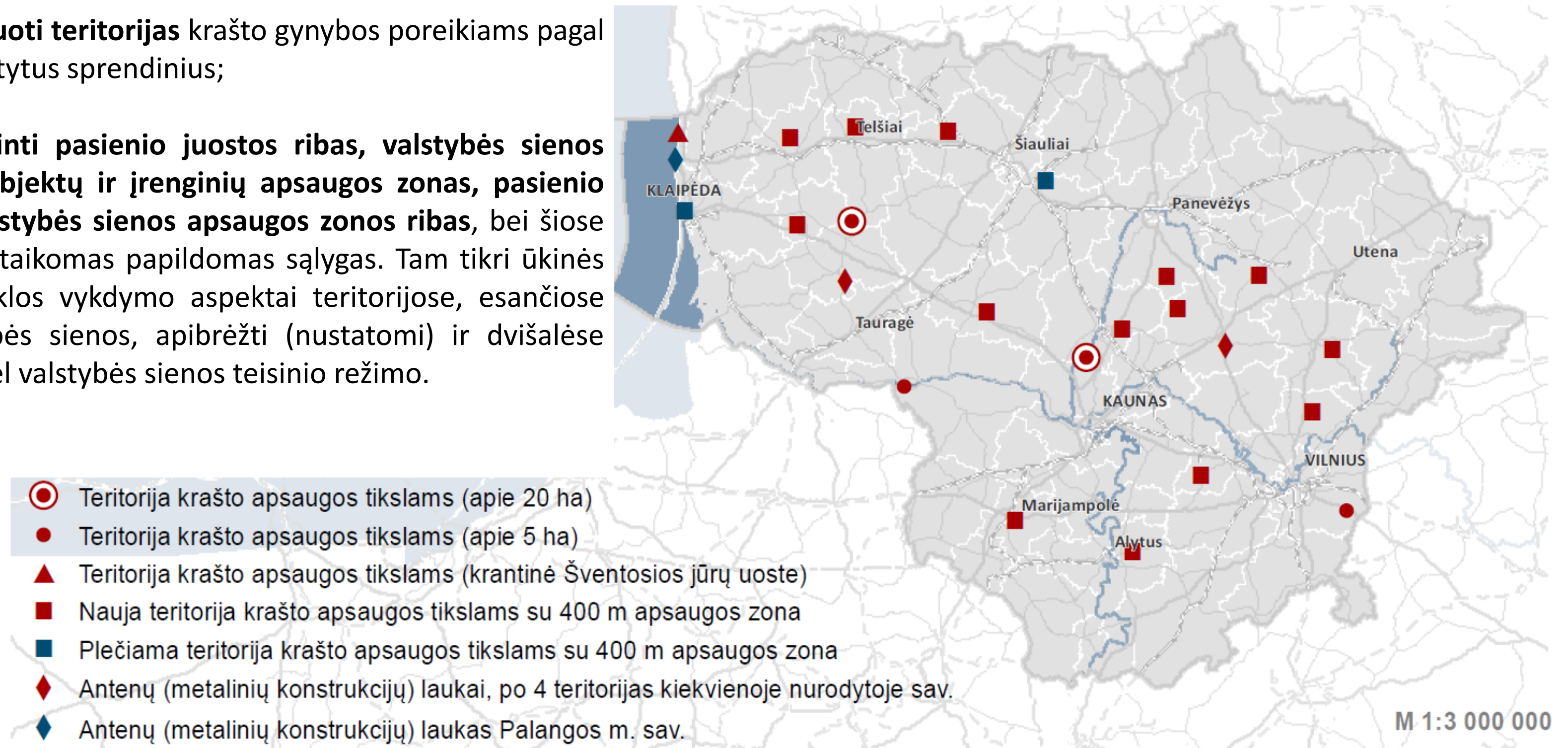
Brėžinys „Regionai 2030“ schema „Kultūros politika ir rekreacija“

15. Nacionalinis saugumas

1. **Lokalizuoti teritorijas** krašto gynybos poreikiams pagal LR BP nustatytus sprendinius;

2. **Įvertinti pasienio juostos ribas, valstybės sienos apsaugos objektų ir įrenginių apsaugos zonas, pasienio ruožo ir valstybės sienos apsaugos zonos ribas**, bei šiose teritorijose taikomas papildomas sąlygas. Tam tikri ūkinės ir kitos veiklos vykdymo aspektai teritorijose, esančiose prie valstybės sienos, apibrėžti (nustatomi) ir dvišalėse sutartyse dėl valstybės sienos teisinio režimo.

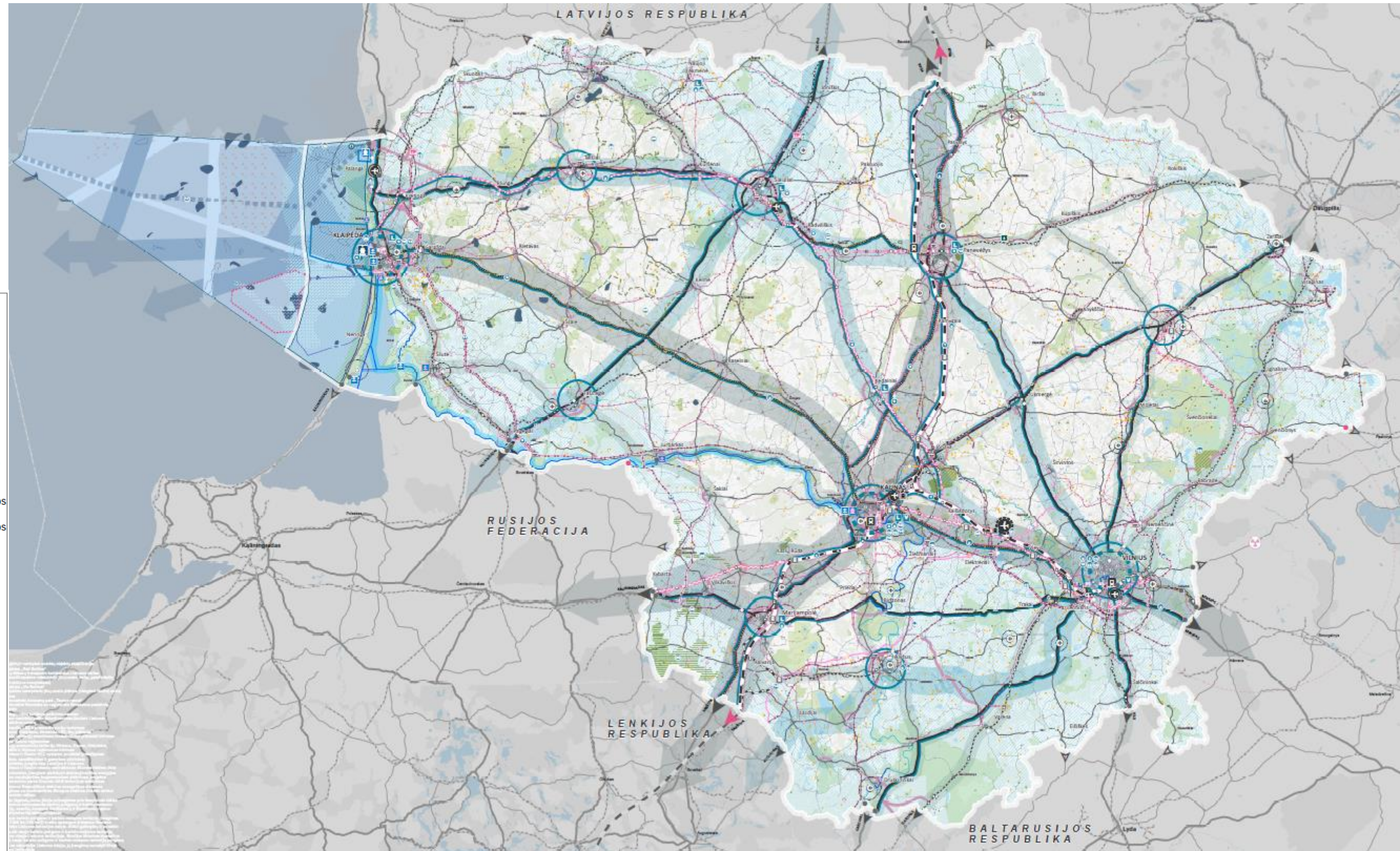
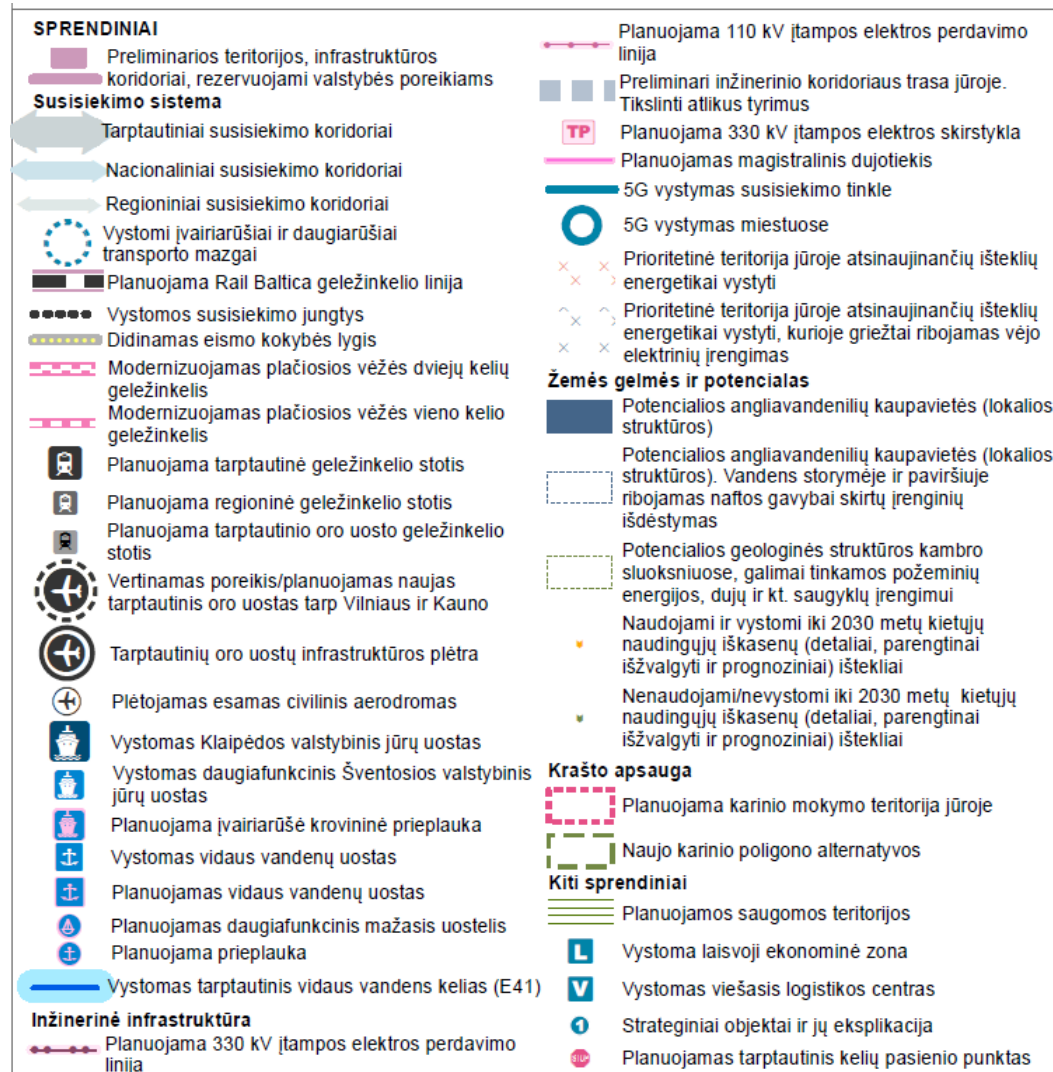

Brėžinio „Kompleksinė infrastruktūra ir teritorijų rezervavimas valstybės poreikiams“ schema „Krašto pasaugos poreikiams planuojamų teritorijų išdėstymas“

16. Kompleksinė infrastruktūra ir teritorijų rezervavimas valstybės poreikiams

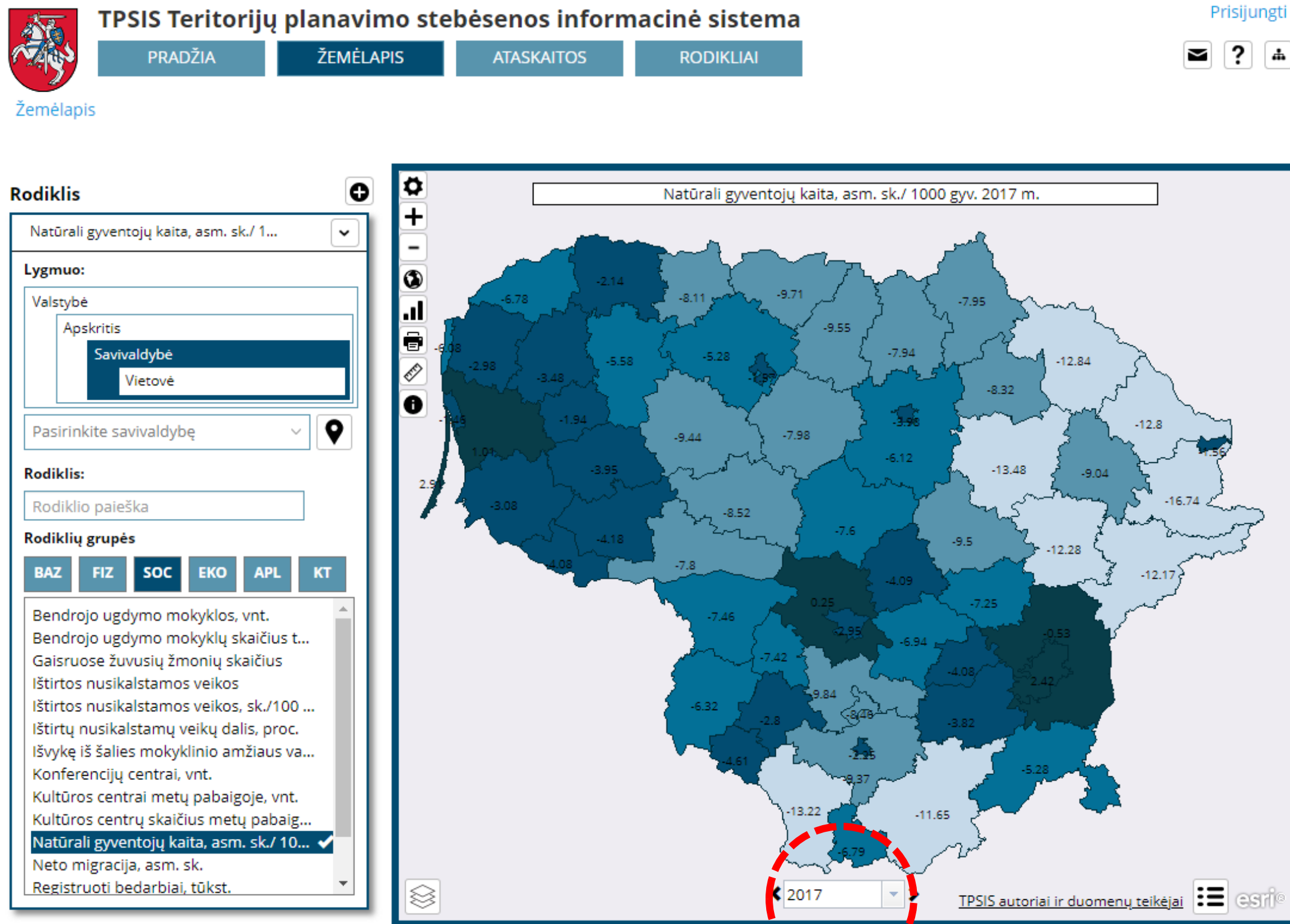
1. Rezervuoti teritorijas valstybei strategiškai svarbiems projektams ir objektams (pagal LRBP 2 priedą ir brėžinį „Kompleksinė infrastruktūra ir teritorijų rezervavimas valstybės poreikiams“)

Brėžinys „Kompleksinė infrastruktūra ir teritorijų rezervavimas valstybės poreikiams“

Ko trūksta iki vizijos: LRBP stebėsenos

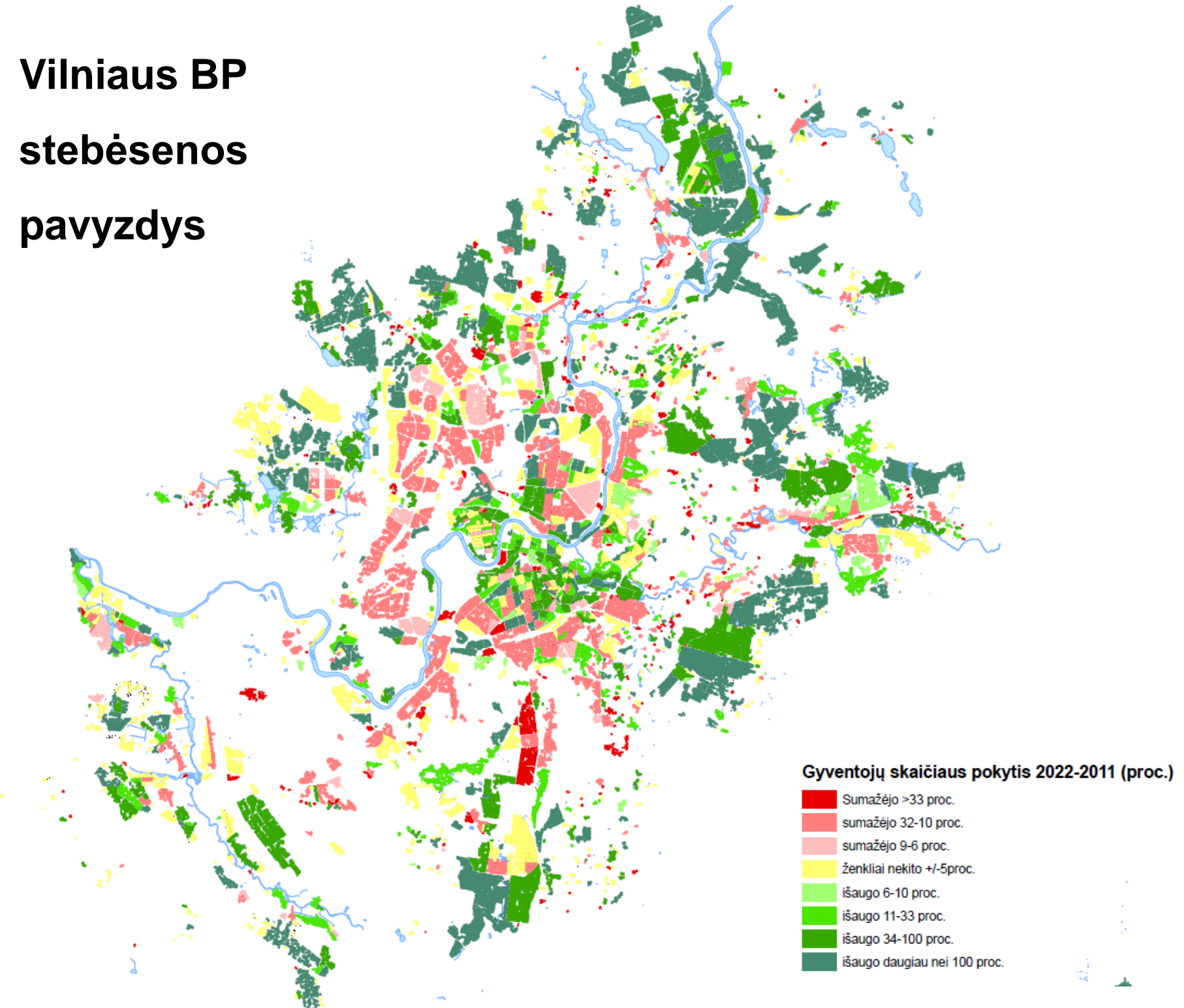
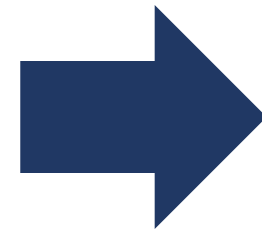
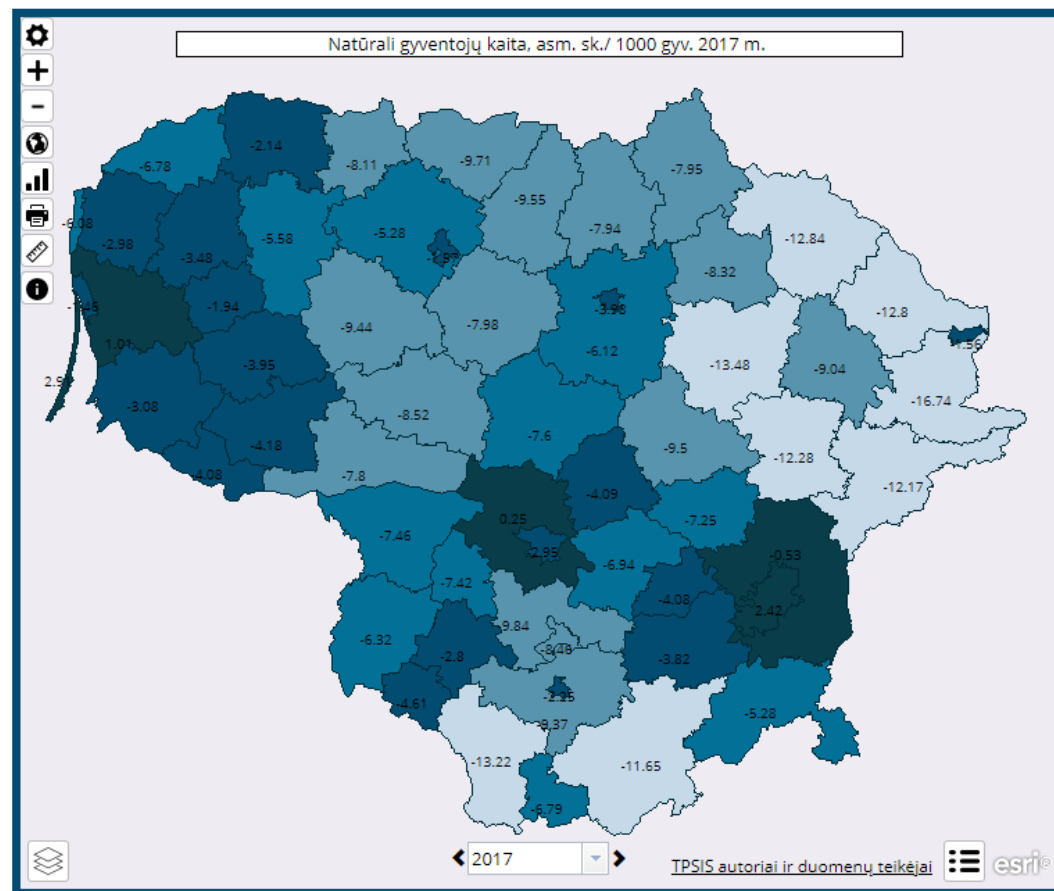
Aktualiausi duomenys

TPSIS – šiuo metu neinformatyvi ir neaktuali stebėsenos sistema.

Ko trūksta iki vizijos: Sistemizuoti, aktualūs ir prieinami duomenys

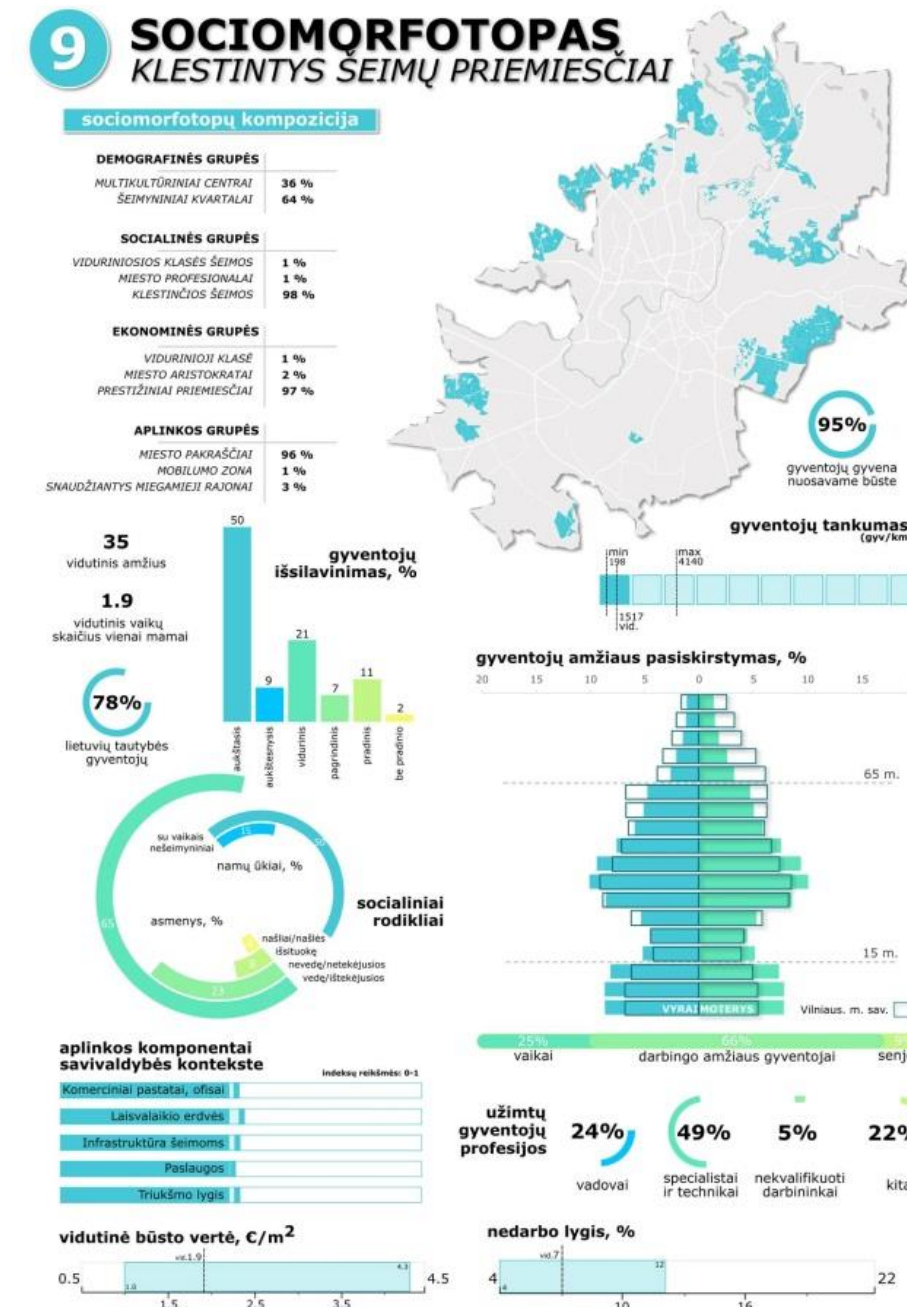
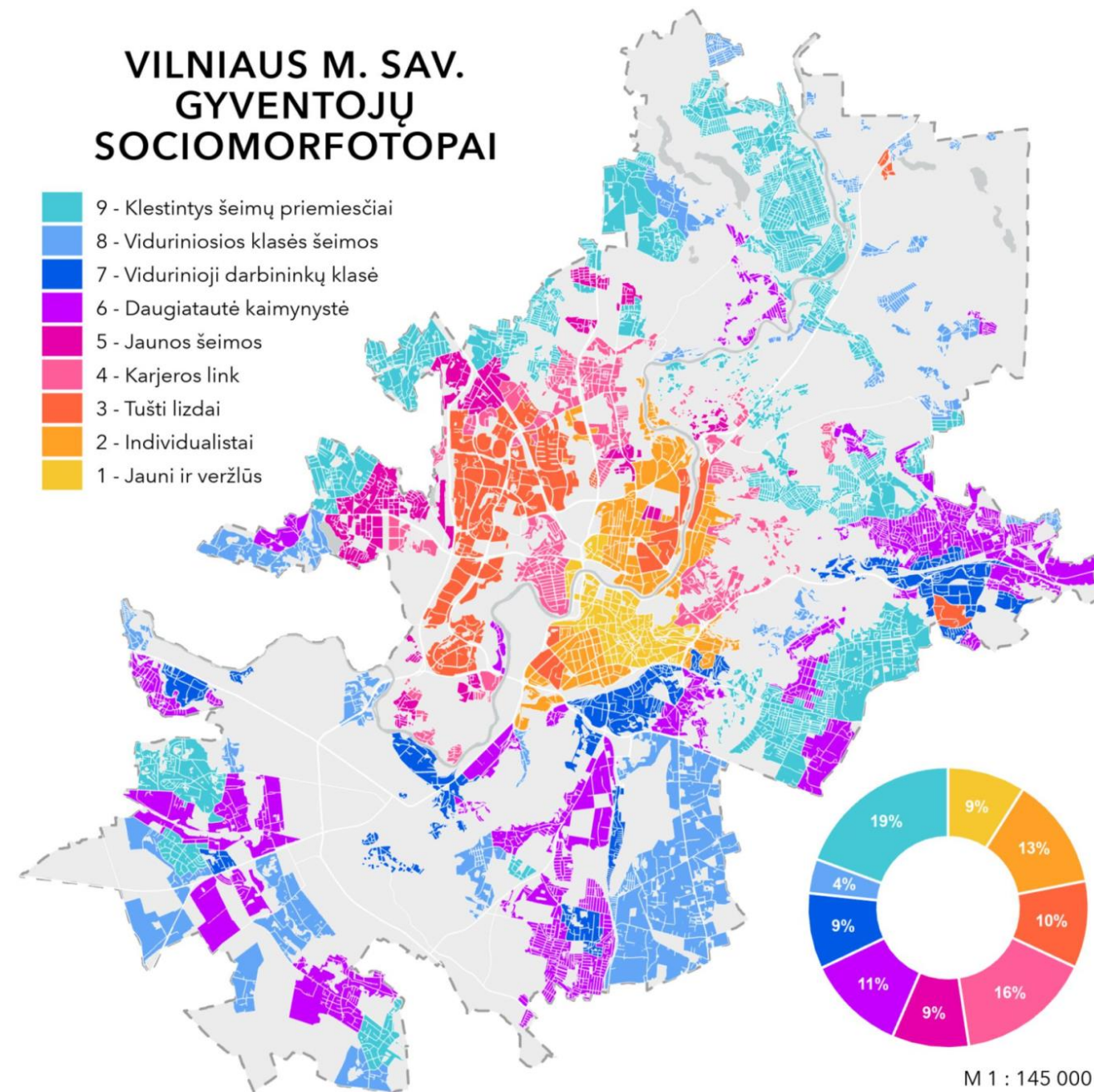
Vilniaus BP
stebėsenos
pavyzdys

Neturime *vieno langelio* detalių ir aktualių duomenų, kuriais galėtume identifikuoti ir stebėti teritorines problemas.

Ko trūksta iki vizijos: TPSIS - BP stebėsenos įrankis

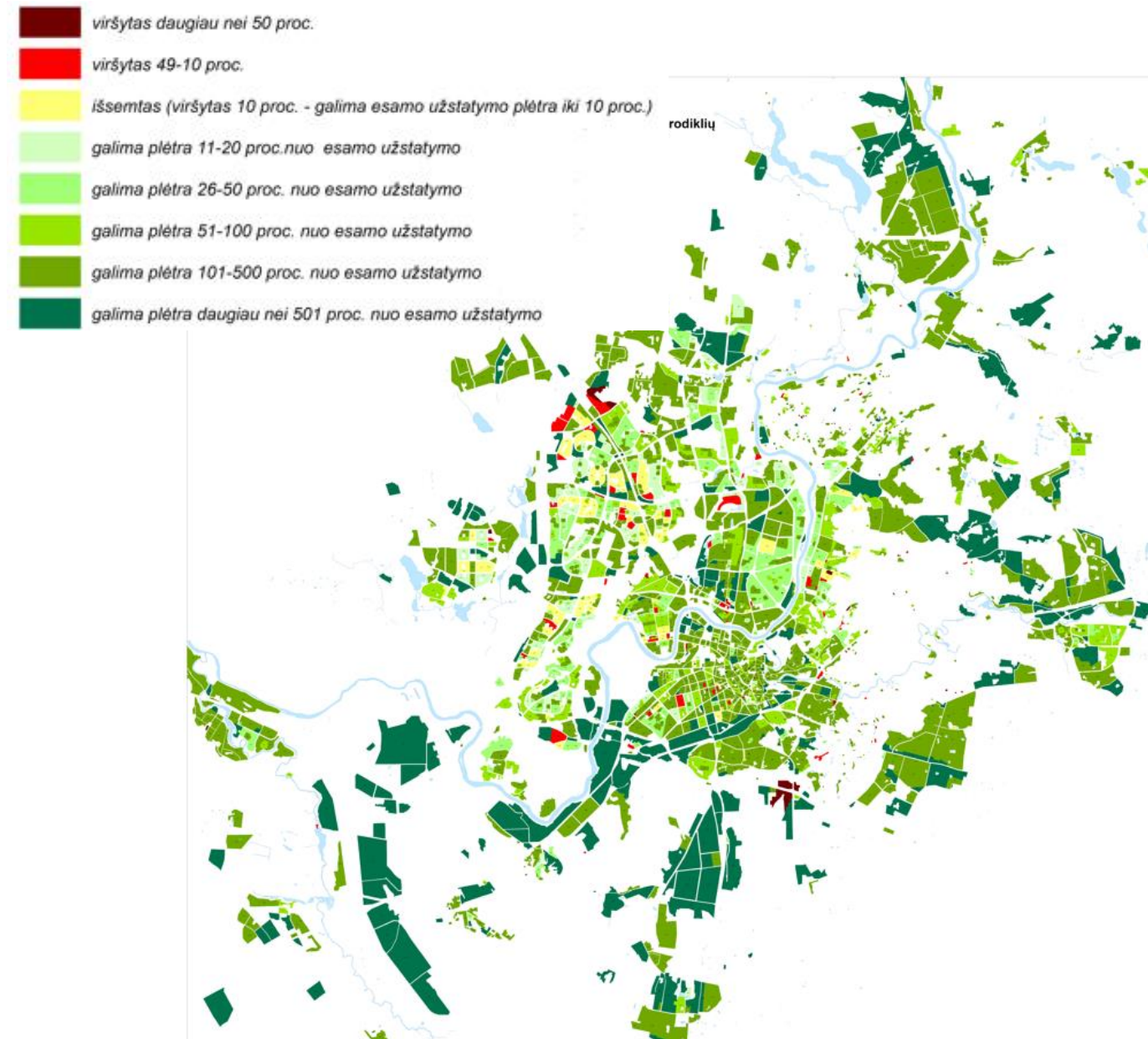

Tyrimo autorė:
Raminta Povilaitytė

Šiuo metu neatliekama LRBP įgyvendinimo stebėsenos, kuri leistų patikrinti sprendinių aktualumą ir detalumą. Vis dėl to, jau yra pavyzdžių, kurie iliustruoja galimą stebėsenos įgyvendinimą.

Vilniaus pavyzdys: BP numatytų funkcinių zonų plėtros potencialas

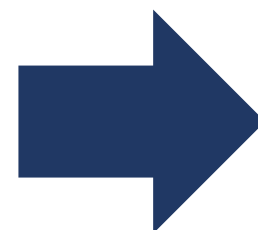
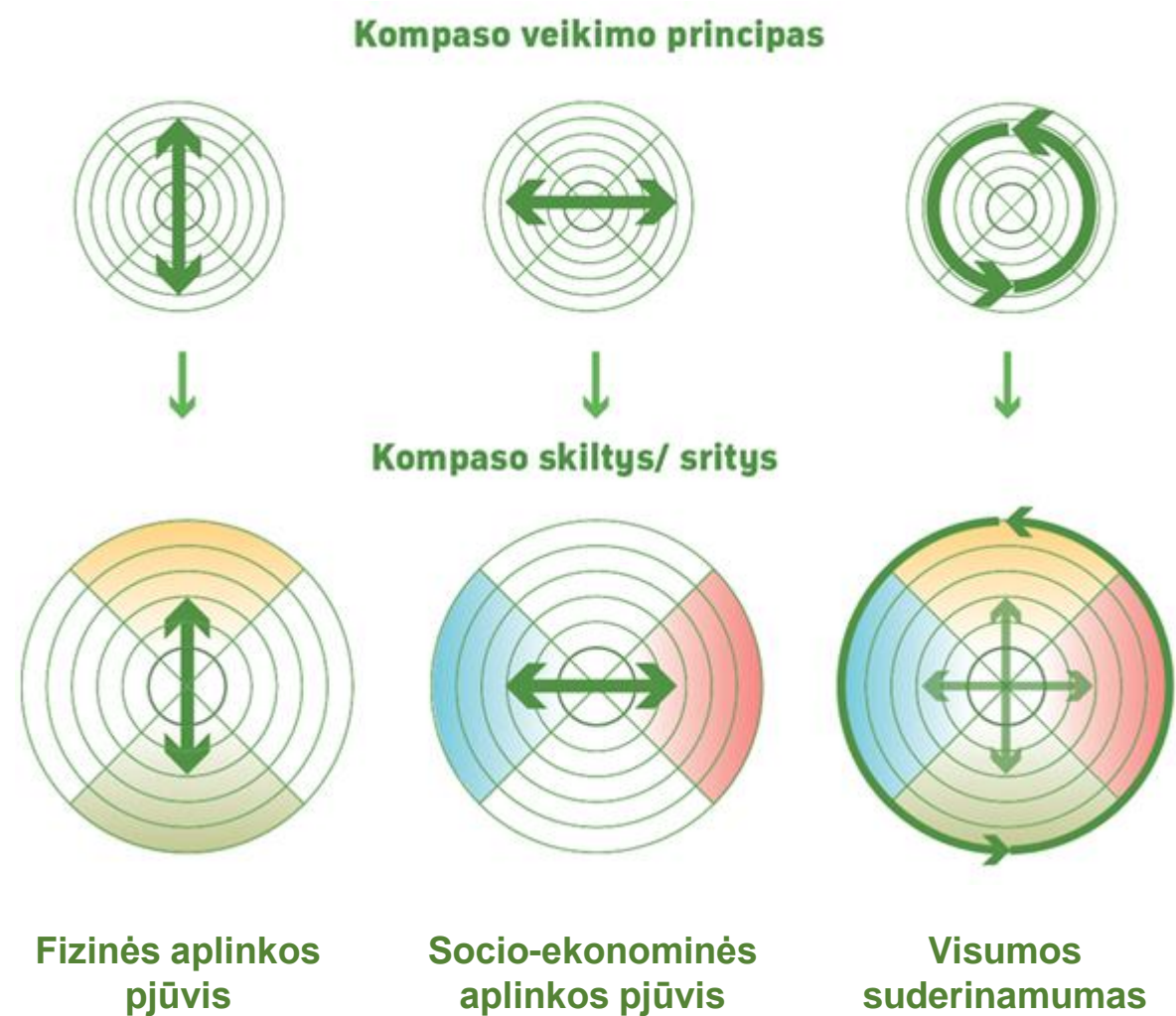

Esminis TPSIS sistemos pertvarkymas leistų paversti ją planavimui ir įgyvendinimo stebėsenai reikalingų duomenų šaltiniu

Stebėsenos formavimas: Tvarumo kompasas

LRBP Tvarumo kompasas

Stebėsenos rodikliai

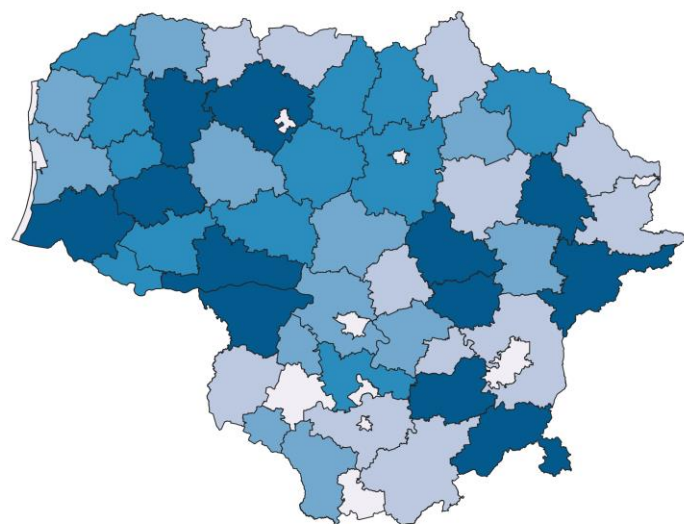

Atsispyrus nuo LRBP numatyto stebėsenos įrankio – Tvarumo kompasso – gryninami stebėsenos rodikliai ir jų grupės.

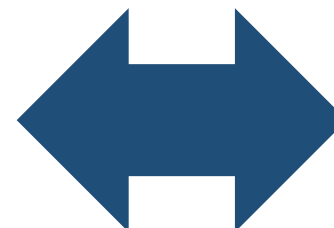
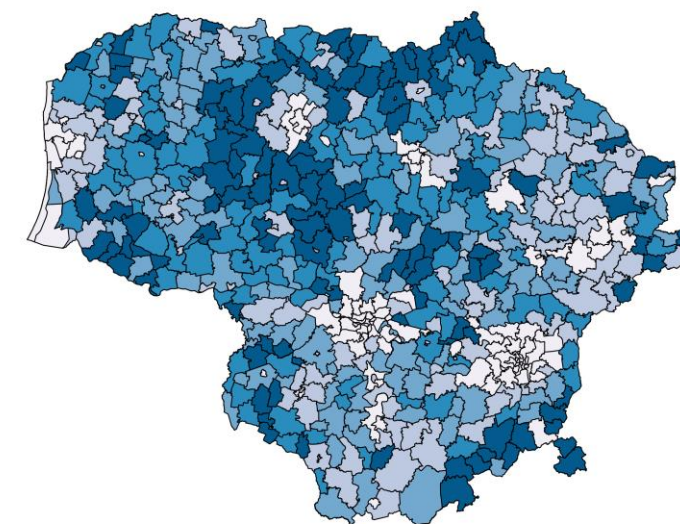

Rodikliai detalizuojami pagal teritorinius lygmenis

Šalies lygmeniu

Vietovės lygmeniu

GERBŪVIO RODIKLIAI:

- Skirtingo lygio infrastruktūros pasiekiamumas,
- VT intensyvumas,
- Automobilizacijos lygis

SOCIALINIAI RODIKLIAI:

- Senatvės koeficientas,
- išlaikymo koeficientas,
- gyventojų kaita,
- NVO skaičius

APLINKOS RODIKLIAI:

- Miškų, urbanizuotų teritorijų, žemės ūkio naudmenų santykis
- Saugomų teritorijų dalis
- Vandens, nuotekų, komunalinių atliekų kiekiai tenkantys gyventojui

EKONOMINIAI RODIKLIAI:

- BVP, užsienio investicijos, ES lėšos tenkančios gyventojui,
- Nedarbo lygis, pajamų pasiskirstymas
- Bendra gyvenamosios paskirties būsto vertė

GERBŪVIO RODIKLIAI:

- Būtiniosios infrastruktūros (Švietimo, sveikatos, kultūros, socialinių įstaigų, VT) pasiekiamumas per 15 min,
- Želdynų pasiekiamumas

SOCIALINIAI RODIKLIAI:

- Senatvės indeksas,
- Išsilavinusių gyventojų dalis,
- Bedarbių ir dirbančiųjų santykis
- Nusikalstamumo paplitimas

APLINKOS RODIKLIAI:

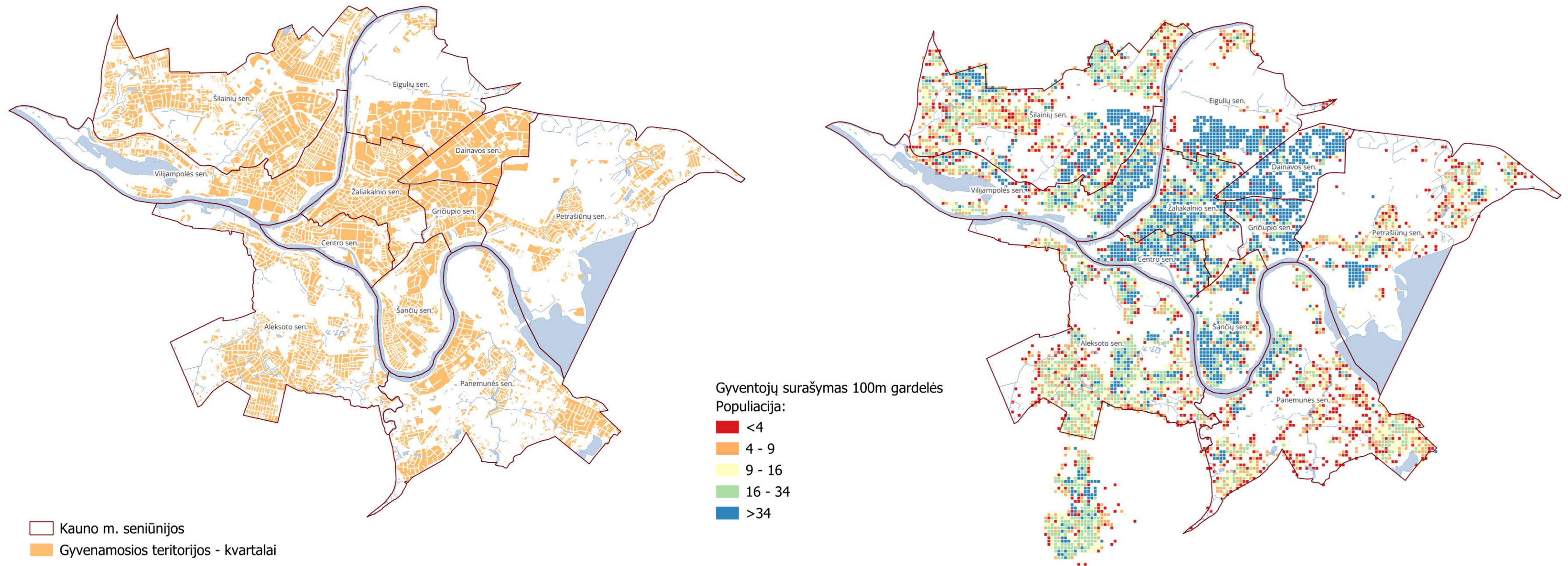
- Žaliosios infrastruktūros ir užstatytų teritorijų santykis,
- Želdynų dalis tenkanti gyventojui,
- Užstatymo tankis ir intensyvumas

EKONOMINIAI RODIKLIAI:

- Būsto plotas tenkantis gyventojui,
- Skurdo žemėlapis
- Būsto vertė
- Namų ūkių pajamų nelygybė
- Statybos leidimų tankio pasiskirstymas

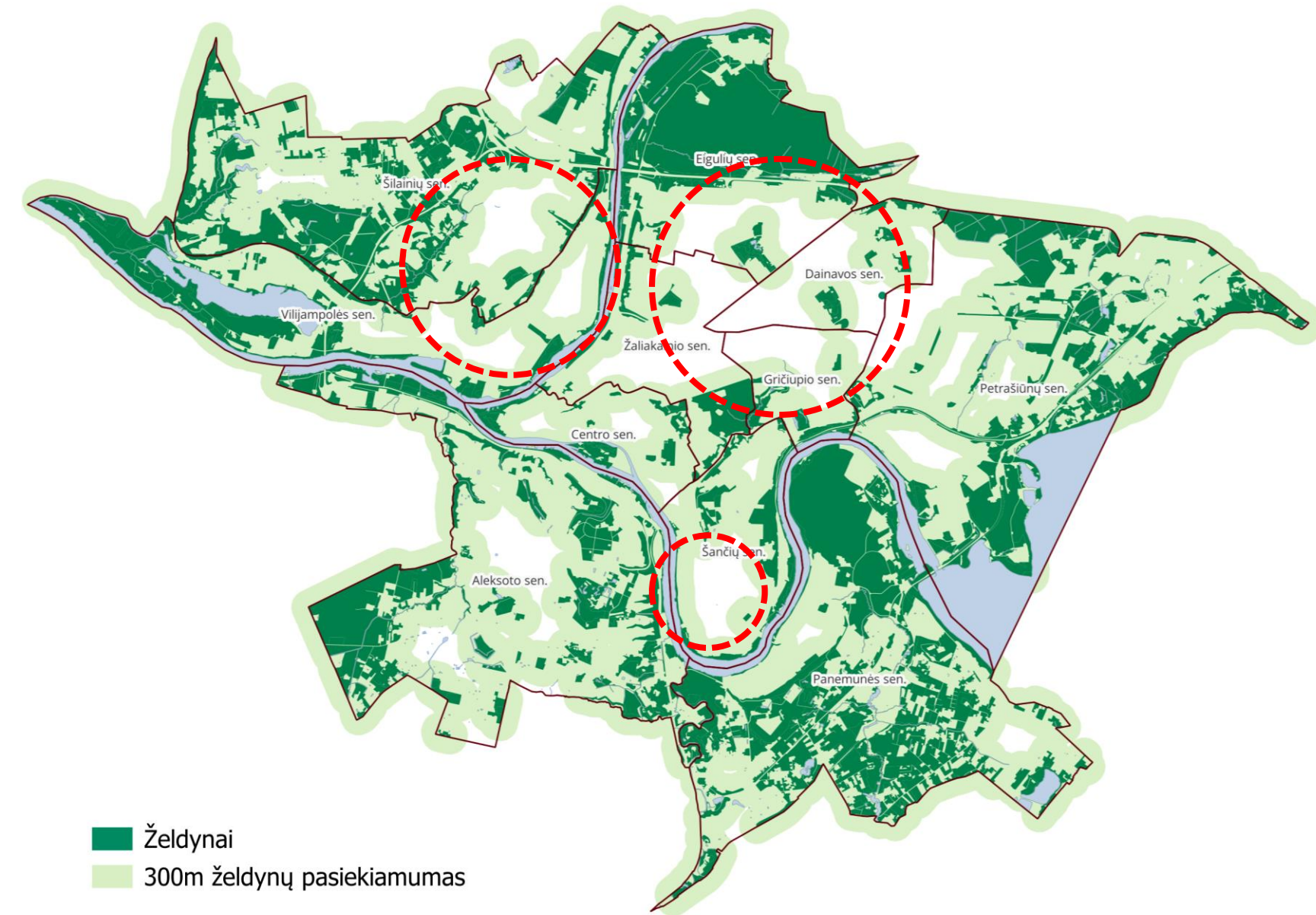
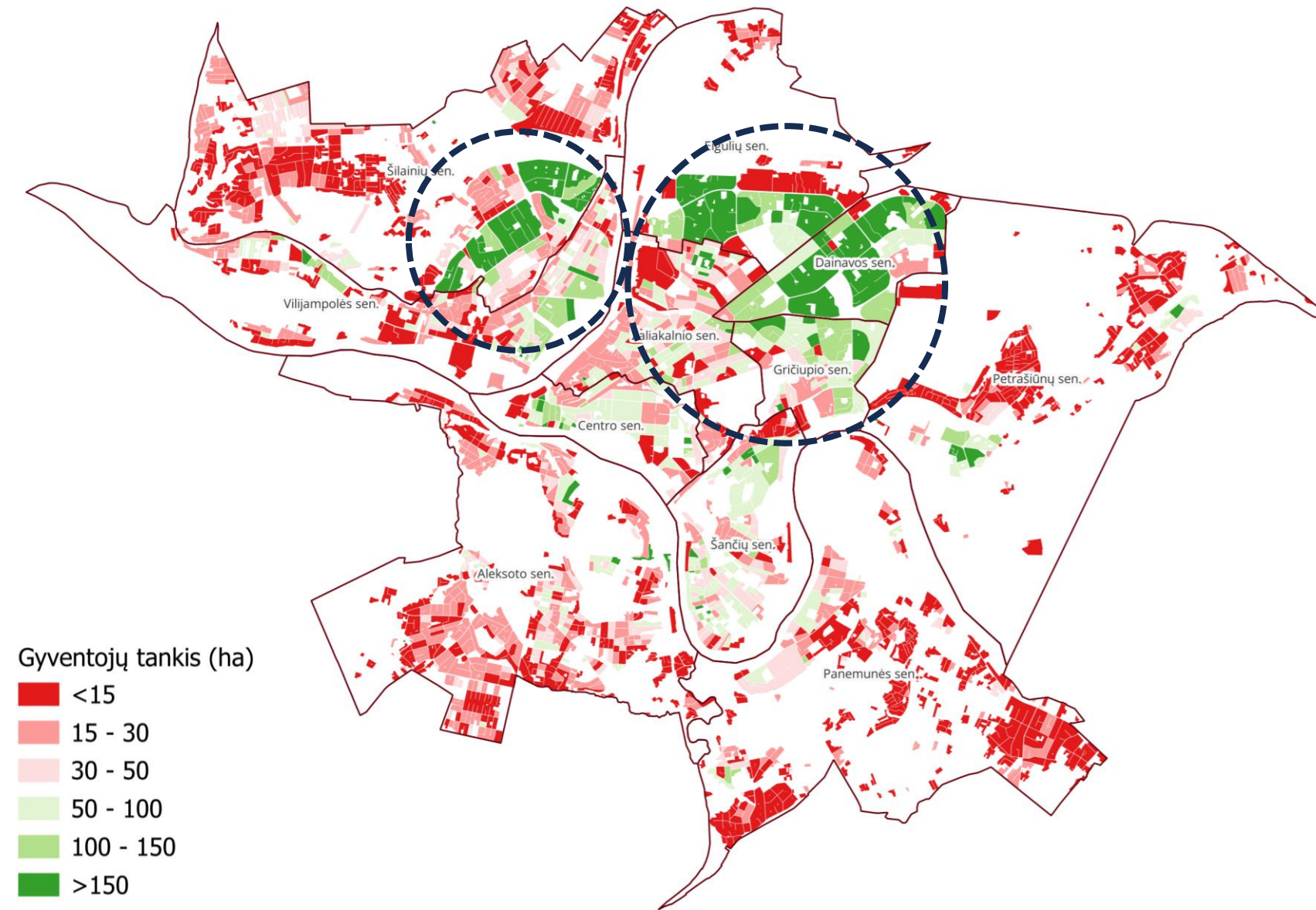
Duomenų poreikio detalizavimas: Kauno pavyzdys

Šiuo metu nagrinėjami atviri duomenys, kuriais remiantis galima formuoti preliminarią teritorinę analizę kvartalų lygmeniu.

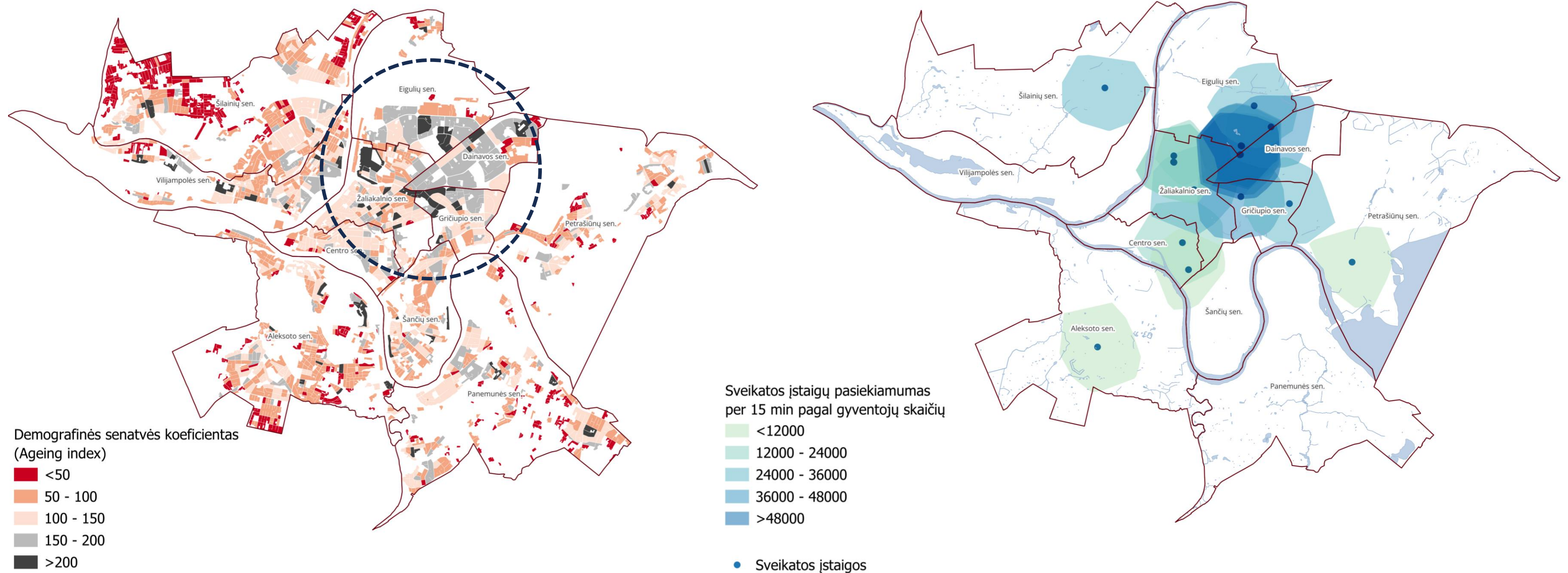
Preliminarūs duomenys stebėsenai

Pavyzdžiui – palyginti gyventojų tankio ir želdynų pasiekiamumą.

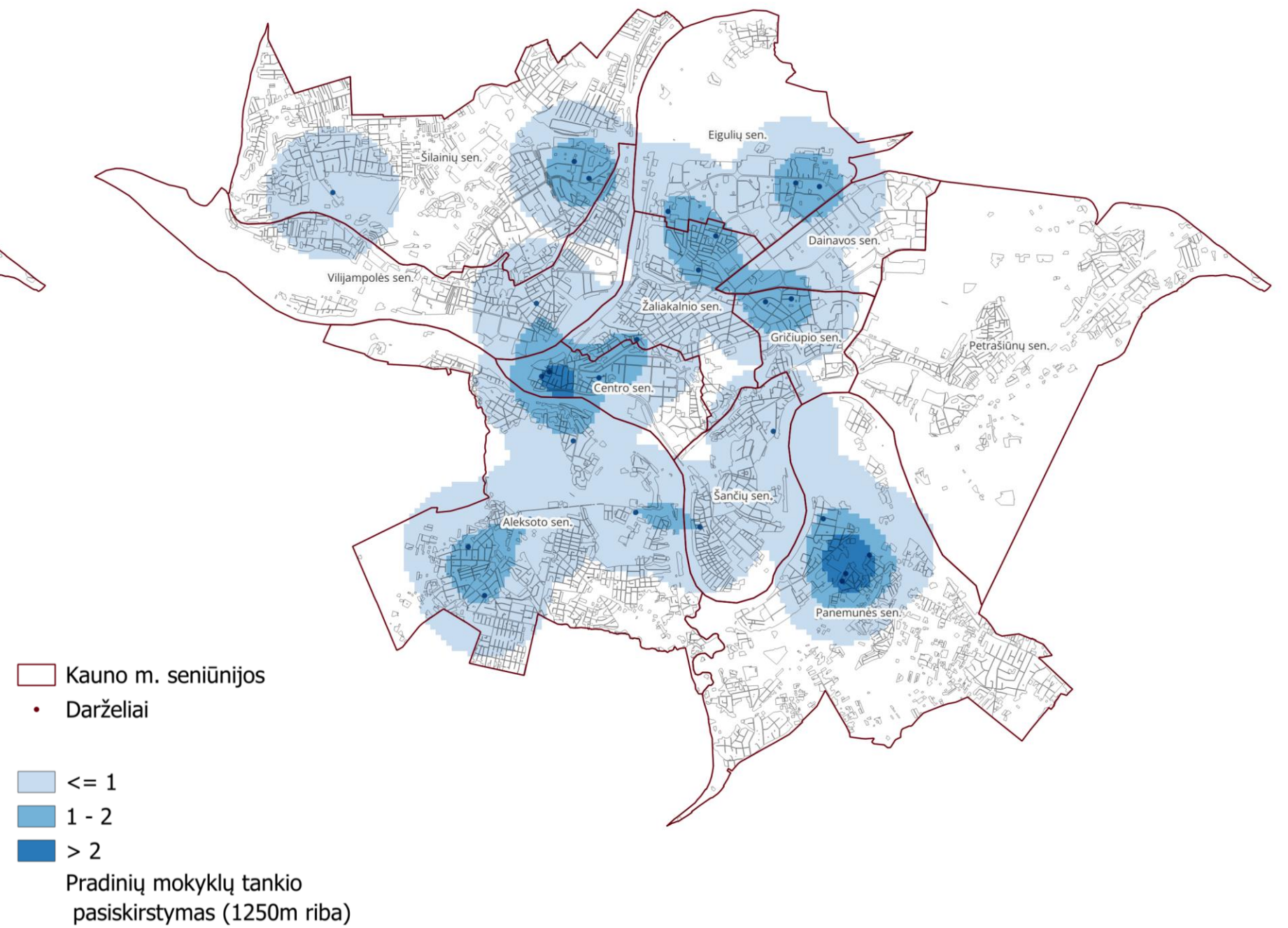
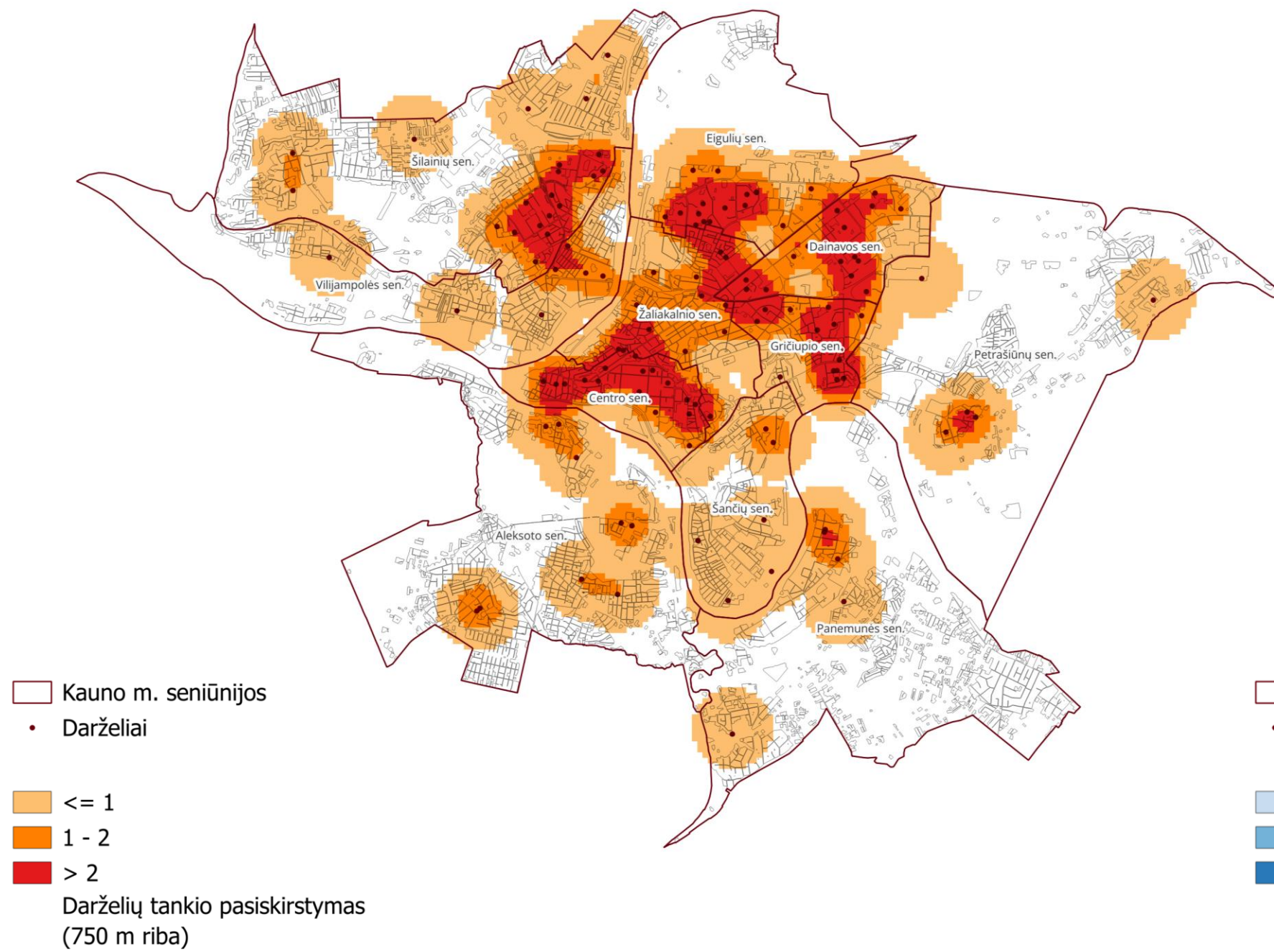
Preliminarūs duomenys stebėsenai

Palyginti senatvės koeficientą ir sveikatos paslaugų prieinamumą per 15 min.

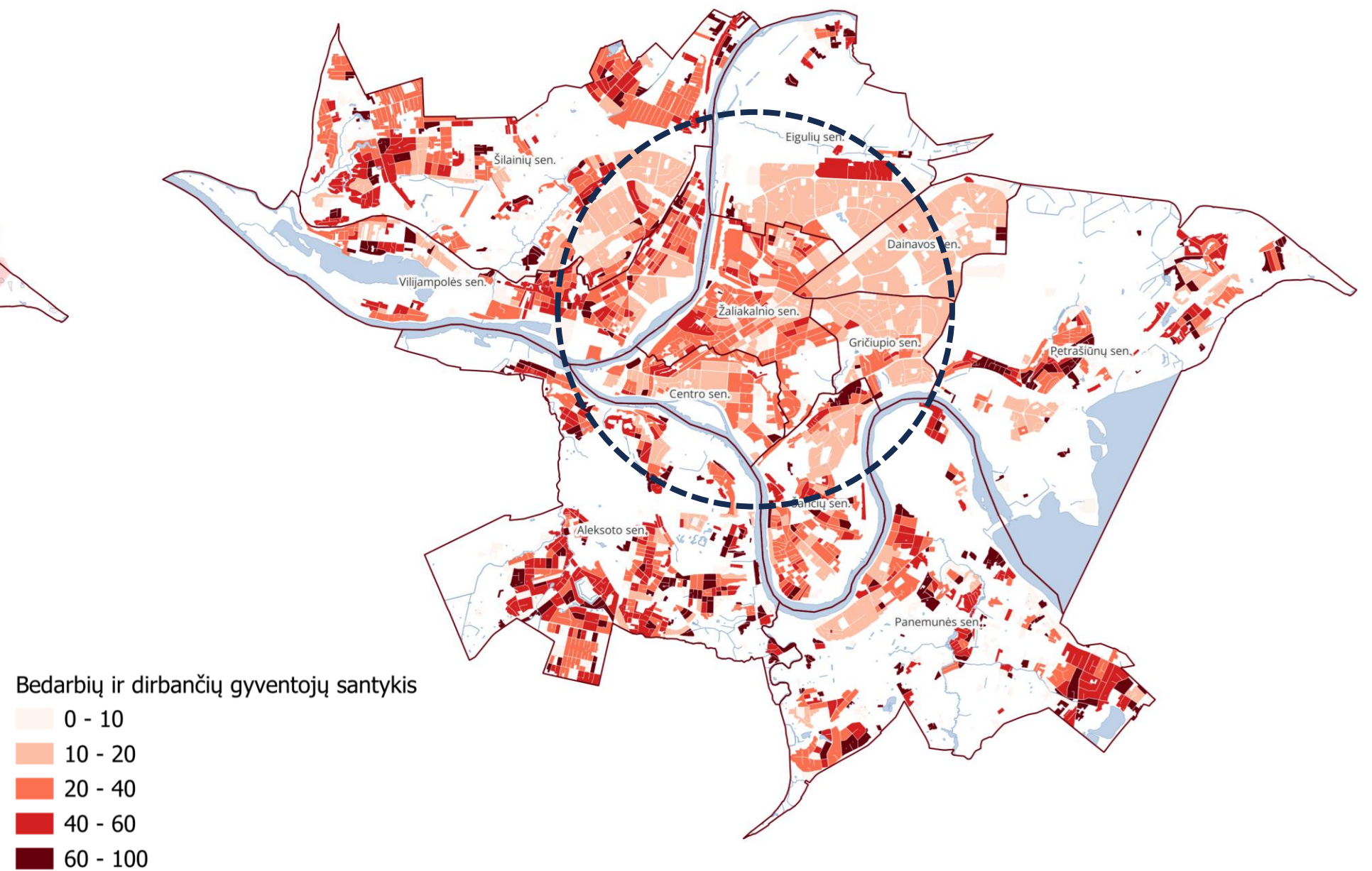
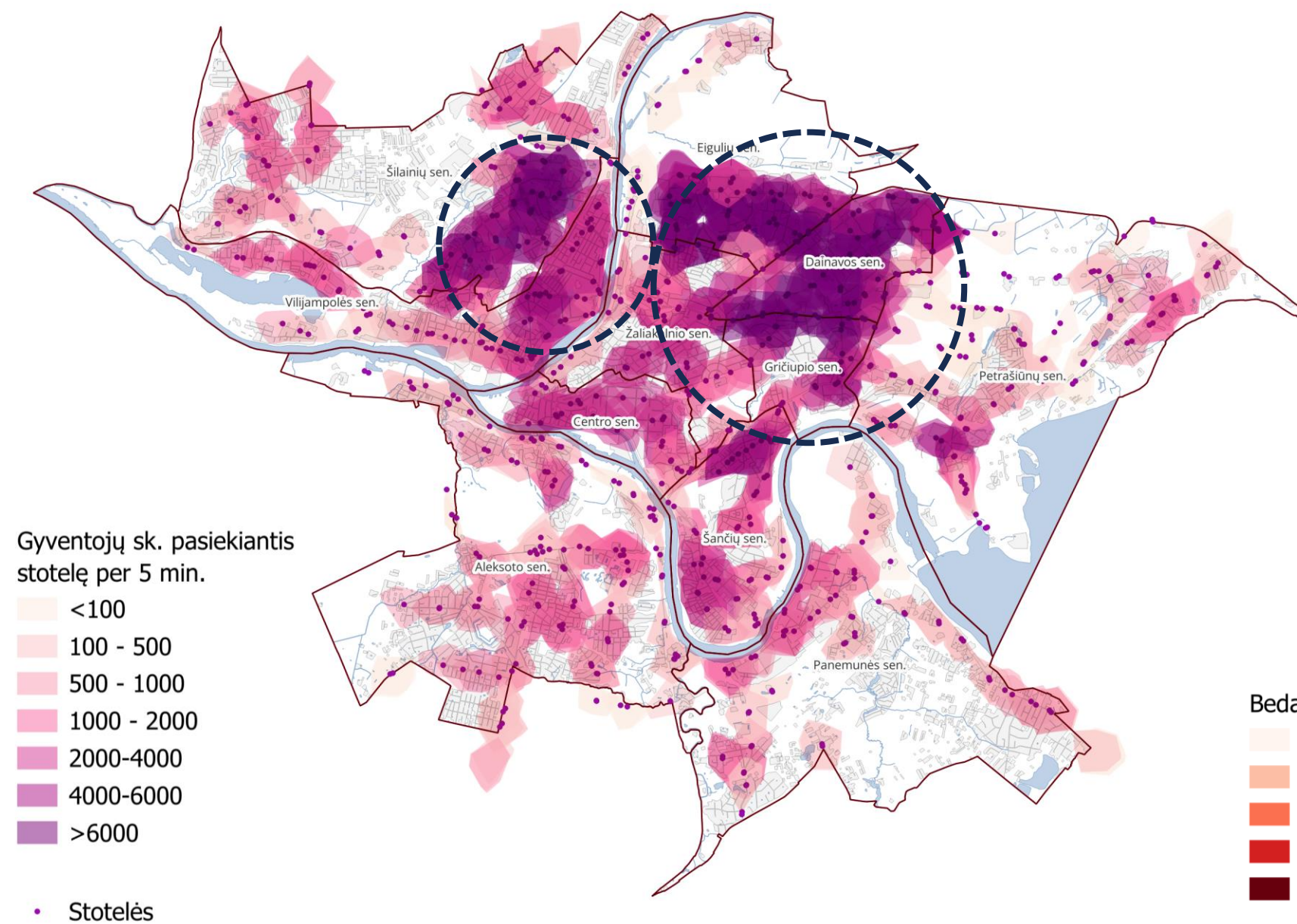
Preliminarūs duomenys stebėsenai

Stebėti būtinojo lygmens švietimo infrastruktūros pasiskirstymą mieste.

Preliminarūs duomenys stebėsenai

Palyginti viešojo transporto pasiekiamumą ir santykinį nedarbo pasiskirstymą mieste.

Pagrindinis trūkumas

Pagrindinis trūkumas – neturime **SISTEMOS**, kuri leistų užtikrinti efektyvų LRBP įgyvendinimą ir jo stebėseną.

Tikslas

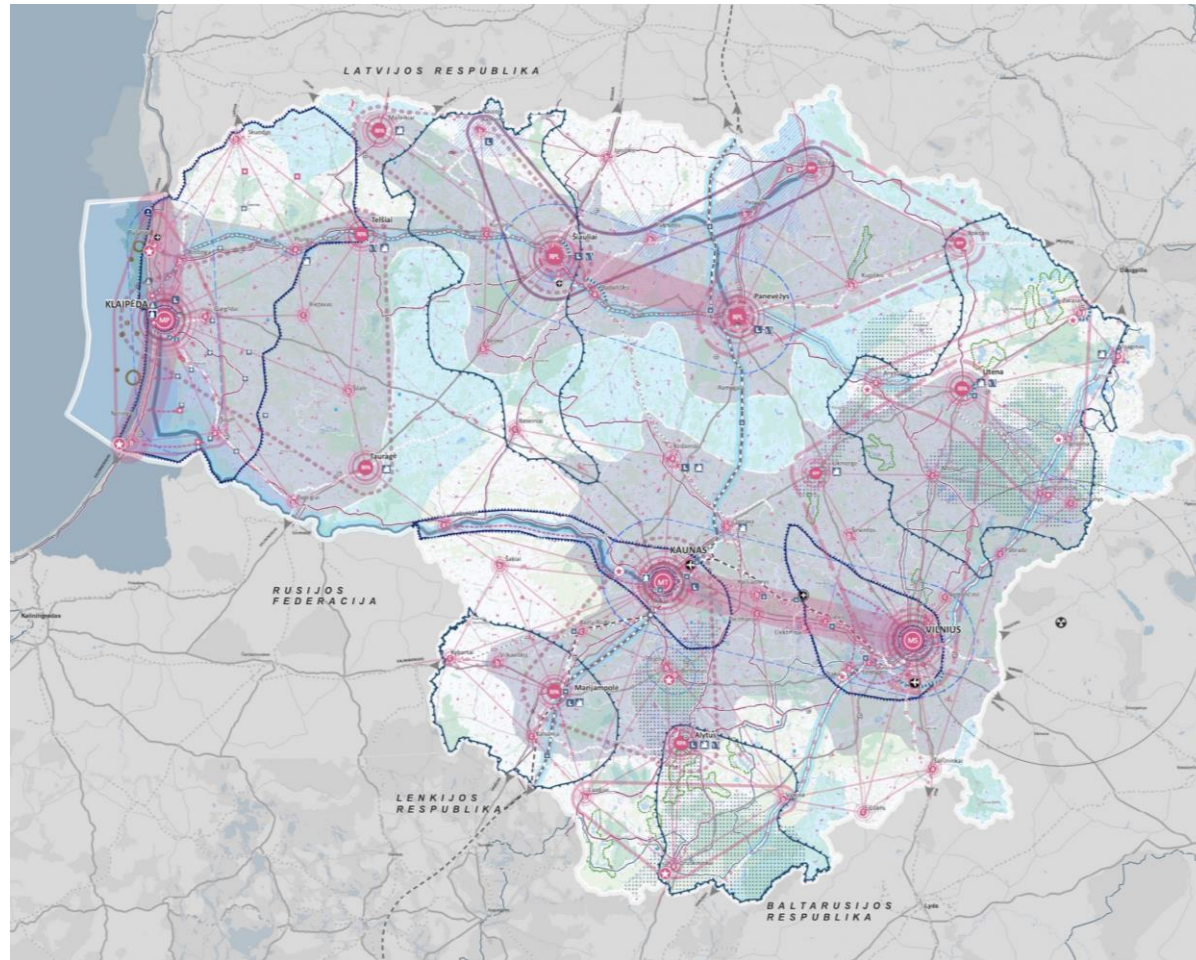
Sukurti **systemą**, kuri leistų užtikrinti LRBP **stebėseną ir įgyvendinimą** –

- **Rinkti, sisteminti ir atverti duomenis**, kuriais galima stebėti vykstantį šalies pokytį ir identifikuoti stipriausias vietas ir problemas;
- **Sukurti algoritmą**, kuris leistų išduoti planavimo sąlygas remiantis duomenimis ir detalizuoti LRBP sprendinius savivaldybių BP lygmenyje.

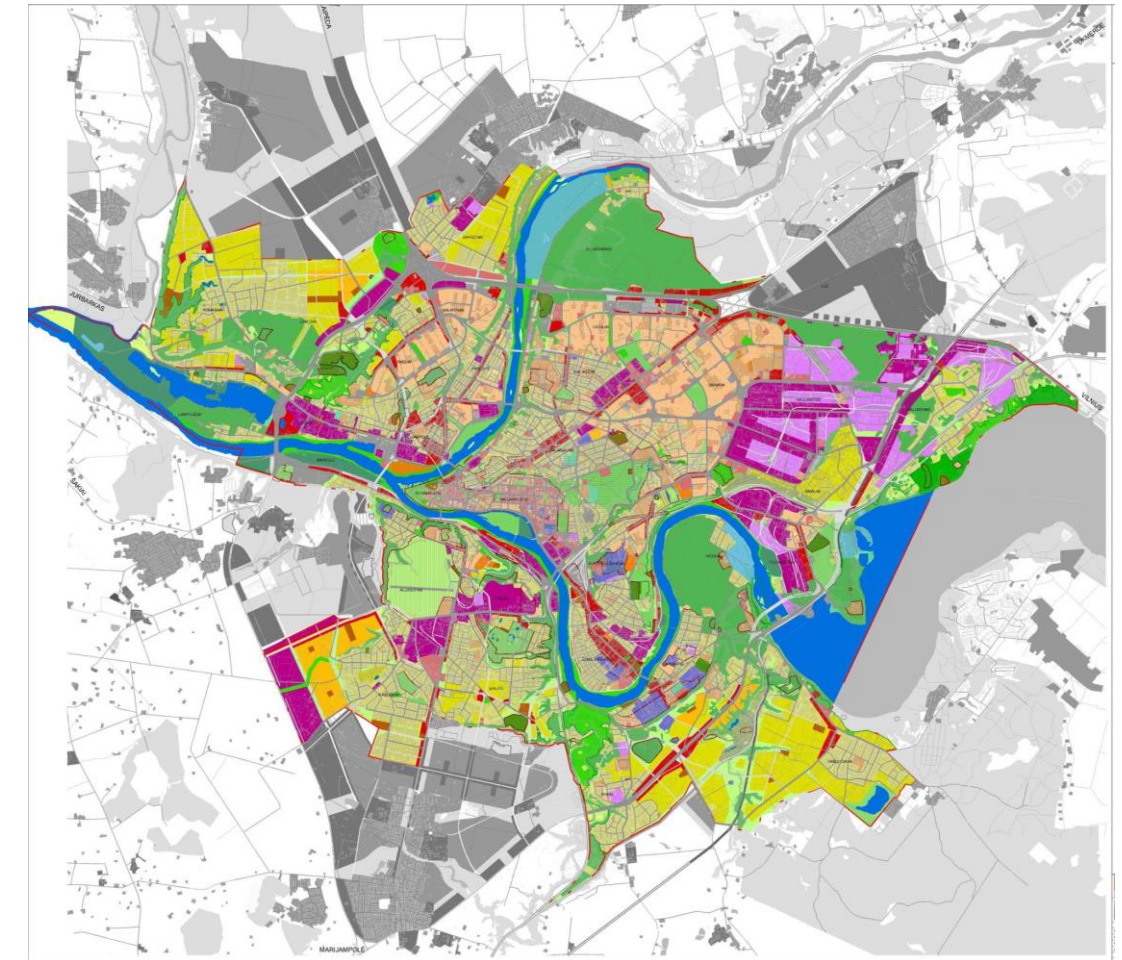

Vizijos link: Algoritmo kūrimas

LRBP

Savivaldybių, teritorijų dalių BP

Remiantis LRBP įgyvenimo programa, pradedame formuoti veikimo mechanizmus ir algoritmus, kurie užtikrintų, jog išduodamos planavimo sąlygos užtikrins tinkamą BP sprendinių detalizavimą žemesnio lygmens dokumentuose.

Nauda

Lietuvai

- Lengvesnis, duomenimis grįstas, sprendimų priėmimas
- Naujos galimybės verslui ir akademijai

Savivaldybėms

- Pokyčio stebėjimas
- Taiklesnis finansavimas
- Galimybės skirtingo lygmens partnerysčių kūrimui
- Identiteto formavimas

Gyventojams

- Didesnis pilnavertiškai veikiančių paslaugų prieinamumas

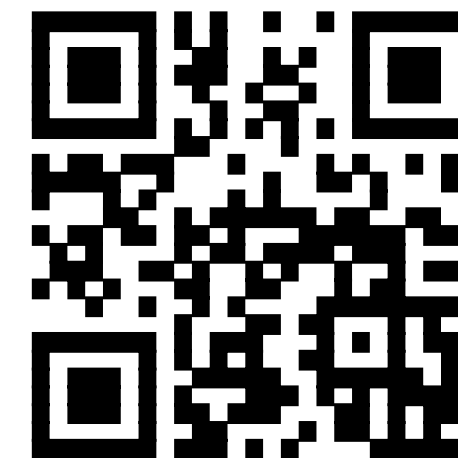

Klausimai Pastabos Diskusija

mindaugas.pakalnis@ssva.lt

ruta.slavinskaite@ssva.lt

SSVA
STATYBOS SEKTORIAUS
VYSTYMO AGENTŪRA

www.ssva.lt